

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Mesečni prilog „Sokolska prosveta“

Ljubljana,
17. marta 1933

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica 6, telefon broj 2177 • Račun poštanske štedionice broj 12.943 • Oglasi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

God. IV
Broj 12

Historijske greške

Već Rimljani rekoše, da je historija učiteljica života. Samo ignoranti neće ništa iz historije da nauče. A historija nije samo daleka prošlost niti prošlost ratna. Historija je sve, što je do jučer bilo. Historija je naprosto iskustvo, — škola —, koju se često debelo platilo. A ona vrvi i krupnim greškama, često upravo neverovatnim, koje su počinili i toliki veliki ljudi i narodi.

Pred 130 godina ponudio je Robert Fulton Napoleonu Velikom da mu sagradi brodove na paru, kojima će moći potući englesku flotu i ostvariti svoj glavni cilj. Napoleon ga je ismejao i paru usporio sa dimom od duhana, koji je baš u to vreme bio uvažan u Francusku. Neverovatno, a danas svako dete zna ono, što je inače genijalni Napoleon omalovažio. I fatalno, jer da je Napoleon poslušao Fultona, verovatno ne bi bio stigao na Elbu i Sv. Helenu, a karta Evrope bi danas drukčije izgledala. Genijalni Napoleon nije znao iskoristiti ni neobične sposobnosti genijalnog mornara Roberta Surkofa. Posle mu je dao zlatnu sablju, ali prekasno.

Pokojni Brijan dao se god. 1917 zavesti ponudama Austrije za separatan mir. Morao je biti stavljen pod prijateljsku prisrotu svog kolege ministra unutarnjih dela. Brijan je bio patriota, ali suviše idealan. I da ne bi Poankarea, i posle Klemansoa, bili bi ogromni naponi od tri godine upropašteni. A posle mira, dok je pokojni Brijan verovao u utopiju Panevrope i držao divne govore u Zenevi i Lozani, Nemci i njihovi prijatelji u Americi su radili i doterali do tačke, koja ponovno ugrožava mir sveta. Dok je Brijan govorio, dotle je sistematski stvarana atmosfera, u kojoj se niko nije usudio da odbije predlog predsednika Huvera. Posle je francuski narod bio prisiljen da kroz svoj parlament stvori onaj historijski zaključak o neplaćanju ratnih dugova, a u Americi samoj dižu se glasovi za optužbu svog predsednika. Prilično kasno.

Vladati znači predviđati. Kuen Hedervari vladao je u Hrvatskoj 20 godina, ali nije osenio značenje našeg sitnog rada na svim poljima posle 1902. Sistematski rad Koalicije, i to koliko na političkom toliko i na kulturnom i ekonomskom polju, ruši ga god. 1906 je jednim potezom. I tek tada se u Beču i Pešti osvešćuju, ali je bilo kasno. Iza toga Austrija pravi greške jednu za drugom. To je redovna sudbina onih, koji načine nepopravljivu pogrešku. Anektrira Bosnu i nastoji opravdati aneksiju i ujedno Srbiju, jugoslovenskom Piemontu, zadati moralni udarac, da ga posle iskoristi u političke svrhe. Hoće da obmane Evropu i celi svet. Otpočinjaju progonoj Srba. Nastaju savetovanja. Pavel Rauh sa francovcima i najzadrtijim neprijateljima naše nacionalne misli predlaže optužbu svih Srba, da odvoji Hrvate i ujedno optuži Srbiju, predlaže veleizdajnički proces i vešala, i angažuje propalnicu Nastića. Oprezni madžaron Nikola Crnković predlaže administrativne mere. Naravno, prihvaćen je prvi, ljudi predlog. Ali nastupa reakcija; svi nacionalni Hrvati stupaju na stranu Srba. Hrvati brane Srbe.

Dolazi i reakcija Evrope i celog sveta. U tamiću posećuju »veleizdajnike« Francuzi, Englezi, Amerikanci, pa čak i Japanci. Sve puštaju k njima, samo ne Masarika. »Veleizdajnički« i Fridjungov proces demaskiraju Austriju i ona od tada naglo ide svojoj propasti. A samo šest godina pre toga je Delkase u Tulonu govorio, da je opstanak Austrougarske nužda evropske ravnoteže. Posle 1908 nestalo je i te bajke. Ostao joj je veran samo katolički Vatikan i protestantska Nemačka. Sve je išlo postepeno. Pred kojih 90 godina ubačena je parola »Drang nach Osten«, ali još 1866 Austrija se tuče s Pruskom i Austrija gubi rat. Nemačka se ujedinjuje i tuče Francusku. Austrija postaje pionir germanske politike. Vatikan ratuje s ujedinjenom Italijom i sklapa pakt s »apostolskom carevinom«. Balpac i bečka kamarila će podupirati Vatikan u prodiranju katoličke crkve, a Vatikan će podupirati politiku Beča. Oba se slažu u »Drangu nach Osten«. »Apostolsko carstvo« s bajoncom, a Vatikan s kromom u ruci. Naravno, prva zapreka je Srbija, Pijemont Jugoslovenstva. Ali još tada se u oficirskim krugovima na Kordunu pevaju i srpske i hrvatske

patriotske pesme. A stari katolički sveštenici još se grle sa srpskima. U Dvorskom kotaru u Zrinju i Brdanima i katolici i pravoslavni jednako slušaju i popa Kosa i župnika Vrančara. A tako je i drugde bilo. Ali generacije posle njih izlaze iz semeništa s novim duhom. — U Bjelovar dolazi »apostolski car« i demonstrativno pita velikog vladiku Štrosmajera: »Sind Sie bei sich?«, a on odgovara: »Moja savjest je čista; okreće leđa i odlazi demonstrativno. Historija je dala pravo Štrosmajeru, a »apostolskog carstva« je nestalo za uvek. Ilirske misli jedinstva nestaje kao da ilirica nikad nije bilo, a diže se Ante Starčević, koga je pok. Škerlić u dobroj veri tako loše razumeo. Glavni kontigent Starčevićeve vojske bili su katolički sveštenici kao predvodnici svoje pastve. Ide se još dalje i Starčević svoju vojsku predaje u nasledstvo austrijskom agentu Jozui Franku. Ali jedan deo se odvaja. Godine 1902 prave se progonoj protiv Srba. God. 1903 u Srbiji dolazi slavna dinastija Karadorđevića, bez koje ne bi bilo ni našeg oslobođenja ni ujedinjenja. Posle toga nacionalni Hrvati, među kojima i mnogi katolički sveštenici, zajedno s današnjim nadbiskupom preuzvišenim g. drom. Bauerom, stvaraju koaliciju sa Srbima na osnovi jedinstva. Razvija se nejednaka borba, jer je državna vlast na strani protivnika naše nacionalne misli. Austrijska kamarila dočine gura svog prestolonaslednika na stratište, da reši svoje dinastičko pitanje i ujedno za umorstvo jezuitski optuži Srbiju te izazove rat, za koji tada saveznici Srbije nisu bili spremni. Dolazi krvavi obračun u svetskom ratu, u kom naši neprijatelji propadaju, a misao oslobođenja i ujedinjenja slavi punu pobedu.

Ali istorija se ponavlja. Nema danas Štrosmajera, koji se na dan čitanja poslanice našeg Katoličkoga episkopata sigurno u grobu prevrnuo. Ne čuje li sa nebesa njegov glas: »Jeste li pri sebi?« Ima li ko od njegova ranga, koji bi bio kadar da odgovori kao on nekada? Dogada se nešto neverovatno, ali samo za ignorante neverovatno. Moralo je to doći. Zalosno je što je tako, ali kad je već tako, dobro je da je došlo. God. 1909 optužnica protiv »veleizdajnika« vrvi od napadaja na Srpski Soko i na srpstvo, koje se optužuje da hoće da uništi hrvatsko. Optužnicu je tada diktirala Austrija, da njome slomi prvu zapreku na svom prodiranju na istok kao pionir Nemačke. Austrije više nema. Danas poslanica Katoličkog episkopata optužuje direktno Soko kraljevine Jugoslavije, tobože radi protuverstva, a indirektno i Srbe i državu, tobože radi ugroženog hrvatstva. God. 1909 optužnica se čita u sudbenom stolu u Zagrebu i štampa se zvanično pre rasprave u hiljade primeraka, a god. 1933 poslanica se čita u katoličkim crkvama i rasturuje među narod. Optužuje se i bivši Jugoslovenski Soko, ali se ne optužuje bivši Hrvatski Soko, i ako su s gledišta religije i morala obadva na istoj osnovi. Zašto? Jer onda ne bi mogla preći na političko polje i braniti svoje tobože ugroženo hrvatstvo. Otkud poslanici legitimacija, da pod vidom vere i morala napada osnovne naše nacije i temelj naše države? Koja bi to država još dozvolila? I ima li još koja civilizovana nacija, koja bi se od ma koje crkve dala smetati u svom nacionalnom razvitku? Kad je preuzvišenog g. dra. Bauera Koalicija gurala za nadbiskupa, tada mu nije smetao ni Soko ni Tirš. Tada nije stvarno isti taj Soko bio protuverški! Tada ni Srpski Soko nije ugrožavao hrvatstvo, a sada ga ugrožava Jugoslovenski. Zašto? Zašto sada promenjeno mišljenje? Mi u crkvama nedeljom i svećem slušamo poslanice Isusovih apostola. Sve odušu ljubavlju i mirom za celi svet. Kakova razlika između poslanica Isusovih apostola i poslanice Katoličkog episkopata!

Izgleda, da je Blunšilh imao pravo. S obe strane Jadrana evocira se i srednji vek. S one strane oživeće trogirске lavove i povampirne Veneciju, a s ove strane dižeće Krstaše, ali ne na Turke nego na Jugoslovene. Vatikan se opet obraća na Balkan, miri se sa Kvirinalom i sklapa savez s njime na očigled celog sveta.

Istorijski nas uči, da je u zadnjih stotinu godina naša nacionalna misao bila u stalnom napredovanju. Nika-

kovi napadaji nisu je mogli slomiti. Konačno je u svetskom ratu krštena i u krvi celog sveta i zadobila puno priznanje sviju, osim naših starih i zakletih slovenskih neprijatelja. Istorijski dokazuje i to, da je nestalo mnogih koji su tražili našu propast. A na svaki napad na naše jedinstvo odgovoreno je uvek jedinstvenim otporom svih Jugoslovena, Srba i Hrvata i Slovenaca. I na ovaj napad odgovorila je cela naša jugoslovenska javnost, dostojanstveno i na celom frontu, i u duhu svoje duboke hrišćanske religioznosti i hrišćanskog morala, koji su uvek bili sastavni deo naše nacionalne misli, što je sve u nama svima danas duboko povredeno. Ne čemo mi ići njihovim stopama. Nas će da vodi veliki duh naše jugoslovenske nacije, koja je kao Isus ali hiljadu puta bila razapeta, — i vaskrsela. Vodiće nas duh našeg narodnog pesnika, koji većno peva: »Za krst časni i slobodu zlatnu.« Vodiće nas duh velikog vladike Štrosmajera i velikog Karadorđa. Vodiće nas večna pravda i istina, za koji je naša nacija toliko žrtvovala. Vodiće nas... — ali

ko bi sve nabrojao. Legioni će s nama biti. A ko stoji iza poslanice? Nije potrebno da našu naciju uči Rim religiji i moralu.

Odbili smo i mnogo teže napadaje. Odbicemo i ovaj. Venecijanski lavovi već se kajaju, što su zaurali pred Evropom. Odmah su demaskirani kao i Austrija 1908 i 1909. I to je dobro. Sada se u Evropi trubi na kontra uzbunu. Pokajace se i tvoreci i saučesnici biskupske poslanice. Mi znamo, da je među katoličkim svećenicima uvek bilo mnogo odličnih patriota. Sećam se pok. kanonika Kučenjaka, kome sam u Varaždinu u sred rata stotinu puta nazdravio kao nadbiskupu beogradskom u slobodnoj Jugoslaviji, što nas je obujelo moglo stati glave. Ima ih i danas. Prema njima se više ne sme grešiti. Naši protivnici počinili su jednu grubu grešku. Zaboravili su, kakovim posledicama su radale slične greške drugih još u nedavnoj istoriji. I to je dobro. Hvala im, jer su otvorili oči i onima, koji to nisu videli ni verovali.

Dr. S. A. Ž. — N. Gradiška.

Jugoslovenski učitelji i Sokolstvo

U istoriji oslobođenja i ujedinjenja našega naroda s pravom se može reći, da su i naši narodni učitelji igrali vrlo veliku i važnu ulogu. Njihovo delovanje u stvaranju otadžbine i njihov rad u narodu poznati su. »Jugoslovenski učitelji neimari su duše narodne, njegove nacionalne svesti i kulture.« Doduše, učitelji zauzimaju male položaje, ali je njihov poziv mučan i uzvišen, jer oni rade na velikom poslu duhovnog i moralnog kultivisanja svoga naroda.

Prožeti ljubavlju prema svome narodu, oni iz škole idu neposredno u narod i u najzabačenija sela naše zemlje. Tu se sa narodom srede i, daleko od kulturnih centara, vrše svoju misiju često pod vrlo teškim prilikama, krčeći svojim prosvetnim pijukom sve štetne mane i poroke narodne i čisteći mu dušu od mraka neznanja. Narodni učitelji su kod omladine i naroda budili nacionalnu svest i duh i život rečju ukazali na neoslobodenu braću, potištenu tiranijama. Oni su povelili narod i u borbu za oslobođenje i ujedinjenje pa su, ruku pod ruku, sa svojim narodom i primerom pokazali kako se gine za veličnu otadžbinu. Oni su bili nosioci svih korisnih ideja u razjedinjenoj otadžbini, pa su mučnim, teškim i napornim radom uspešli da se sva braća oslobode i ujedine u jednu moćnu državu Južnih Slovena.

Jugoslovensko učiteljstvo, po rečima našega Kralja, »treba da bude žiža prosvete, stub jugoslovenskog nacionalizma i potstrek za sva lepa stremljenja u budućnosti Jugoslavije«. Radeći u školi i van nje na kulturnom podizanju svoga naroda, jugoslovenski učitelji ne oglašuju svoj rad na velika zvana, već neumorno, tiho i nežnjivo vrše svoj uzvišeni posao. Ali, »konac delo krasije«. Dejstvo njihovog rada vidno je zapaženo i priznanje za njihov rad došlo je sa najvišeg mesta.

U drugoj polovini prošlog veka, s postankom sokolske ideje, narodni učitelji, pored rada na osnivanju pevačkih družina, zemljoradničkih zadruga, knjižnica i čitaonica, rade i na osnivanju sokolskih društava. U duhu učenja neumrlog oca Sokolstva dr. Mirolava Tirša, učitelji rade aktivno kroz Sokolstvo i postižu velike rezultate. Cilj Sokolstva: razvijanje tela i duhovno usavršavanje čovekovo, predstavljajući najviši ideal za svakoga učitelja.

Smatrajući rad za najveću vrlinu a i za sredstvo kojim se postiže uspeh u životu, narodni učitelji su znali i umeli da cene i ovu vrlinu te su u toku svoga rada sa najvećim poletom propagirali jugoslovensku misao. Oni uzimaju vidnog učesća u osnivanju sokolskih društava po većim i manjim mestima. Ovaj rad se brzo širi na sve krajeve naše razjedinjene otadžbine pa i u Srbiji. Tako su se narodni učitelji iz sviju krajeva našli na jednom zajedničkom poslu, na širenju Sokolstva.

Kroz sva sreća učiteljska i narodna strujala je jedna bratska krv, a kroz glavnu jednu i ista misao o ujedinjenju Južnih Slovena. Sokolstvo je kao duhovna spona Jugoslovena u svoje

redove okupljalo omladinu, naš cvet i budućnost nacije. Učitelji su uspeali da zagreju omladinu za uzvišene ideale i ciljeve, jer je pokret bio pun svežine, snage i poleta. Ceo taj rad imao je kao krajnji cilj: širenje i isticanje slobode. To su osećali učitelji širom naše zemlje.

Vekovna misao i san ostvareni su. Došlo je oslobođenje i ujedinjenje svih naših plemena u jednu državu. Braća iz svih krajeva zemlje su se sreća i sastala. Zajednički rad u Sokolstvu doneo je i zajednički plod. Braća su se našla sva u jednoj snažnoj, velikoj i moćnoj organizaciji — Sokolu kraljevine Jugoslavije. Našli su se, dakle, opet svi na jednom pravom i zajed-

ničkom poslu i korisnom radu sa velikim ciljem, čuvati stečenu slobodu i narodno jedinstvo u ujedinjenoj otadžbini.

Naš narod je bio mnogo iznuren usled mnogobrojnih teškoća, ratnih patnji i drugih tegoba života. Posledice ratova će se još dugo osećati. Da bi se to izbeglo i da bi se naš narod osnažio i osigurao za pravilan i stvaran razvitak, mora se ozbiljno povesti računa o njegovom zdravlju i o prosvetavanju svih narodnih slojeva. Program Sokolstva baš to i predviđa i zahteva, jer se kroz njega sprovodi telesna higijena i harmonija duha i tela i neguju moralne osobine. Jugoslovenski učitelji treba i dalje da nastoje da čuvanje slobode bude neustrašivo, iskreno i predano, a u Sokolstvu saobraženo nauči Tirševoj. A Sokolstvo nije bilo niti je sada nikakva politička organizacija, niti ima karakter politički; naprotiv, ono je prava socijalna organizacija, jer oko sebe prikuplja seljake, radnike, siromahe, bogataše, trgovce, zemljoradnike, zanatlije, industrijalce, dake i t. d., jednom reči: sve društvene slojeve, ceo narod. Organizovanim radom ono iskorenjuje rdave mane i poroke a razvija ljubav, bratstvo i jednakost i sve vrline i ideale potrebne našem narodu. Naše učiteljstvo, pored razvijanja narodnog duha, fizičke snage i morala, treba kroz Sokolstvo da izgrađuje dušu svoga naroda onako kako se mora činiti da se više nikad ne pomračni njegova slava i veličina.

Pošto je Sokolstvo uzelo velikog maha po svima mestima, a njegova ideja doprla i u najzabačenija sela, to su učitelji, u poslednje vreme, postali nerazdvojni od njega. Danas se rad u Sokolstvu ne može zamisliti bez saradnje učitelja, naročito na selu, »jer je narodno učiteljstvo u ogromnom broju deo našeg Sokolstva, i nije daleko vreme, kada će se moći da kaže, da je naše narodno učiteljstvo isto što i samo Sokolstvo«.

Svet. D. Milovanović — Kovačica (Banat).

Pogledi na sokolsku prosvetu

Da je prosvetni deo rada u Sokolstvu veoma složen i u isto vreme i vrlo važan dokaz je i to što se o tome češće i opširnije govori i polemše, i život i pisanom reči. Tu se mogu čuti i zapaziti različita mišljenja i pogledi. S jedne strane, čuje se gde se potreba specijalnog duhovnog vaspitanja — prosvetavanja našeg članstva — skoro potpuno negira i predlaže se čisto i samo fizičko vaspitanje. Tvrdi se čak i nešto što bi, kod neobaveštenih, moglo da stvori i jedno skroz pogrešno mišljenje: da predavanja, članci, govori i t. d. apsolutno nisu potrebni, jer da su nekorisni za masu, pošto ih ova ne može da shvati, a da je to načelo tobože ispoljavalo i sam Tirš. Ovakvo nastrojeno gledište o prosvetnom radu u Sokolstvu može doneti samo štete širokim masama našeg članstva.

Problem prosvetavanja naših pripadnika, bilo u varoši bilo na selu, potpuno je istovetan. U pitanje može da dođe samo način i metod rada oko kultivisanja duha našeg članstva. Razlika može da postoji samo u ovome: kakvo članstvo ima da se prosvetuje u sokolskom duhu. U varoši taj posao ići će mnogo lakše, jer varoško članstvo samim tim što živi u jednoj kulturnijoj sredini lakše će primiti i pojmiti ono što mu se predaje ili tumači. Dok za isti taj rad na selu, dakle kod članstva koje živi u primitivnijim prilikama, trebaće mnogo više truda i vremena. To znači, da predavanja, članci i dr. imaju biti podešeni prilikama, mentalitetu i intelektualnoj moći članstva, ali da pri tom srž svega ostane neokrnjena. Rezultat pak sokolske prosvete i u gradu i na selu treba da bude isti, t. j. svaki sokolski pripadnik mora da stekne ono znanje i vaspitanje koje Sokola čini Sokolom. Jer Soko se ne postaje samo tim, što dobro i savršeno ume da rukuje sa spravama u vežbaonici. Njega moraju da krasi i sve one duhovne i etičke vrline koje čine potpunog čoveka.

Nije tačno i skroz je neumesno tvrditi, da je tvorac Sokolstva Tirš težio i bazirao sav svoj rad samo na usavršavanju tela, — kako bi se to želelo predstaviti, — jer se u tom slučaju njegovu delu ni po čemu ne bi razlikova-

lo od svih i ranijih i sadašnjih »Turnferajna«. Da je tako bilo, od sveg onog što je Soko u prošlosti, pod tudinom, i danas u svojim slobodnim i jakim nacionalnim zemljama, stvarao i stvorio, ne bi bilo ni traga, da mu duh nije bio prosvetčan, da ga baš sokolska ideja o slobodi i pravdi nije održavala i održala, a sve to blagodarci ne samo telesnom uzgoju, već i njegovoj prosvetnosti i nacionalnoj svesti, koja mu je u dušu ulivena u sokolani, ali ne samo obavljajući časova telesne vežbe i »kratkim napomenama«, već baš predavanjima, člancima, govorima — prosvetom. Predavanja, članci i govori služe da se iz njih nešto nauči. Oni nisu samo za one koji su po svome obrazovanju u stanju da ih razume, već da bi se neupućeni uputili, neukli naučili. Samo pri tome mora se voditi računa o sredini kojoj to sve dajemo, da bi prema tome znali izabrati i metod po kom će taj naš rad imati i uspeha.

Šta da se kaže o tvrdnji: da tečajevi za nepismene, iz higijene i dr. nije sokolska prosveta? U čemu se drugom sokolska prosveta ima da sastoji ako ne iz prosvete: iz obaveštavanja svega članstva o svemu što je čoveku potrebno da bude potpun čovek. Zar je svrha samo vežbama na spravama i drugim stvarima jednu kolosalnu muskulaturu? Ili se pretpostavlja, da se samim razvijanjem i jačanjem mišića razvija i jača i sam duh? Da je zamisao tvorca Sokolstva bazirala samo na telovežbi, bez uporednog prosvetavanja duha, zar bi ideja Sokolstva mogla da prodr u najšire slojeve naroda, českoslovačkog i u ostalim sokolskim zemljama? Zar bi to Sokolstvo moglo da se odriži pod onim krutim režimom tudina, da mu nacionalna svest o svom pravu i slobodi nije bila usadana u dušu i održavana baš životom i pisanom reči njegovih tvorca i voda?

Za sve ovakve i slične poglede na sokolski život i zadatak koji Sokolstvo ima pred sobom, može se izvesti samo jedan pravilan zaključak: da onaj ko je u stanju da ovako gleda na život Sokolstva to čini iz neobaveštenosti, ne poznavajući iz čega se zapravo i sastoji Sokolstvo.

LOVENKO SOKOLSTVO

Brat dr. Slavik o fašizmu, nacionalizmu i Sokolstvu

U »Vestniku Sokolskom« napisao je III potstarešina COS br. dr. Slavik jedan veoma zanimljiv članak o odnosu Sokolstva prema fašizmu i nacionalizmu. Donosimo glavne misli toga članka.

Fašizam, koji je nikao u Italiji kao i čitav njegov razvitak u apsolutnoj je opreci s načelima demokracije, jednakosti i slobode ili sokolski rečeno, u potpunosti je opreci s načelima osnovama Sokolstva, a naročito s načelima demokratizma, napretka i socijalne pravde. Diktatura jednog dela naroda, vodena neograničenom, suverenom voljom i silom jednog pojedinca, u oštroj je opreci s idealom češkoslovačke demokracije, na kojoj je sagrađena češkoslovačka država, i koja je to isključila i u svom državnim ustavu. A što je češkoslovački fašizam? Najbolje su ovo dokazali sami fašisti s neuspelom nedavnim brniskim pučem. Ko prati njihov rad u narodu, vidi, kako moralnu pokvarenost oni šire. Napadaji na kasarne sigurno nisu nikakvi nacionalni čini, niti sam nacionalizam. Nacionalizam mora da bude tvorac, mora da oplemenjuje narod, da ga vaspitava, podiže duhovno i telesno, a nikako da širi prevratničke ideje, a još manje da potiče da se navali na kasarne, ubija straža naše slobode, naše vojnice.

Zato je sasvim opravdano stanovište koje prema fašizmu zauzima Sokolstvo, a po odluci Vibora COS, da se mora otarantiti iz sokolskih redova sve one, koji svesno potpomažu fašistički pokret u češkoslovačkom narodu, i to bez kompromisa.

Na kraju svog članka kaže potstarešina br. dr. Slavik: Potpuno sam uveren, da će svi odgovorni činitelji u Sokolstvu mirno i promišljeno svesni svoje odgovornosti pred sokolskim bratstvom i narodom, očuvati sokolski štit potpuno čist, Sokolstvo biće i u buduću ono, što mora da bude to što je i dosada bilo: najbolji čuvar i branič narodnih ideala, pobornik demokracije i napretka, štit i odbrana slobodnog naroda i slobodne države.

Nešto o radu plzenjske župe

Zapadno češko Sokolstvo od početka svog sokolskog rada pokazivalo je naročiti značaj. U starodrevnom Plznu, velikom centru industrije i drugom najvećem gradu današnje Češkoslovačke odavno se Sokolstvo ukorenio te izvršilo velika dela na polju nacionalnog života. U samom Plznu deluje nekoliko veoma jakih sokolskih društava a tu je i sedište plzenjske sokolske župe, jedna od najjačih u češkoslovačkom Sokolstvu. Iz godišnjeg izveštaja ove župe razabiremo, da je u prošlogoj godini imala svega 97 jedinica, većinom društava, te samo nekoliko četa. U jedinicama bilo je udruženo 16.427 članova. Zanimljivo je, da tako jaka župa kao što je plzenjska, nema više od pet okružja, ali okružni rad podeljen je i u administrativnom, tehničkom i prosvetnom pogledu te na taj način izvedena podela rada pretačavla jednu veoma veliku olakšicu župskog centralnog rada. Svakome okružju stoji na čelu okružni starešina. Od 97 jedinica imalo je vlastiti svoj dom 26 društava, a svoje letnje vežbaliste 35 jedinica. Na svesokolskom sletu u Pragu 1932 godine nastupilo je iz plzenjske župe u prvim vežbama 1212 vežbača, koje je vežbe i sastavio župski načelnik br. Štrunc, a reči za koral, koji je, kako je poznato, pevalo u jedan mah preko 77.000 vežbača, od župskog su starešine dr. Augustina Šipa, poznatog člana predstaništva ČOS i zaslužnog sokolskog socijalnog radnika. U starešinstvu župe postoje pored redovitih funkcija i sledeći referati: građevinski, socijalni, redateljski, bioskopski, manjinski, zdravstveni, gospodarski. Od članica, koje imaju svoje načelnice, valja istaći, da ih je nastupilo na prošlogodišnjem praškom sletu 1248 u prostim vežbama i 132 u uzornim vežbama sa čunjevima.

Sokolsko društvo Praha - Koširže

U jednom od predašnjih brojeva našega lista pisali smo, da je Sokolsko društvo Praha-Koširže otvorilo svoj dom na Klamovci u Pragu. Blagodat novog doma odmah se pokazala. Dok je pre društvo imalo samo 608 vežbača raznih kategorija, u 1932 godini taj broj je porasao na 936. Sada se društvo sprema da kupi jedno zemljište negde van Praga za stalno letovalište.

Uveli za saveznog prednjaka ČOS

Uvete, koje stavlja načelnstvo ČOS za službu stalnog saveznog prednjaka nisu nikako maleni. Pre svega, stalni savezni prednjak ČOS mora držati na osnovu propisanih pravilnika

školu u stalnoj prednjačkoj školi ČOS, voditi sve kancelarijske radove vodstva spomenute škole te vršiti nadzor nad slušačima škole danju i noću. Za vreme, kada se u Pragu ne održavaju stalne prednjačke škole, on mora prema rasporedu voditi po potrebi župske prednjačke škole. Za slučaj, da se ne održava nijedna savezna ili župska škola, savezni prednjak dodaje se saveznom načelnstvu kao kancelarijska sila, a to na temelju posebnog ugovora. Što se tiče samog znanja, od saveznog prednjaka ČOS traži se, da temeljito poznaje Tirshev teovežbački sustav i metodu, da je sam vežbač višeg stepena, da je sposoban za učitelja i vaspitača, te da mora isto tako biti sposoban da piše na stroju. Za slučaj potrebe, kandidati za mesto stalnog saveznog prednjaka moraju položiti u ovom pravcu poseban ispit. U svojoj molbi svaki molilac mora pored svojih redovitih isprava predložiti i dokaze, da je položio propisane prednjačke kao i stručne ispite iz telesnog vaspitanja, da je pohađao teovežbačke tečajeve i sokolske škole, te konačno da navede potanko sav dosadašnji svoj sokolski rad.

Nekoliko vesti iz života češkoslovačkog Sokolstva u Americi

Kako se ove godine za vreme svet-ske izložbe u Čikagu održava i II svesokolski slet češkoslovačkog Sokolstva uz sudelovanje ostalih slovenskih Sokola Severne Amerike, Savez češkoslovačkog Sokolstva u Americi uputio je svim Čehoslovacima jedan proglas, kojim ih poziva na ovaj slet. — Poznati dugogodišnji načelnik i zapravo osnivač češkog Sokolstva u Americi, brat Josef Čermak proslaviće uskoro svoju 75 godišnjicu plodnog života, posvećenog svom narodu. Brat J. Čermak rodio se u Starom Kolnu u CSR 1858 godine te je već odmah iza svojeg dolaska u Ameriku, kao tipograf, počeo i raditi na nacionalnom polju. Posle temeljite pripreve iz 1891 godine učitelj telovežbe na javnim školama. U sokolskim redovima, vršeci najgorljivije svoju sokolsku dužnost, proveo je sav svoj život, te je prošle godine, zbog starosti napustio mesto starešine Češkoslovačke obce sokolske u Americi. — Župa Jugozapadna priredila je pod vodstvom saveznog prednjaka brata Pržihode svoj prednjački tečaj. — Za II svesokolski slet u Čikagu pripremi radovi su već u punom jeku. Već od 1 februara o. g. teče rad u sletskoj kancelariji pod vodstvom tajnika sletskog odbora br. Františka Musila, a po svim društvima članstvo već vežba propisane proste vežbe. Isto tako započelo se već sa propagandom u novinama. Za ovu veliku sokolsku priredbu javlja se sa svih strana veliko zanimanje. Izdani su i mali sletski plakati a uskoro će izaći i veliki. Sletski odbor održao je plenarnu sednicu 19 januara, a izvršni odbor radi skoro permanentno. Proste sletske vežbe za članove i članice sastavio je savezni načelnik br. Jaroslav Jelinek. Starija braća vežbače iste vežbe, koje su vežbali stariji Sokoli na IX svesokolskom sletu u Pragu, a čiji je autor sam dr. Tirshev, te su bile izvedene na I svesokolskom sletu u Pragu 1882 godine. — U Los Anđelesu održaće se tokom ovoga meseca jedna utakmica telovežbačkih društava raznih naroda i viših škola, pa je na ove utakmice pozvano i Sokolstvo. — Novo sokolsko društvo osnovano je u Timkenu, u državi Kanzas.

Sokolska radio - predavanja

RADIO-STANICA BEOGRAD

Sledeća sokolska radio-predavanja održavaju su:

dne 17 o. m. predaje br. dr. Miraš Kičović o temi: »Stvaranje našeg jezičnog jedinstva«;

dne 24 o. m. predaje br. Branko Janković o temi: »Srpsko Sokolstvo u Hrvatskoj i Slavoniji«.

S ovim predavanjem od 24 o. m. počinje prolećni ciklus sokolskih radio-predavanja, koja priređuje Prosvetni odbor Saveza SKJ. Do 23 juna o. g., do kada traje ovaj prolećni ciklus, održaće se 13 predavanja, koja će biti posvećena proslavi 70-godišnjice postojanja Sokolstva u našoj zemlji i pokrajinskom sletu, koji će se povodom ovog jubileja održati na Vidovdan o. g. u Ljubljani. Pojedinačnim radio-predavanjima iz ovoga ciklusa biće prikazan istorijski razvoj i značaj jugoslovenskog Sokolstva do Ujedinjenja, a u cilju da povodom 70-godišnjice osnivanja prvog sokolskog društva na Slovenskom Jugu duhovno pripreme ovu veliku manifestaciju jugoslovenskog Sokolstva.

Sokolska radio-predavanja održavaju se svakoga petka između 19 i 20 časova.

(Nastavak sa I strane)

S druge pak strane čujemo sasvim suprotno ovome. Tu se čak traži, da baš ovaj naš list treba da ima i specijalni dodatak sa jednostavnim stilom i sadržajem iz »narodnog Sokolstva« (valjda seoskog): ekonomije, higijene i t. d.

Jugoslovensko Sokolstvo ima, pored ostalih, i jednu osobitu zadaću: da sprovede i u delo privede jugosloven-

sku ideju, da je postavi na čvrste temelje i na ovima dalje da izgrađuje jedinstvenost jugoslovenskog naroda. Za jedno takvo zamašno delo, razume se, potrebne su i odgovarajuće snage, koje će umeti, znati i moći to i ostvariti. U našim redovima mi, hvala Bogu, imamo takvih sila, i one gredu svojim putem — putem sokolske prosvete — određenom cilju.

P. K. — Subotica.

Savez slovenskog Sokolstva bratu T. G. Masariku

o njegovu rođendanu — Odgovor brata T. G. Masarika

Povodom 83 rođendana pretsednika Češkoslovačke Republike br. dr. T. G. Masarika, uputio mu je Savez slov. Sokolstva sledeću brzojavnu čestitku:

Kancelaru Nj. Ekcelencije Pretsednika T. G. Masarika — Prag — Grad.

Prilikom rođendana Gospodina Pretsednika Republike molimo Vas da mu izrazite čestitke članova Saveza slovenskog Sokolstva, koji uvek slede poštovanog jubilarca na putevima ljubavi i bratstva prema bližnjem k jedinstvu Slovena.

Poslovođači potpretsednik: Adam Zamojski, s. r.

Tajnik: V. Štjepanek, s. r.

Na gornju čestitku primio je Savez slovenskog Sokolstva od kancelara Pretsednika Češkoslovačke Republike sledeću zahvalu:

Grofu Zamojskome, poslovodoćem potpretsedniku Saveza slovenskog Sokolstva, Varšava.

Gospodin Pretsednik Republike obradovan čestitkama o njegovu rođendanu, koje ste mu blagoizvolili uputiti u ime Saveza slovenskog Sokolstva, naredio mi je da izrečem srdačnu zahvalu Savezu i Vama na pažnji, koja mu je toliko draga.

Kancelar: Dr. Šamal, s. r.

Takmičenje u opštoj utakmici višega odeljenja*

U tehničkom vodstvu, a i među takmičarima, već se dosta dugo raspravlja o tome, hoće li se međunarodne i prvenstvene takmičare pustiti k opštim utakmicama višega odeljenja. Konačno će o tome raspravljati i zaključivati zbor župskih načelnika na svojoj prvoj sednici.

Prema redu takmičenja JSS iz g. 1924 bilo je određeno, da mora svaki takmičar, koji takmiči u prvenstvenim utakmicama, takmičiti također i u višem odeljenju, inače mu se poništavaju svi rezultati prvenstvene utakmice. Do ponovnog raspravljanja o toj stvari je došlo zato, što neki tehničari smatraju, da je uzrok malenom broju vrsta i pojedinaca u višem odeljenju saradnja prvenstvenih takmičara u višem odeljenju.

U COS moraju takmičari za prvenstvo takmičiti na opštim saveznim utakmicama također i u višem odeljenju. Kod svih glavnih utakmica ČOS videli smo gde nastupaju u višem odeljenju svi poznati međunarodni takmičari, koji su se borili za uspeh svoga društva. Unatoč tome je u COS broj vrsta i pojedinaca u višem odeljenju znatno veći nego li kod nas.

Svrha prvenstvenih utakmica pojedinaca i utakmica višeg odeljenja u vrstama

Jezgra svih prema redu takmičenja propisanih utakmica jesu opšte utakmice vrsta, u kojima su raspisane vežbe za takmičenje iz najraznoličnijih grana našega sustava. Opšte utakmice vrsta delimo prema težini propisanih vežba u niže, srednje i više odeljenje. U sva tri odeljenja takmiče se vrste i pojedinci. Utakmica vrsta je u isto vreme i utakmica pojedinaca u sva tri odeljenja, radi toga, što se mora sve takmičare, iako su takmičili u vrstama, rasporediti prema postignutom uspehu.

Medusobno takmičenje vrsta za naš je sokolski uzgoj jedino pravilno, ako idemo stopama našega osnivača Tirshe, koji nam u svom evanđelju svuda naglašuje celinu i zajednicu. Kod vežbanja i pripremanja za utakmice u vrstama takmičari se medusobno pobliže upoznavaju, upotpunjuju, jačaju volju, karakter i telo; u svim smerovima je napredak osiguran, jer svim takmičarima postaje glavni cilj čin veći uspeh celine, to jest njihove vrste, odnosno društva, koje zastupaju. Pripreme za utakmice u vrstama, kao i utakmice same, vaspitnog su karakter i predstavljaju jedan od glavnih puteva do snoznanja pravoga sokolskoga bratstva i shvatanja sokolske ideje. Kod utakmica pojedinaca nema te glavne zdrave osnove, to jest svesti dela za zajednicu. Takmičari, koji su već takmičili u vrstama povoljnog odeljenja, a docnije su morali takmičiti kao pojedinci, imali su prilike najbolje upoznati s koliko se potstrek takmičari za zajednicu i koliko je iskrenije veselje kod zajedničkog uspeha takmičara čitave vrste, odnosno društva. Utakmice pojedinaca za naše su

vaspitanje prema tome manje vredne samo iz uzroka, što se takmičar za vreme pripreme i utakmice ne usavršava u onom idealnom smeru, kao što ga daje takmičenje u vrstama.

Pitati se moramo, da li su utakmice pojedinaca za prvenstvo Saveza isto tako od manje vrednosti nego opšte utakmice pojedinaca?

Odmah možemo da odgovorimo, da to isto važi i za prvenstvene utakmice pojedinaca kao i za utakmice pojedinaca u višem, srednjem i nižem odeljenju. Kod prvenstvenih utakmica pojedinaca pojedinim se takmičarima pruža prilika da u najraznoličnijim granama pokažu svoje uspehe, koji su ujedno također i vidljivi uspehi našega celokupnoga telesno vaspitnoga dela. I ovaj pravac je vrlo važan, jer bi teško grešili, kad bi ambiciju pojedinaca zadržali, da im ne bi pružili mogućnost nastupa odnosno takmičenja među sebi ravnim.

Razvijanje pojedinaca do najviše spretnosti i sposobnosti ima također svrhu u propagandnom pogledu, jer ovi potiču ostalo članstvo k delu i napretku. Praktično pogledajmo: u društvima, gde je samo jedan spretniji vežbač, nenadano se probudi veselje za telovežbu i takmičenja, te se naskoro pokaže vidljiv uspeh i napredak kod svih vežbača. Oko toga spretnijeg vežbača, koji ima ljubavi za telovežbu, sakupi se, naime, skupina marljivih i radnih članova, koji prema njegovom uzoru nastoje vežbati, te se usavršavaju, da se mogu polako s njim i takmičiti. Na takav način pobudi se zajednička težnja za sokolskim delom i napretkom.

Da li je čovek ikada savršeno vaspitan ili nije?

O tome nema raspravljanja, jer se odmah može kratko odgovoriti — nikada. A da postanemo što bolji, moramo imati također pravi uzgoj. Sve naše delo moramo dakle usmeriti k pravom sokolskom vaspitanju, sve slabo otstranjivati a sve dobro uvažavati.

Ako dakle imadu utakmice u vrstama veću vaspitnu vrednost, moramo ih uvažavati i težiti za time, da učestvuju što više vežbača u utakmicama vrsta, a pogrešno je s vaspitnog stanovišta izolirati neke vežbače od takmičenja u vrstama.

Predemo li k našoj temi puštanja ili zabrani međunarodnih i prvenstvenih takmičarima k utakmicama vrsta višega odeljenja, moramo se najpre upitati zašto želimo zabraniti našim najboljim vežbačima učestvovanje u utakmicama, koje su vaspitno od najveće važnosti. Da li će od toga imati koristi sokolsko vaspitanje? Kakve koristi? Da li je korist na strani zabrane ili na strani puštanja?

Ako izlučimo takmičare, koji su već takmičili na međunarodnim utakmicama ili za prvenstvo, od utakmica vrsta višega odeljenja, izoliramo ih i postavljamo ih u nekakav poseban razred. Na taj način postaju protiv svoje volje nekakva posebna skupina vežbača, koja nema više nikakve veze s najvišim izrazom telovežbačkog sudelovanja, to jest, redovnog takmičenja na opštim utakmicama. Nastupaju samo onda kada se ih pozove za nastup ili na utakmice za prvenstvo

Saveza, odnosno međunarodne utakmice. Nije još dugo od toga, što se opširno i javno osuđivalo tu skupinu ljudi, a što će nastati kasnije, ako ih se čak u tom smislu i vaspita!

S izolacijom od utakmica vrsta višega odeljenja nehotice će se smatrati ti vežbači za nešto boljega od ostalih, dok će se drugi osećati zapostavljenima, odnosno manje vrednima. Ako pak međunarodne i prvenstvene vežbače prisilimo, da takmiče u vrstama višega odeljenja s ostalim članovima, koji još nisu toliko sposobni kao oni, vaspitavamo ih u pravcu jednakosti i pravoga bratstva. Na drugoj strani opet se mladim takmičarima pruža mogućnost da okušaju svoje snage s najboljim starijim takmičarima s težnjom da ih nadvise ili da im se makar približe, trse se, tako napreduju i postizavaju stvarne uspehe.

Što je vaspitno može da prosudi svako sam!

Zelja je svakoga društva da postavi na međusletske utakmice što više i što bolje vrste. Te utakmice su raspisane zato, da se utvrdi snaga društva. Mlada i manje snažna društva međusobno se takmiče u nižem odeljenju, bolja u srednjem, a najjača društva u višem odeljenju. Međusletske utakmice nam uvek pokazuju kvalitativnu i kvantitativnu snagu pojedinih društava i našega celokupnoga Sokolstva. Društvo, koje je starije ili delatnije, ima također više takmičara, te je sposobnije.

Ako se ograničimo samo na utakmicu vrsta višega odeljenja, uvideli smo iz dosadašnjih utakmica, da su sačinjavali polovinu svih takmičara u višem odeljenju prvenstveni i međunarodni takmičari.

Zar dosada društva nisu postavljala vrste i takmičare višega odeljenja zato, što su bili u nekim vrstama međunarodni vežbači?

O tome vrlo dvojim već sam uveren, da ih zato nisu, što nisu imala sposobnijih vežbača. Društva, koja imaju makar nekoliko spretnijih vežbača, nastoje da postave vrstu višega odeljenja, a ako im to prvi put uspe, opravdano su ponosna na svoj uspeh. Ako vežbači, koji su prvi put takmičili u višem odeljenju ustraju u svojem delu nadalje, te usavršavaju sebe i svoju okolinu, sigurno će imati na drugoj utakmici veći uspeh, jer samoustrajnost pojedinca i celine vodi do uspeha.

Kad su Slovenci nastupili pod vodstvom br. dr. Viktora Murnika g. 1902 u Turinu na prvoj međunarodnoj utakmici, bili su poslednji, ali smotrenom voljom te ustrajnošću br. dr. Murnika i takmičara, koji neka bude svim takmičarima naročito pak vodnicima takmičarskih vrsta za uzor, doneli su u toku decenija Slovincima, i docnije svima Jugoslovenima, časne uspehe na međunarodnim i prvenstvenim utakmicama, koji su svakom Jugoslovenu dobro poznati.

Pojava, da društva i takmičari već pred prvu utakmicu oklevaju, s nastupom samo iz uzroka, što nemaju izgleda na uspeh i prvo mesto, nezdrava je, a takva društva i takvi vežbači neće imati uspeha. Vežbač, koji polazi na utakmicu s ciljem, da bude prvi, obično propada, a pobeđuje radni, ustrajni, koji ima pred sobom cilj »biti na utakmici što bolji«.

Da li da pobedi kod utakmice vrsta u višem odeljenju najbolje ili slabije društvo, odnosno vrsta?

Ako izlučimo od takmičenja prvenstvene i međunarodne vežbače biće takmičenja u višem odeljenju kvalitativno i kvantitativno znatno oslabljena. Utakmice vrsta u višem odeljenju, koje su pobuđivale u javnosti najveće zanimanja i dobile priznanje s najvišeg mesta, izgubile bi bivstveno na svojoj vrednosti, kad bi se najboljim vežbačima onemogućilo učestvovanje. Imamo nekoliko društava, koja su u stanju da iz svoje sredine izaberu vrstu višeg odeljenja, a među njima je i nekoliko vežbača, koji imaju po koju prvenstvenu i međunarodnu utakmicu za sobom. Postoje također društva, koja imaju mnogo međunarodnih vežbača, te lako postave čitavu od te braće.

Da li bi dalo potstrek agilnim društvima izoliranje prvenstvenih i međunarodnih takmičara?

Nipošto ne — ta društva bi bila unatoč svojoj agilnosti i delatnosti zapostavljena, te bi im se tom odlukom oduzeo veselje i ubijala volja za delo u vlastitom društvu. Takva društva bila bi nekako kažnjena zato, što su u svojoj sredini s tvrdim delom vaspitala nekoliko vežbača do veće spretnosti, te ih stavila čitavom Savezu na raspolaganje za međunarodne utakmice.

Kod utakmica vrsta u višem odeljenju za primer izolacije međunarodnih i prvenstvenih takmičara pobedila bi sigurno vrsta, koja bi bila za tadašnju konkurenciju najbolja. A zar bi bila ta vrsta najjača? Da li bi se mogla imenovati najboljom vrstom u našem Savezu? Kako bi bilo pri duši članovima društva, koji su svesni, da su svojim neumornim delom vaspitali toliko dobrih vežbača, da ih je društvo

s ponosom stavilo na raspolaganje celom jugoslovenskom Sokolstvu, da ga zastupa na međunarodnim utakmicama. A sada, kad bi morali ti članovi zastupati svoje vlastito društvo to im se zabranjuje, jer su predobri vežbači, odnosno neki drugi vežbači opet nemaju vešolja takmičiti se s njima zato, jer ne bi bili prvi. —

Nisu li ovi, sada najbolji vežbači, nekada također bili početnici? Zar nisu imali iste poteškoće kao i sadašnji novi vežbači višega odeljenja? Ni jedan od njih nije postao nakon godinu dana telovežbe sposoban za prvenstvene ili međunarodne utakmice, svaki je morao prevaliti s ustrajnošću i energijom sve telovežbačke poteškoće pre nego je došao do tog stepena razvoja.

Pogledajmo društvo i vežbače, koje je kod ovako oslabljene konkurencije osvojilo naslov prvaka u višem odeljenju. Dvojim, da bi se iskrenim ve-

seljem radovali pobjedi i naslovu najbolje vrste, jer bi ih kod toga uvek smetalo dejstvo, da najboljih nije bilo na toj utakmici.

Lako se doduše stvori zaključak i zabrani svim prvenstvenim i međunarodnim vežbačima takmičenje u višem odeljenju, samo je pitanje neće li imati taj zaključak loših posledica i moguće još jače pokolebati i skućiti vrste i broj vežbača višega odeljenja. Držim, da nije vaspitno potstrekavati jedna društva na račun drugih agilnih društava i na taj način uvećati broj učesnika u višem odeljenju. Svaki razvitak treba stanovitu dobu, jednako treba telovežba i celokupno telesno vaspitanje određeno vreme, da se razvije do višeg stepena. Tu dobu može se skratiti jedino ustrajnim, neumornim i nesebičnim delom u društvima i pravilnim smernicama od strane vodstva.

Gregorka Boris, Ljubljana.

ovi radovi u velike otežani s razloga nedostatka novčanih sredstava.

Blagajnik Saveza brat Momčilo Branovački podnosi izveštaj o poslovanju savezne blagajne za mesec januar i mesec februar o. g. — Izveštaj prima se do znanja.

Brat dr. Dragić podnosi referat o glavnoj skupštini župe Novi Sad. Kaže, da je na ovoj skupštini imao prilike da se upozna sa pregledom rada ove župe. Svi izveštaji pojedinih funkcionara otštampani su u zasebnoj knjizi. Iz izveštaja vidi se, da je celokupno sokolski rad ove župe vođen sa puno marljivosti, tačnosti i da je ovakav rad pokazao odlične rezultate. — Po vodnom godišnjem izveštaju pojedinih funkcionara na skupštini razvila se je duža diskusija, koja je bila u svemu čisto načelnog karaktera, te je na taj način bila prožeta čistim sokolskim duhom i ostavila najlepši utisak. Osećilo se, da su krupni sokolski problemi činili najduži sadržaj načelne sokolske diskusije. Ni u jednom pitanju nisu isticali lični momenti već čisto načelni. Zbog ovog duha koji je vladao za vreme diskusije, ona je u pojedinim momentima imala karakter najlepšeg akademskog raspravljanja. — Ovaj referat delegata Saveza prima se do znanja, a u vezi s njime u celosti potvrđuje se i novo izabrana uprava župe, koja bez ikakvih promena ostaje ista kao i do sada.

Brat tajnik iznosi dopise vrhovnog starešinstva islamske verske zajednice kraljevine Jugoslavije, kao i akt Vakufsko-meiriske direkcije o Skoplju, u stvari zauzeća vakufskih objekata po sokolskim društvima. — Zaključuje se da se po ovom predmetu zatraže izveštaji od nadležne župe.

Na osnovu rešenja poslednje sednice izvršnog odbora poveo je pregovore sa utor centralom glede otkupa autorskih taksa. Autorska centrala ostaje kod svoga prvobitnog predloga, da joj se za svako pojedino sokolsko društvo plaća godišnji paušal od 200 Din. U najboljem slučaju bili bi pripravnici da smanje tu sumu prema čl. 3 i 4 Pravilnika o zaštiti autorskog prava i to samo za ona društva koja se pri izvođenju koncerata, vežbe, igranke ili slično služe delima koja potpadaju pod njihovu zaštitu. No svakako oni imaju još da za ovo dobiju saglasnost od svoje centrale u Zagrebu, pa će se tek onda moći pristupiti definitivnim pregovorima. Izveštaj prima se do znanja.

Gledom na amandman, koji je predložen finansijskom zakonu za narednu godinu, a koji se tiče Sokolstva,

poznato je, da se je odmah na nadležnim mestima poduzelo korake, da se u buduću ovakove i slične odluke ne donose bez znanja Sokolstva. — Na odnosnu prestavku Saveza odgovorio je Ministar finansija aktom u kome veli, da u izradi i uvođenju ovoga amandmana nije imao nikakvog naročitog udela, pa da se u buduću u finansijski zakon neće unositi nikakove odredbe, koje bi se ticale sokolskog Saveza, a da se o tome prethodno ne pribavi mišljenje uprave Saveza.

Pokrajinski Savez ruskog Sokolstva u Jugoslaviji javlja, da će održati svoju XI glavnu skupštinu 12 marta u svojoj sokolani i moli da uprava Saveza na istu izasla svoje delegate. — Zaključuje se da brat Dura Paunković bude zastupnikom savezne uprave.

Knjiga brata Hrvoja Macanovića »Sport — Sokolstvo«, a sa zamolbom pisca da se ista preporuča svima župama i jedinicama, upućuje se načelniku Saveza na mišljenje i predlog.

Konačno izveštava da je župa Užice održala 26 februara svoju glavnu godišnju skupštinu, na kojoj je kao delegat Saveza prisustvovao brat Dura Brzaković i o toku skupštine podneo opširan referat, iz koga se razabire, da su prilike uopšte za rad u ovoj župi vrlo nepovoljne zbog raznih poteškoća. Prvu i najveću poteškoću čini sam teren ovog kraja. Teritoriji župe nalazi se u jednom planinskom brdskom kraju. Zbog toga su naselja retka i raštrkana i bez jače međusobne veze. Komunikacija je vrlo teška i spora. Ceo predeo udaljen od glavnih saobraćajnih linija i gotovo nepristupačan. Zbog toga su veze između sokolskih jedinica skopčane sa ogromnim teškoćama. Druga teškoća je u siromaštvu stanovništva, koje vodi stalnu borbu za opstanak. Nalazeći se u stanju borbe za nasušni hleb ono se sa velikom mukom može odlučiti da ide u organizaciju, koja iziskuje izvesne izdatke, koje ono ne može da podnese. Treća teškoća postoji u tome, što se župa nalazi na trameđi starih granica predašnje Srbije Bosne i Sandžaka, te su tako postojala tri mentaliteta, čiji se tragovi još osećaju. Tu se sučeljavaju i sve tri vere, kojima naš narod pripada, pa i to ima dosta uticaja na sokolski rad. Stoga je rad pod ovakovim prilikama i na ovakvom terenu skopčan sa velikim naporima i znatnim požrtvovanjem, a uspešni su uslovljeni samo velikom ljubavlju i oduševljenjem za ideju. Najzad poteškoća leži i u tome, što se nema dovoljno snaga koje bi hteli saradivati. Rad župe u prošlog godini bio je mnogo otežan usled premeštaja načel-

nika župe. Ovaj premeštaj je prouzrokovao zastoj u onom poletu sa kojim se dotle radilo. Sama skupština župe bila je odlično posećena, jer su došli delegati gotovo svih društava. Svi izveštaji funkcionera primljeni su do znanja i konačno izabrana je uprava i primljena rezolucija glede premeštaja načelnika. — Izveštaj prima se do znanja.

Župa Sušak održaće svoju glavnu godišnju skupštinu u nedelju 12 marta. Tog istog dana održaće se i proslava 25-godišnjice sokolskog rada starešine brata Ive Polića, kao i 30-godišnjica sokolskog rada načelnika brata Marijana Borasa. Zaključuje se da delegat Saveza na ovoj skupštini brat dr. Dragić tom zgodom podnese obilje braće pismene čestitke uprave Saveza.

Pretsednik ozlednog fonda brat dr. Dragić podnosi izveštaj o rešenjima ovog fonda prema kojima predlaže: da se podeli potpora naraštaju Alfredu Grobleru iz društva Ljubljana matica Din 210; članu društva Beograd I Đorđu Dordeviću Din 310; članu Edi Robeku iz društva Ljubljana II Din 80; članu Sveslavu Gotiću iz dr. Split Din 1200; članu Antunu Gorapu iz društva Jesenice Din 130; članu Nikoli Petrovačkom iz društva Orlovat Din 200; članici Mariji Baginja iz dr. Subotica Din 120; članu Hinku Uleu iz društva Kranj Din 90; članu Francu Križaju iz društva Vič Din 220; članu Francu Vanderu iz društva Vrbovec Din 140; članu Antunu Kovačeviću iz društva Vel. Kapanica Din 960; članu Karlu Dicu iz društva Novo Sarajvo Din 250; naraštaju Janku Leskovsku iz društva Maribor matica 650 Din; članu Maku Dvorniku iz društva Šostanj Din 100; članu Georgu Bulatiću iz ruskog oteka Zagreb I Din 350; članu Andriji Martinoviću iz društva Zgala Din 1120; članu Maku Nahliku iz društva Ljubljana-Tabor Din 1200; članu Stanku Košanaju iz dr. Celje Din 2000 (trajna invalidnost 20%); članu Franji Rojču iz društva Celje Din 2000 (trajna invalidnost 20%). — Izveštaj prima se do znanja i odobrava.

Saopštava se nadalje, da je sednica rev. odbora Saveza sazvana za dan 18 o. m.

Pretsedavajući brat Gangl upozorava na poslovnici plenarne sednice uprave Saveza i na okolnost da treba da se održi još jedna sednica pre plenuma savezne uprave. Zaključuje se, da se ova sednica održi u petak 17 marta i da se na njoj rasprave svi predlozi, koji će eventualno stići za sednicu plenuma.

XII sednica Izvršnog odbora Saveza SKJ,

održana dne 9 marta 1933 u Beogradu

Pretsedavajući brat Gangl saopštava, da je bratskoj ČOS u ime našeg Saveza odaslao sažalnicu povodom smrti načelnika grada Čikaga br. Čermaka, koji je bio naš odlični sokolski brat.

Kako je izveštaj o sednici Saveza slovenskog Sokolstva sa svim detaljima većanija i zaključaka izasao u »Sokolskom glasniku«, moli, da se isti primi do znanja. — Prima se.

Nadalje izveštava, da su poljski Sokoli na većanijama u Ljubljani uručili poziv našem Savezu za učestvovanje na njihovom pokrajinskom sletu, koji će se održavati za vreme od 15 do 18 juna o. g. u Lavovu. O našem učestvovanju na ovom sletu raspraviće se na jednoj od narednih sednica.

Kako je načelnik Saveza za 19 marta o. g. sazvala zbor župskih načelnika i načelnica, to je bio prisiljen da sednicu plenuma savezne uprave odloži na dan 20 marta, eventualno u nastavku sledećeg dana. — Prima se.

Kako se rok glavne god. skupštine sve više približava, skrajnja je potreba da se pristupi štampanju godišnjeg izveštaja, stoga br. Gangl moli sve referente, koji su dužni da podnesu izveštaje, da iste predaju njemu najkasnije do 12 marta o. g., jer inače biće prisiljen da za svako zakašnjenje otkloni od sebe odgovornost. Konačno upozoruje na to, da se treba pobrinuti za prostorije za održavanje glavne godišnje skupštine, što ima da učini tajništvo Saveza. — Prima se.

Po tome prelazi se na izveštaj o položaju gledom na poslanicu Katoličkog episkopata. U izveštajima pojedinih župa o tome ima mnogo karakterističnog. U nekom zavodu u Ljubljani radi se otvoreno protiv Sokolstva na način, da se decu odvraća od polaska u sokolanu, i od kojih se raspituje za privatni život njihovih roditelja. U Mariboru protivnici Sokolstva razvijaju jaku propagandu, pa su nedavno deci u školskim pretsobljima u zimске kapute ugarali pamflete protiv Sokolstva. Treba stoga doneti zaključak o koracima, koji se imaju preduzeti protiv onih lica, koja su u čitanju poslanice prevršila svaku meru.

Nakon povedene debate prihvaćaju se shodni predlozi:

Za organizaciono - pravni otek uzima reč br. dr. Pavlas i referiše, da je župa Celje stavila upit, da li neko, ko je član sokolskog društva, može biti i član katoličkog prosvetnog društva. Kako su međutim katolička prosvetna društva na teritoriji Dravske banovine raspuštena, to je prema tome i taj upit bespredmetan.

Župa Zagreb dostavila je u smislu § 37 pravilnika za disciplinski postupak žalbu jednog brata protiv njegovog isključenja iz Sokolstva. Organizaciono-pravni otek proučije je sva akta i konstatovao da bi izvide protiv navedenoga brata trebalo nadopuniti, pa zato predlaže da se na lice mesta izaslaše jedan od saveznih revizora i da on ispita čitavu stvar i podnese izveštaj izravno upravi Saveza. — Prima se.

Za gospodarski otek Saveza referiše brat Branko Živković. Ponajpre iznosi referat o imovinskom stanju Saveza, zatim rekapitulaciju potreba za budžetsku godinu 1933, kao i račun izravnanja i račun prihoda i rashoda na dan 31 decembra 1932 godine. Konačno iznosi uporedni pregled budžeta 1932 i 1933 godine kao i pregled ostvarenih prihoda i rashoda po budžetu 1932 godine.

Prelazi se na rešavanje stiglih akata.

Izveštaj društva Vrhnika, župa Ljubljana, da je kupilo zgradu i njivu za iznos od 100.000 dinara, a što će upotrebiti za sokolski dom, prima se do znanja.

Molbi društva Mokrin, kojom moli da mu se otpiše dugovanja za 1932 god. kao i za ranije godine, ne udovoljava se iz načelnih razloga.

Molba župe Celje, da se besposlenim članovima njezinih društava: Boštana, Dobova, Laško, Petrovče, Polzela, Rajhenburg, Rimske Toplice, Senovo, Sv. Pavel pri Preboldu, Smarje pri Jelšah, Trbovlje, Zidani most i Zalec oprosti savezni porez za 1932 g., a prema spisku koji su priposlala dotična društva, uvažuje se i zamoljeni otpis odobrava.

Molbi župe Ljubljana, da joj se dozvoli da od svote koja joj je dana od strane Saveza kao potpora za uzdržavanje župskih tečajeva, odvoji jednu izvesnu sumu za podmirenje već ranije učinjenih troškova, udovoljava se i župi dozvoljava da potreban iznos virmanise u smislu svoje potrebe.

Molbi Alojzije Kerševan, udove iz pok. brata starešine u Gradišču, a kojeg su ubili fašiste, za potporu jer se nalazi u oskudnom stanju, udovoljava se, te joj se doznačuje iznos od 500 Din.

Molbi društva Vrbnik za podeljenje potpore u svrhu parketiranja vežbaonice ne udovoljava se, jer za to Savez nema sredstava.

Molbi društva Užice za pomoć da dovrši dom za sada ne može se udovoljiti, ali se pridržava u evidenciji i kada Savez bude raspolagao potrebnim sredstvima molba će se ponovo uzeti u pretres.

Molbi društva Hrastnik da mu se otpiše porez za god. 1932 za 19 besposlenih članova, a prema spisku koji je priposlao Savezu, uvažuje se.

Molbi Prvog beogradskog pevačkog društva koje je na uspomenu svoga prvog potpretsednika br. Mihajla Lukića, osnovalo fond pod njegovim imenom, a sa ciljem da se iz tog fonda štampaju kompozicije jugoslovenskih kompozitora, uvažuje se time da se pristupa ovomu fondu sa prilogom od 1000 Din.

Molba čete Bibinje da joj se podeli pripomoć radi nabave potrebnih sprava raspraviće se tek pošto Savez primi izveštaj od župe o radu i stanju navedene čete.

Molba župe Ljubljana, da joj se otpiše dugovanje Savezu u iznosu od 10.299 Din i 50 para ne uvažuje se iz načelnih razloga.

Molba društva Kumanovo za novčanu pripomoć u svrhu otplate duga na svom domu raspraviće se meritorno pošto se pribave potrebni podatci o tome, koliko je duga na sokolskom domu i sa koliko anuiteta otplate dugovanja je društvo u zaostatku spram svog verovnika.

Molba društva Kumanovo da se oslobodi plaćanja župskog i saveznog poreza članove dobrotvore i utemeljače, koje društvo još ima iz ranijeg Jugoslovenskog sokol. Saveza, raspraviće se nakon što tajništvo Saveza izradi opšti elaborat o odnosu utemeljača i dobrotvora gledom na dužnosti materijalne naravi spram društva i u odnosu na redovno članstvo.

Molba društva Sjenice za potporu u svrhu izgradnje sokolskog doma uzeće se u pretres nakon što društvo predloži planove i predračun.

Molbi društva Srebrenica za pripomoć od Din 20.000 u svrhe izgradnje doma za sada se ne uvažuje, jer Savez ne raspolaže sa potrebnim sredstvima, ali će se molba zadržati u evidenciji.

Molba odbora za podizanje doma u Ljubuškom, a u kome bi trebalo da bude smešteno i Sokolsko društvo, te u koju svrhu i traži prilog za gradnju doma, raspraviće se tek pošto se pribave potrebne informacije, na koji će način biti osigurana svulsnost u tom domu misom Sokolskom društvu.

Pretsedavajući brat Gangl u vezi sa referatom ekonomia Saveza izveštava o pripravnim radovima pokrajinskog sleta u Ljubljani, pa veli, da su

Protestni telegrami sokolskih župa, društava i četa protiv poslanice Katoličkog episkopata

(Nastavak.)

Capljina: Ogorčeno protestujemo protiv pokušaja cepanja naše otadžbine i nepravednog napadaja Katoličkog episkopata na Sokolstvo: Živeo Kralj! — Sokolska četa Tasovići.

Mlini Župe: Izrazujemo ogorčeni protest protiv nameravanog rušenja državnog i nacionalnog jedinstva kao i protiv napadaja Katoličkog episkopata na Sokolstvo. — Sokolska četa Mandaljina.

Domanović: Poslanica Katoličkog episkopata uperena protiv Sokolstva izazvala je u nama Sokolima strašan revolt i ogorčenje. Molimo Vas da na najvišem mestu budete tumačen naše nepokolebive vernosti i odanosti. — Starešina: Ljuban Pjaca. Sokolska četa Lokve.

Ljubinje: Danas saznadosmo za događaj uperen protiv bratskog jugoslovenskog Sokola. Duboko dirnuti kličemo: dole s izdajicama rušenja državnog i narodnog jedinstva, Živeo Jugoslavija. — Sokolska četa Krajpolje, srez Ljubinje.

Janjina: Najenergijište protestujemo protiv svakog nameravanog rušenja državnog i narodnog jedinstva kao i protiv napadaja Katoličkog episkopata na Sokolstvo. Živeo Kralj! — Soko Janjina.

Vitina: Sokolska četa Klobuk najenergijište protestuje protiv napadaja Katoličkog episkopata na Sokolstvo. Pripravni poslednju kap krvi dati za svog Kralja i Otadžbinu kličemo: Živeo Jugoslavija! — Otadžbinu četu Klobuk, starešina Rašić.

Mostar: Duboko ogorčeni pokušajem rušenja narodnog i državnog jedinstva te istupom Katoličkog episkopata protiv Sokolstva, dižemo energijski protest, te i ovom prilikom ističemo da smo spremni protiv ovakvih akcija boriti se najodlučnije. — Sokolska četa Vihovići-Rudnik kraj Mostara.

Hum: Ova četa daje izraz svoje ogorčenosti protiv poznate poslanice Katoličkog episkopata protivu Sokolstva, Živeo Jugoslavija! — Sokolska četa Hum.

Ljubuški: Sokolska četa Vitina najenergijište protestuje protiv napadaja Katoličkog episkopata na Sokolstvo. Uvek pripravni poslednju kap krvi dati za svog Kralja i Otadžbinu kličemo: Živeo Kralj! — Za četu starešina: Dizdarević.

Gacko: Sokolsko društvo Gacko sa svojih 13 sokolskih četa najogorčeniše protestuje protiv onih, koji razvijaju otrovnu akciju protiv jedinstvene i nedeljive Jugo-

slavije, tražeći da se s njima energično obračuna. Također protestuje protiv poslanice Katoličkog episkopata protiv Sokolstva, koje bi bilo i ostaje stub državne snage i jedinstva. Gatački Sokoli spremni da dadu svoje živote za Kralja i Otadžbinu kliču: Živeo Jugoslavija! — Starešina Jeftanović.

Čilipi: Ogorčeno ustajemo protiv nameravanog rušenja državnog i narodnog jedinstva kao i protiv napadaja Katoličkog episkopata na Sokolstvo. Verni dinastiji i domovini kličemo: Živeo Kralj Jugoslavija! — Sokolska četa Čilipi.

Zaton: Protestujemo najodlučnije protiv intriga koje znamo odakle dolaze. Živeo velika Jugoslavija! — Sokolska četa Zaton Katolici.

Smokvice: Ogorčeni osudujemo napadaj na Sokolstvo sa strane Katoličkog episkopata. Hoćemo jaku i nedeljivu Jugoslaviju. — Sokolska četa Smokvica na Korčuli.

Ljubuški: Sokolstvo sreza ljubuskog, veran čuvar državnog i narodnog jedinstva dostojan baštini visokih sokolskih tradicija u ovim krajevima, najenergijište protestuje protiv neopravdanog napadaja Kat. episkopata protiv Sokolstva. Uvek pripravni dati poslednju kap krvi za svog Kralja i nedeljivu Jugoslaviju, kličemo: Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! — Za Sokolsko društvo starešina Nazečić.

Konjice: Sa tromesečne sednice u prisustvu svih predstavnika Sokolskih četa: Bijela, Borci, Kala, Čičevo, Bradina, Ostrožac, Jablanica, te celokupnog odbora matičnog društva i viđenijih članova protestujemo protiv nekulturnog akta Katoličkog episkopata. Ostajemo verni jugoslovenskoj i sokolskoj ideologiji, te kličemo: Živeo Sokolstvo! — Sokolsko društvo Konjice, starešina: Repovac.

Blato: Sa tromesečne sednice sa četom Smokvica najostriše osudujemo i protestujemo protiv napadaja Katoličkog episkopata na Sokolstvo. Verni velikoj jugoslovenskoj i sokolskoj ideji izrazujemo nepokolebivu odanost junacima Kralju kličući: Živeo Kralj! Živeo Sokolstvo! —

Stolac: S najvećim ogorčenjem osudujemo i protestujemo protiv pokušaja rušenja državnog i narodnog jedinstva. Istovremeno oštro protestujemo protiv poslanice Katoličkog episkopata uperene protiv Sokolstva, koja je čitana u ovašnjoj rimokatol. crkvi 8 januara. Uvek i nepokolebivo stojimo na braniku narodnog i državnog jedinstva, spremni da se za nacionalne idea-

le i drage nam otadžbine svi potpuno žrtvuemo, kličemo: Živeo Jugoslavija! — Sokolsko društvo Stolac.

Mostar: S dubokim ogorčenjem osudujemo rad svih onih, koji rade na rušenju jugoslovenskog narodnog i državnog jedinstva, najdragocenijeg temelja naše srećne budućnosti. Ujedno najenergijište protestujemo protiv najnovije poslanice Katol. episkopata uperene protiv Sokolstva, uvereni da je ona inspirisana željom da se omete spasonosni rad Sokolstva na širenju ljubavi i bratstva među jedinstvenom braćom, te na fizičkom i moralnom jačanju ujedinjenog našeg naroda. Tražimo energične mere nadležnih protiv svih onih koji ometaju plodonosni patriotski rad Sokolstva na jačanju države i naroda. — Sokol, župa Mostar.

Mostar: Sve protivnike Sokola i sokolske misli osudujemo i protestujemo protiv njihovog rada. Živeo Kralj! Živeo Sokolstvo! — Sokolska četa Pijesici-Mostar.

Ston: Ogorčeni radom narodnih neprijatelja i neosnovanim napadajima Katoličkog episkopata protiv Sokolstva, energijski protestujemo i izrazujemo našu nepokolebivu vernost nacionalnim idealima. — Sokolsko društvo Ston.

Imotski: Ogorčeni poslanicom Katoličkog episkopata protiv Sokolstva, iskrenog pregaraoca i čuvara narodnog i državnog jedinstva, gajitelja svih čovečijih vrnila u narodu, dižemo najostriji protest. Živeo Jugoslavija! — Sokol.

Capljina: Protestujemo protiv svih koji hoće da diraju u celinu naše otadžbine i osudujemo pokušaj Katoličkog episkopata koji baca na našu organizaciju bezversku ljagu. Pridružujemo se ostaloj braći iz naše sokolske porodice kličući: Živeo Kralj! — Sokolska četa Počitelj.

Trebinje: Najenergijište protestujemo protiv nameravanog rušenja državnog i narodnog jedinstva kao i protiv napadaja Katoličkog episkopata na Sokolstvo stojimo čvrsto povezani idejom bratstva i jedinstva svih Jugoslovena, kličemo snažno: Živeo Jugoslavija! — Za Sokolsko društvo Trebinje: tajnik Kamil Fudjur, starešina Pero Bubalo.

Ravno: Uprava Sokolske čete u Ravnom sa svoje vanredne sednice pozdravlja Nj. Vel. Kralja i kraljevski Dom izrazujući svoju odanost. Tvrdimo da su neistiniti napadaji na Sokolstvo kao da ono radi protiv crkve, jer ono stoji uvek uz držav-

no i nacionalno jedinstvo i versku trpeljivost. — Uprava čete, starešina: Boško Ljevak.

Bileća: Osuđujemo nepatriotski gest i kličevo: Živeo Kralj i nedeljiva Jugoslavija! — Sokolska četa Meka Gruda.

Ravno: Učitelji Sokoli sreza ljubinskih najodlučnije protestuju protiv rušenja državnog i narodnog jedinstva, te muški osuđuju napadaje katoličkog episkopata na naše nacionalno Sokolstvo, koje je najvršća garancija sjajne budućnosti i slave jugoslovenskog naroda. Živeo Kralj! Živeo Sokolstvo! — Dorde Tilimbat, učitelj, Strujić.

Gacko: Sokolska četa Samobor, srez Gacko, najostrije osuđuje rad svih onih, koji nesvesno ili nesvesno ruše temelje državnog i narodnog jedinstva. Zgraža se naročito nad poslanicom Katol. episkopata, koja je bez ikakve osnova i zlonamerna. Seljačke tvrde ruke čuvaju ovu državu. Živeo Otadžbina! — Odbor.

Vitina: Sokoli sela Graba najenergičnije protestuju protiv neopravdanog napadaja Katoličkog episkopata na Sokolstvo. Uvek pripravnici dati i poslednju kap krvi za Kralja i Otadžbinu, kličevo: Živeo Jugoslavija! — Sokolska četa Grab-Ljubuški.

Gacko: Oštro protestujemo protiv svih napadaja na Sokolstvo. Spremi smo kao jugoslovenski Sokoli uvek stati na branik naše nedeljive domovine i živote položiti za Kralja i Otadžbinu. Živeo Kralj! Zdravo! — Sokolska četa Vrba. Starešina: Borisa Subotić, tajnik: Blagoje Polksić.

Ravno: U zanosu naših ustaša i dobrovoljaca najodlučnije protestujemo protiv rušenja narodnog i državnog jedinstva i odlučno osuđujemo napadaje Katoličkog episkopata na nas Sokole, čuvarne jedinstva i slobode. Otadžbinu, raduj se jer smo uvek spremni stati na tvoj branik! — Sok. četa Strujić, srez Ljubinja.

Vela Luka: Povodom poslanice Katol. episkopata protiv našeg narodnog i državnog ujedinjenja, s najvećim ogorčenjem protestujemo. Nepokolebivo verni našem mudrom i junackom Kralju, otadžbini i jedinstvu, kličevo: Živeo velika i nerazdeljiva Jugoslavija! — Sokolsko društvo.

Durinić-Molanat: Imajući u vidu poslanicu Katol. episkopata protivu Sokolstva, ustajemo ogorčeno protestujući protiv bolesnih ambicija, kojima je tendencija skrenuti brod državnog života s pravog puta i baciti u ponor ideal našega naroda, našu krvlju stvorenu državu, Sokoli ove čete imajući u vidu čuvanje državnog idealu spremni su uvek dati svoj život pod geslom »Kralj i narod!«

Gabela: Čuvati kostima i krvlju stečenu, a sada moćnu i dičnu, Jugoslaviju je prva i sveta dužnost Sokola, Vera u Boga i njeno širenje, trezvena rasuđivanja o svemu, uzgoj zdrava tela i u njemu zdrave duše je geslo Sokolstva. Sokolstvo je uznemireno poslanicom Katol. episkopata i uvrednu mu je ponos, stoga ustajemo s verom u Boga protiv takovog širenja i napadaja, spremni uvek sve dati za svoga Kralja i milu Jugoslaviju. — Četa Gabela.

II. ZUPA LJUBLJANA

St. Vid pri Stični. Ogorčeno protestujemo protiv napadaja na Sokolstvo sa strane jugoslovenskog katoličkog episkopata. Tražimo primenu zakona. Soko Ivančica Gorica.

Moravče. Odlučno protestujemo protiv napadaja na našu sokolsku organizaciju sa strane jugoslovenskog katoličkog episkopata te kličevo jedinstvenoj i moćnoj Kraljevini Jugoslaviji: Živeo Kralj Aleksandar! Živeo Jugoslavija! Soko Moravče.

Hotedriča. Sokolsko društvo Hotedriča priključuje se opštem narodnom ogorčenju i odlučno protestuje protiv napadaja episkopata. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Starosta Bruch.

Videm — Dobre Polje. Ogorčeni protestujemo protiv spomenice katoličkog episkopata. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Soko Dobre Polje.

Dol pri Ljubljani. Protestujemo protiv napadaja katoličkog episkopata protiv Sokola. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokolsko društvo Dol pri Ljubljani.

Kranj. Sokolska četa na Skaručni zupa Ljubljana ogorčeno odbija neosnovanu i pogrešnu poslanicu katoličkog episkopata protiv Sokolstva, koja je bila pročitana 8 januara u našim crkvama. Živeo Nj. Vel. Kralj Aleksandar I! Živeo Jugoslavija! Sokolsko društvo Jezica Četa Skaručna. Starosta Jernej Voden.

Plešče. Protestujemo protiv napadaja katoličkog episkopata na Sokolstvo. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokolska četa Plešče.

Prezid. Sokolsko društvo u Prezidu sa ogorčenjem osuđuje poslanicu katoličkog episkopata protiv Sokola te vam izražava svoju nepokolebivu vernost i odanost. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Starosta Zagar.

Ljubljana. Sokolsko društvo Stepanja Vas najodlučnije protestuje protiv poslanice katoličkog episkopata, u kojoj se namerno napada Sokolstvo i njegov rad. Ne ka se sa svom strogošću upotrebi zakon. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Starosta Sana, tajnik Ropić.

Domžale. Ogorčeno protestujemo protiv napadaja katoličkog episkopata protiv Sokolstva. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokolsko društvo Radomlje.

Vrhnik. Naše pogranično selo sa najvećim ogorčenjem protestuje protiv napadaja pastirskog lista na Sokolstvo te kličevo: Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokolska četa Horjul-Vrhnik.

Moste pri Ljubljani. Sa velikim ogorčenjem odbijamo teški napadaj katoličkog episkopata protiv SKJ, duhovnog predstavnika naše ujedinjene Jugoslavije, priključujući se živim protestima sviju branilaca naše otadžbine i tražeći kaznu za sve krivice. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokolsko društvo Moste pri Ljubljani.

Stara Cerkev pri Kočevju. Sokolsko društvo Stara Cerkev pri Kočevju ogorčeno protestuje protiv poslanice katoličkog episkopata, koja je bila pročitana u svim katoličkim crkvama dana 8 januara 1933. S bratskim Zdravo kličevo: Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Starosta Bedenikovič.

St. Vid pri Stični. Soko St. Vid Dolenjska ogorčeno protestuje protiv napadaja katoličkog episkopata prema Sokolstvu zbog uvredljivog poniženja Sokolstva. Tražimo javnu zadovoljstiju. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokol St. Vid Dolenjsko.

Koprivnik pri Kočevju. Protiv napadaja katoličkog episkopata na Sokolstvo najostrije protestujemo. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Za Sokolsku četu Koprivnik Vinko Ljubič.

Nova sela pri Kočevju. Protiv neosnovanih napadaja katoličkog episkopata na Soko najenergičnije protestuje ovdašnja Sokolska četa Nova sela pri Kočevju.

Kočevje. Protestujemo protiv neosnovanih napadaja na SKJ od strane katoličkog episkopata. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokol Kočevje.

Devica Marija v Polju. Protestujemo protiv ispada episkopata na Sokolstvo. Živeo Kralj i Jugoslavija! Sokol Polje.

Ljubljana. Sokolsko društvo Ljubljana IV, četa u Lavrici odlučno protestuje protiv napadaja katoličkog episkopata na viteški SKJ, jer je cilj Sokolstva uzvišen nad ovakvim insinacijama. Sokolstvo se bori samo za jaki i nacionalni narodni narastaj i za veličinu naše nedeljive Jugoslavije. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija!

St. Vid nad Ljubljanom. Sokolsko društvo št. nad Ljubljanom ogorčeno protestuje protiv napadaja jugoslovenskog katoličkog episkopata na Sokolstvo, želeći, da se svom strogošću upotrebi zakon protiv svima. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Starosta Dr. Arko.

Planina pri Rakeku. Za tešku uvredu Sokolstva tražimo energičnu kaznu za krivce. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokol Planina starosta Demša.

Ziri. Odlučno protestujemo protiv napadaja katoličkog episkopata na Sokolstvo. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokolsko društvo Ziri.

Brezovica. Sokolsko društvo Brezovica pri Ljubljani protestuje protiv pastirskog lista čitanog u katoličkim crkvama. Starosta Andrej Jevce, tajnik Ivan Furlan ml.

Ljubljana Taborska porodica od 2000 lica svečano protestuje protiv pastirskog lista katoličkog episkopata koji u svojoj verskoj netrpeljivosti napada svetoslovenski našeg neumrlog brata Tirša i zaoštrava borbu rimske katoličke crkve protiv sokolske ideje i delovanja sokolske organizacije. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Soko i Ljubljana Tabor.

Litija. Uprava Sokolskog društva Litija-Smartno, sabrana na sednici dana 11 januara 1933, duboko uvređena najodlučnije protestuje protiv neosnovanih napadaja u pastirskom listu pročitanim u crkvama dana 8 januara 1933. Tražimo da se protiv tih ispada na Soko Kraljevine Jugoslavije i na našeg starešinu brata Prestolonaslednika, čija je uzvišena ličnost u vezi s tim isto tako napadnuta, energično nastupi. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Starešina Fran Lajovic, tajnik Ivan Skodnik.

Stari trg pri Rakeku. Kao protest protiv napadaja katoličkog episkopata na Sokolstvo, uveravamo da ćemo uvek posvetiti sve naše snage sokolskom radu. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokolsko društvo Loška Dolina.

Rakek. Najodlučnije protestujemo protiv napadaja episkopata na Sokolstvo. Kao protest još agilnije ćemo da širimo i utvrđujemo sokolsku misao sa naročitim obzirom na nacionalnu savest i ostajući kao pogranični Sokoli čuvari naše lepe Jugoslavije. Živeo Kralj Aleksandar! Živeo Jugoslavija! Starosta Jos. Sušteršič.

Preserje. Sokoli iz Preserja sa ogorčenjem odbijaju uvredljive napadaje katoličkog episkopata na našu organizaciju. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokolsko društvo Preserje.

Višnja Gora. Sokolsko društvo Višnja Gora ogorčeno protestuje protiv napadaja katoličkog episkopata na Soko. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija!

Ljubljana. Glavna skupština Sokola III u Ljubljani jednoglasno i ogorčeno odbija i osuđuje neosnovane napadaje katoličkog episkopata na Sokolstvo. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Starosta Danilo Šaplja, tajnik Hrabroslav Sever.

Nova vas pri Rakeku. Sokol na Blokah najodlučnije protestuje protiv napadaja katoličkog episkopata na Soko i protiv zloupotrebe vere i crkve. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokol Bloke.

Grahovo pri Cerkljani. Pogranično Sokolsko gnezdo ogorčeno protestuje protiv napadaja katoličkog episkopata na Sokolstvo. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokolska četa Grahovo pri Cerkljani.

Ljubljana. Sokolska zupa Ljubljana ogorčeno protestuje protiv uvreda i neosnovanih napadaja katoličkog episkopata na Sokolstvo. Zdravo! Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Zupska uprava.

Domžale. Članovi Sokolskog društva Domžale sa ogorčenjem protestuju protiv napadaja katoličkog episkopata na Sokol

stvo. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Starosta Šetina.

Ljubljana. Ogorčeno protestujemo protiv napadaja katoličkog episkopata na Sokolstvo. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Uprava Sokola Ljubljana II.

Turjak. Ovdašnja četa SKJ najenergičnije protestuje protiv napadaja katoličkog episkopata na sokolsku organizaciju. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Starosta Ahec, tajnik Rudolf.

Mengeš. Sokolsko društvo u Mengešu sa ogorčenjem osuđuje napadaj katoličkog episkopata na Sokolstvo. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija!

Cerkljani. Sa ogorčenjem protestujemo protiv napadaja katoličkog episkopata na Sokolstvo. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokolsko društvo Cerkljani.

Ljubljana. Molimo da dobijemo zadovoljstiju za uvrede i klevete katoličkog episkopata i da u buduće preprečite slične napadaje. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Sokol Notranje Gorice.

Ljubljana. Najodlučnije protestujemo protiv napadaja na Sokolstvo. Sokol Ljubljana-Šiška.

Ljubljana. Sokol Ljubljana IV odlučno i ogorčeno protestuje protiv napadaja katoličkog episkopata na Sokolstvo. Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Zdravo! Starešina Drago Pogačnik, tajnik Milan Antosijević.

(Nastaviće se)

Iz telovežbačkog sveta

ČEŠKOSLOVAČKE NESOKOLSKJE TELESNOUZGOJNE ORGANIZACIJE U AMERICI

Pored češkog sokolskog saveza — »Obec Sokolska v Americi« — te slovačkog telovežbačkog saveza — »Slovenska telovežbačka jednota Soko« — postoje u Severnoj Americi i vansokolske, katoličke telovežbačke organizacije, od kojih se neke nazivlju isto sokolskim imenom ali nemaju nikakvih veza sa Sokolstvom, ni u domovini ni u Americi. Dok dokle jedan deo katoličkih društava nosi sokolsko ime, drugi deo nosi naziv »Slovenski Oro« i t. d. Dalje pak, osim katoličkih postoje još i radnička telovežbačka udruženja, koja delom također nose naziv sokolski a delom se nazivlju Radničke telovežbačke jednote. Konačno i komunističke češkoslovačke narodnosti imaju svoju Federaciju radničkih telovežbačkih društava u Njujorku. Od organizacija, koje zapravo rešto reprezentuju, pored sokolskih, postoje i sledeće nesokolske: Katolički Soko sa 65 društava, od kojih radi oko 20, dalje Slovački katolički Soko, udruženje čija je glavna zadaća podupiranje svog članstva, koje se samo u manjoj meri bavi telovežbom. Isto tako je i Slovački Oro u Americi više-manje samo potporno društvo sa manje razvijenim telovežbačkim radom. Savez radničkih telovežbačkih društava ima oko 20 jedinica, te je organizovan slično kao i istoimeni savez u Pragu, a koji je pod okriljem socijalno-demokratske stranke. Komunističkih društava ima samo oko 6. — Prema ovome vidi se, da među Čehoslovacima postoji prilično velik broj telesnouzgojnih organizacija, ali volstvo pripada svakako Sokolstvu, organizovanom u Savezu češkoslovačkog Sokolstva u Americi koji je član Saveza slovenskog Sokolstva u Americi.

BUGARSKI JUNACI POLAZE U FRANCUSKU I TURSKU

Kako javljaju »Lidove Novine«, vodstvo bugarskih Junaka zaključilo je da na Duhove otpoše jednu ekspediciju na gimnastičke svečanosti u Anguleme, gde će se održati ovogodišnji slet Unije francuskih gimnasta. Druga ekspedicija pak — manja — posetiće priredbu turskih gimnasta te će tom prilikom nastupiti i na natečenjima. Radujući se što ovim bugarski Junaci izlaze iz svoje osamljenosti i stupaju u veze s gimnastima ostalih naroda, ipak iskreno žalimo, što kod njih i ne vidimo namere da bi posetili i naš jugoslovenski sokolski pokrajinski slet u Ljubljani, koji se priređuje prilikom 70 godišnjice postojanja jugoslovenskog Sokola, a gde svakako kao Sloveni nikako ne bi smeli da izostanu. Oni bi svojim učestvovanjem na našem pomenutom sletu samo otkrili uspostavljenju veza sa celokupnim Sokolstvom.

OVOGODIŠNJI SLET TURNERA U ZATCU

Ove godine priređuje savez turnera u Češkoslovačkoj svoj slet u Zatcu, središtu hmeljarstva CSR. Kao gosti sudelovaće u velikom broju i austrijski turneri, koji se već spremaju za ovaj slet. Slet obuhvataće sledeće utakmice saveza te javno vežbanje članstva i članica. Proste veže izdaće savez tek u martu.

OVOGODIŠNJI PROGRAM SVI-CARSKIH GIMNASTA

Posle velikog saveznog sleta, prošle godine prilikom stogodišnjice švicarskog gimnastičkog saveza u Arau,

ove godine savez švicarskih gimnasta neće prirediti osim saveznih igara u septembru nikakve veće priredbe Savezni dan igara obuhvataće utakmice u igrama, i to pojedinačno i vrsta; priprede za ove igre određene su same do 10 aprila. Već po ovome datumu vidimo, da se računa s veoma velikim brojem takmičara, što je i sasvim razumljivo, jer savezni dan igara predstavlja u švicarskoj jedan općentni nacionalni praznik. Što se tiče izleta u inostranstvo, švicarski će savez posetiti slet nemačkih turnera u Stutgartu i ovogodišnje svečanosti Unije francuskih gimnasta u Angulemu. Ženski savez učestvovaće na međunarodnim utakmicama ženske telovežbe, koju priređuje Unija luksemburških gimnasta 23 i 24 jula u Luksemburgu. Sem ove priredbe, žene će posetiti i slet Ženske francuske unije u Lille-u od 3 do 6 jula.

SITNE VESTI IZ TELOVEŽBAČKOG SVETA

U Danskoj postoji, pored ostalih, i Radnički telovežbački savez, koji u prvom redu goji samo nogomet. Ovaj savez ima oko 11.000 članstva, među kojim je više od 5000 nogometaša. — Finci su poslali u Budimpeštu svoje olimpijske gimnastičke takmičare da se nateču s mađarskom reprezentacijom, koja je dobila na Olimpijadi tek četvrto mesto. Ova takmičenja, koja su održana 7 i 8 februara o. g., završena su slabom pobedom mađarskih gimnasta, usprkos činjenice, da se u njihovoj reprezentaciji nije takmičio poznati mađarski prvak Peter, drugi Finac Uosikinen. Najstarije italijansko gimnastičko društvo »Dinastika di Torino« podiglo je u Turinu novu vežbaonicu, dok je sve od godine osnivanja — 1848 — radilo u staroj vežbaonici. Prošle godine ova stara vežbaonica bila je porušena, na čijem je mestu sagrađena nova sa dvoranom 30 m dugačkom, 15 m širokom i 10 m visokom, te sa još jednom sportskom dvoranom od 9 x 13 m. Otvorenje nove vežbaonice biće 21 aprila. — Italijanski gimnasti već se spremaju za sastav međunarodne takmičarske vrste za XII međunarodne utakmice u Budimpešti, koje priređuje Međunarodna gimnastička federacija 1934 godine. Vrstu uvežbače poznati stari međunarodni takmičar Bralja.

Desetgodišnjica udruženja »Cvijete Zuzorić«. Dne 12 marta na veoma svečan način proslavljena je desetgodišnjica udruženja prijatelja umetnosti »Cvijete Zuzorić«. Ovo društvo, kome je zadaća propagiranje umetnosti — bilo literature, muzike, slikarstva ili kiparstva, i koje omogućuje razne umetničke izložbe, te time širi smisao za umetnost i omogućuje umetnicima da svoje redove i prodaju, osnovano je pobudom našeg priznatog književnika g. Branislava Nušića 1922 godine, kada je on bio načelnik umetničkog odeljenja Ministarstva prosvete. Na njegov predlog udruženje je uzelo ime »Cvijete Zuzorić«, po lepoj i duhovitoj Dubrovčanki iz 16 veka, koja je svojim lepom i umom inspirisala tadašnje umetnike. Udruženje je u tih 10 godina ne samo priredilo i omogućilo ceo niz raznih umetničkih izložaba, nego je i sagradilo Let. Umetnički paviljon, koji je na ukras našoj prestonici. Kroz punih devet godina na čelu udruženja »Cvijete Zuzorić« nalazi se gđa. Olga Stanojević, koja je članica uprave udruženja od njegovog osnutka.

† **Ernest Hebrard.** Pre nekoliko dana umro je u Parizu čuveni arhitekt Ernest Hebrard, koji po svom umetničkom radu nije bio poznat samo u Francuskoj, nego i u inostranstvu. Radio je po nalogu svoje vlade u Indokini, u Solunu 1917 nakon strahovitog požara, a poslednjih godina redovito je držao predavanja o arhitekturi na visokoj školi umetnosti u Atini. Našu zemlju, i to naš Split, zadužio je monumentalnim delom, t. j. spisom: Le Palais de Diocletien a Spalato — Diocletianova palata u Splitu. Ovo remek delo plod je 5 godišnjih studija. U tu je svrhu boravio 4 godine u našoj sredini u Splitu. Delo je izašlo godine 1912 u Parizu uz saradnju prof. J. Cajlera.

40 godišnjica Crikvenice kao kupališta. Crikvenica, poznato naše kupalište i letovište u Hrv. Primorju, slavi ove godine 40 godišnjicu svog opstanka kao kupališta i letovišta. Pokroviteljstvo nad tom proslavom pružio je ban Savske banovine brat dr. Ivo Perović. U vezi s tim jubilejom održava se u Crikvenici ove godine i kongres jugoslovenskih lekara, te glavna skupština saveza kupališta.

Izložba slovenske ilustrirane štampe u Pragu. U izložbenim prostorijama Centralne biblioteke grada Praga sprema se interesantna izložba slovenske ilustrirane štampe. Tom zgodom biće izložene i zanimive fotografije iz raznih slovenskih kulturnih centara. Inicijativu za ovu značajnu izložbu dale

su članice Zajednice slovenskih žena. Na pripremama saraduje Slovenski institut u Pragu i vodstvo Centralne biblioteke grada Praga.

Don Ivan Prodan. U Zadru je umro u petak 11 marta u svojoj 81 godini Don Ivo Prodan, čestit sveštenik i zaslužan nacionalni radnik. On ima velikih zasluga za nacionalno probudjenje našeg Primorja i za vaspitanje nacionalnih sveštenika. Osobite zasluge stekao je time, što je preuzevši talijanski list »La Dalmazia Catolica« isti pohrvatito prozvaivši ga »Katolička Dalmazija«. Kad je ovaj list prestao izlaziti izdavao je i vodio list »Hrvatska kruna«, koja je izlazila sve do svršetka rata. U subotu bio je prevezen iz Zadra u Preko gde je i sahranjen.

Jubilej Tome Zupana. Poznati slovenački kulturni radnik i jedan od najodličnijih nacionalnih sveštenika u Slovenačkoj, monsinjor Tomo Zupan, apostolski protonotar, slavio je ovih dana 70-godišnjicu svoga misništva — »železnu misao«. Jubilarac je o svakom svojem jubileju poklonio svom narodu po kakav značajniji literarno-istorijski rad. Ovom zgodom, u listu »Mladika«, objavljuje Uspomene (Sećanja) sestre velikog pesnika dr. Prešerna o svome bratu. Ovaj 94-godišnji stari kulturni radnik pokazao je time iznova svoju zaista gvozdenu narav i svežinu tela i duha.

Demostenova nagrada za advokate. U Francuskoj postoji fond pod imenom Demostenova nagrada. Iz tog se fonda svake godine podeljuje primerna nagrada advokatima za koji njihov sjajan govor u dotičnoj godini. Ta nagrada nije samo materijalnog karaktera, već ima pre svega i moralan značaj jer mogu time da dodu na površinu i do sada nepoznati pravnici.

50-godišnjica smrti Karla Marksa. Dne 14 marta navršilo se je 50 godina od smrti velikog socijalnog filozofa i naučeniaka, utemeljitelja socijalizma Karla Marksa. Glavno njegovo delo: »Kapital«, postalo je osnova nove struje u nauci i politici, takozvanog socijalizma. Poznati su i drugi njegovi radovi. Kako ga smatraju socijalisti za svog utemeljitelja, nazivaju se po njemu — marksisti.

70-godišnjica Gabriela d' Anuncia. Dne 12 marta navršilo je poznati italijanski književnik Gabriele d' Anuncio 70 godina svog života. I ako je neprijatelj našeg naroda i poznat u našem narodu osobito zbog svojeg riječkog autorizma, ipak je on poznat i priznan književnik ne samo u Italiji, nego i u inostranstvu. O njemu kažu, da je najveći dekorator u literaturi. Jedno od njegovih najvećih dela je roman »Oganje«. Njegov život bio je buran i neustaljen, tek sada u starim godinama povukao se je na svoje imanje gde radi na književnom, a razume se, i na političkom polju u službi fašizma. Ne ka njegova dela bila su od Vatikana stavljena čak i na indeks zbog protuverških i nemoralnih tendencija.

Desetgodišnjica sovjetske vazduhoplovne akademije. Rusija je prva od država, koja je osnovala zaseban institut za proučavanje vazduhoplovstva i to Vazduhoplovnu akademiju, koja ove godine slavi 10-godišnjicu svog rada. Akademija se sastoji iz visoke škole za obrazovanje zrakoplovnih inženjera i komandanata, iz naučno-istraživačkog instituta s mnogobrojnim radionicama i laboratorijama, te iz konstruktorskog odeljenja.

KNJIGE I LISTOVI

LETOPIS MATICE SRPSKE, NOVI SAD

Sveska za mart 1933 ima sledeći sadržaj: Istok i zapad u istoriji Slovena — dr. Teodor Taranovski; Razmišljanja u sutonu, pesma. — Stevan P. Bešević. — Sa suncem u oku, pesma — Milutin Jovanović. — Nasamo s tišinom, pesma — Ivan S. Šajković. — Proleće, pesma — Veljko Lačarac. — Udes, pripovetka — Dorde Glumac. — Šekspir i Montenj — dr. Milan Marković. — Turgenjev i Dostojevski — Petar Mitropan. — Portreti državnik: Toma Vudro Vilson — dr. Đura Popović. — Savremena pitanja: Dekadencija srpskog naroda u Vojvodini — dr. Nikola Milutinović i Milan Jakšić. — Prilazi i beleške iz književnosti. — Nauka i časopisi. — Opšte beleške. — Naši pokojnici.

NARODNA STARINA, ZAGREB

Časopis za istoriju i etnografiju Južnih Slovena. Knjiga X donosi sledeći sadržaj: Dr. Branimir Gušić: Mljet (sa 19 slika i s 1 kartom.) — Dr. Božidar Širala: Fućkalice (sa 29 slika). — Dr. Josip Matasović: Nekoji fragmenti historije XVII stoljeća II. — Hamdija Kreševljaković: Dva Bošnjaka povjesničara (Kadić i Jelenić). — Dr. Lujo Thaler: Jedna polemika protiv Atomyra Dakovčanina. — Ferdo Heffler: Krisnice i Zelene Jure u karlovačkoj okolini u XIX stoljeću. — Dr. Milan Prelog: Hrvatski hodočasnici u Moskvu godine 1867. — Nekrolozi. — Publikacije. — Bilješke.

IZVEŠTAJ O GODIŠNJEM RADU SOKOLSKE ŽUPE SUŠAK-RIJEKA ZA 1932 GODINU

Ovaj izveštaj na svojih 46 stranica prikazuje nam pregledno i lepo stanje i rad bratske Sokolske župe Sušak-Rijeka u minuljoj godini. Iz referata pojedinih funkcionera župe razabire se, da se rad u župi razvija postojano i sigurno, iako tome stoje na putu ve like prepreke, poglavito materijalne naravi. Kad bi se na koji način mogle i barem donekle da ublaže ove nedaće, rad župe bio bi još plodniji i uspješniji. Imajući u vidu, da ova župa deluje baš na najizloženijem delu naše države, upravo na udarnoj tački i na očigled naših neprijatelja, trebalo bi

da se, sa svih nadležnih strana, ovaj poštivni rad zaslužen ocent i najizdašnije podupre. Prokušani i stari sokolski radnici, koji se nalaze na vodstvu župe, najbolje su jamstvo, da će rad u župi i u buduće pokazivati dobre i zdrave plodove.

Trebate li

za Vašu društvenu muziku sposobnog i agilnog kapelnika ujedno zborovođu sa višegodišnjom praksom civilnom i vojničkom. Obratite se na V. Kralika, učitelja muzike, Mrzla Vodica, Savska banovina, Gorski kotor.

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA

Župa Beograd

SOKOLSKO DRUŠTVO BEOGRAD IV

Ovo mlado društvo u pretežno radničkom kraju pokazalo je do sada takve rezultate da može poslužiti za primer ostalim društvima:

otsek i muzičku sekciju, koje su do sada dale već zavidne rezultate.

Društvo je održalo od 1 do 28 februara t. g. svoj prvi prednjački tečaj, koji su redovito posećivali i uspešno završili 11 braće i 7 sestara. Ova mlada grupa svršenih tečajaca velika je dobit našem društvu, jer oskudeva

Prvi prednjački tečaj Sokolskog društva Beograd IV, održan od 1—28 februara o. g.

Osnovano je 1929 god. i do juna pr. god. radilo je u jednoj maloj kavanskoj sali, koja nije imala uslova za sokolski rad ni u najužem smislu, pa ipak ono je dalo zavidne rezultate. 1932 god. ovo je društvo sazidalo i svoj moderni dom, gotovo iz svojih sredstava. Od kada je društvo dobilo svoj dom, preduzelo je velike zamahe sokolskog rada i u tehničkom i prosvetnom radu. Osnovano je pozorišni

na prednjacima. Od njih se mnogo očekuje.

SOKOLSKO DRUŠTVO SMEDE-REVO

Društveni prednjački ispit su položili: br. Stojanović Budimir, Simić Mitar, Stošić Milan, Drenjaković Radomir, Dimitrijević Mirko i sestra Živković Vukosava.

Župa Celje

SOKOLSKO DRUŠTVO V GRIZAH

V nedeljo, dne 29. januarja 1933. je polagal obračun svojega dela v letu 1932. Sokol Grize pri Celju. Iz poročila upravnih funkcionarjev je bilo razvidno, da je tukajšnji Sokol, kljub krepki protigigantaciji naših nasprotnikov, v polni meri zadostil svoji nalogi. Društvena uprava je imela 11 rednih sej in eno svečano sejo dne 1. decembra 1932, na kateri so se pred društvom starostu zaobljubili vsi oni člani, ki tega še niso storili preje. V prošlem letu se je održala tudi lepo uspeša Tyrševa proslava, katere se je udeležilo tudi lepo število nečlanov. Z mladinsko akademijo se je dostojno proslavil 1. december. Mladinske vaje, deklaracije, mladinsko petje in alegorija so zadivile naše občane. Vse priznanje našima vrlima br. Gobecu R. in Zupanecu J. Priznanje, ki so ga želi nastopajoči, je dokaz, da so vsi res rudi čutili velik pomen tega slavnostnega dne. Enako se je proslavil tudi 17. december 1932. — Tyrševo leto pa je društvo zaključilo s silvestrovanjem v prostorih g. Niko Skoberne, gostilničarja v Grizah.

Iz poročila br. načelnika Zavolovška je bilo razvidno, da vse vrste pridno vežbajo tudi svoje telo. Telovadba se vrši dvakrat tedensko in je bilo navzočih vsako telovadno uro povprečno 11 telovadcev. Člani tudi pridno vadijo v poletnem času v odbojki na letnem telovadišču.

Društveni prosvetar br. Gobec je izérpno poročal o prosvetnem delovanju naše ednice, za kar je žel od navzočih popolno priznanje.

Končno je bila ponovno izvoljena stara uprava z br. Karel Oevirkom na čelu.

V svečanu leta 1933. smo odigrali zgodovinsko igró »Razbojnik Guzaj« od Ernesta Tirana dvakrat ob nabitno polni dvorani, ki nas je kakor moralno tudi gnotno precej podprla. — Še lepo sliko o tem pa je pokazala prijetna domača maškara pri br. Jože Narudniku, katero so posešili celo mnogi izven naših vrst. — Tudi smučarski odsek je bil pridno na delu. — Ustanovili smo knjižnico, ki je s članskimi

darovi narasla na 185 knjig. Upamo še na večji razmah. Telovadba tudi lepo napreduje. Vadimo zletne vaje za Ljubljano; kamor pohitimo po možnosti vsi. — Pevski zbor, se je pomnožil za 4 člane in šteje sedaj 18 pevcev in vadi dvakrat tedensko. Zbor je močna opora našim prireditvam in sokolski skupnosti.

Ze nekajkrat je naše članstvo pokazalo, da zna proti vsem in vsakomur nastopiti odločno, zato upamo in hočemo zastaviti vse sile in zmožnosti, da izbruhne nekdanjih političnih strasti z enim samim mahom pobijemo in povzdignemo Tyršev prapor še višje kakor je stal preje.

SOKOLSKO DRUŠTVO SV. JURIJ OB J. Z.

Sokolsko društvo Sv. Jurij ob j. ž. je priredilo dne 26. februara 1933. prvo smučarsko tekmo, ki je v vsakem oziru prav lepo uspeša. Tekmovalo je 13 članov na 7 km dolgi progi, 10 naraščajnikov na 3 km in 12 moške dece na 200 m dolgi viseči progi. Organizacija je bila dobra. Tekmo sta vodila br. Seručar in br. Scheschker. Rezultati pri članih so: 1. Cvetko Janko 1:1'30", 2. Mažgon Nace 1:6'3", 3. Gumzej Tine 1:6'5". Naraščaj: 1. Zagar Marijan 39", 2. Kovačić Ivo 42", Moška deca: 1. Mažgon Filip 43", 2. Cvetko Slavko 47", 3. Kresnik Polde 49". Po tekmi so bili vsi tekmovalci pogoščeni s čajem in pecivom. Potek prve tekme v St. Juriju je z velikim zanimanjem zasledovalo zelo mnogobrojno občinstvo od blizu in daleč.

Župa Cefinje

PREDNJAČKI TEČAJ ZA VODNIKE SEOSKIH ČETA

Sokolska župa Cetinje rasporeštre se skoro na celoj teritoriji Zetske banovine. Sokolstvo se razvija ovde, iako teško, ipak brzim tempom. Dokaz za to imamo u brojnom stanju jedinica, imamo 31 društvo sa 65 seoskih četa. Sokolska župa Cetinje osnovana je god. 1929, vidi se da je to mlada župa, koja se još uvek izraduje. Solidnom i čvrstom razviku smetnja je oskudica u tehnički spremnim licima po društvima,

ma, a pogotovo po četama. Čete su toliko udaljene i s takovim teškim saobraćajnim prilikama, da je skoro nemoguće matičnim društvima obavljati česti pregled rada u tim četama, što je i razlog da čete ne zadovoljavaju kako to naša organizacija zahteva. Da bi se tome doskočilo, uprava je župe, na predlog načelnitva župe, odlučila, održavati što češće tečajeve za vodnike tih četa, kako bi se uzmoglo četama dati spremna lica. — Prvi takav tečaj održan je od 1 februara do 1 marta o. g., a u kome je bilo 49 braće tečajnika iz svih krajeva ove župe. Tako su bila zastupljena društva: Cetinje s četama: Štitari 2, Relezi 2, Gradac 1, Čeklići 2, Dobuko Selo 2 svega 9 tečajnika. — Podgorica: Srpska 2, Belo Polje 2, Lijeva Rijeka 4 svega 8 teč. — Danilov Grad: Spuž 2, Zdrebaonik 2, Slatina 1, svega 5 teč. — društvo Mojkovac 2 teč. — Peć: Vitomirica 1 teč. — Belo Polje: Rasovo 1 teč. — Vir Pazar: Sotonići 2, Dupilo 2, Podgor 2, svega 6 teč. — Bar: Mrkojevići 2 teč. — Budra: Maine 2 teč. — Herceg Novi: Sutorina 2, Mojdež 1, svega 3 teč. — Kotor: Šišići 2, Sutvara 2, Glavatičić-Zubasi 2, Lestva 2, Vranovići 2, Glavati 2, svega 12 teč. — Prema današnjem stanju i prilikama uvet za tečaj je bio, da u tečaj mogu biti primljeni samo zemljoradnici, dovoljno pismeni, koji stalno borave u mestu čete. Obzirom na zemljoradnički stalež, predavalo se je u tečaju pored svih sokolskih grana također poljoprivreda i to u bogatom opsegu. Zahvaljujući pravom shvaćanju značaja tog tečaja za selo, kr. banska uprava omogućila je tečajnicima da dobiju naobrazbu u svim granama poljoprivrede. — Nastavnički kadar sastavljen je bio od najboljih stručnjaka pojedinih grana. — Voda tečaja bio je načelnik župe br. Žlūva Josip, — praktične vežbe, sustav, igre, laka atletika, vodstvo četa, proste vežbe 1933 br. Žlūva Josip sa 112 časova. — Strojve vežbe br. ppor. Beleslin Đorde sa 18 čas. — nauka gadanja ppor. Lamanski sa 12 čas. — praktično gadanje puk. Lazarević Živorad, — ideologija dr. Piletić Vlado sa 7 čas. — Sok. istorija i naši velikani Milić Šćepan sa 12 čas. — nar. istorija Velimirović Dušan sa 6 čas. — administracija Ivanović Milutin sa 10 čas. — organizacija i grad. prava Milović Aleksa sa 5 čas. — anatomija dr. Piletić Vlado sa 6 čas. — higijena i fiziologija dr. Gvozdenović Milan sa 12 čas. — prva pomoć dr. Martinović Niko sa 3 časa — zar. bolesti dr. Gerasimović Nikolaj sa 2 časa — Poljoprivreda vršila se pod vodstvom br. Slapničara Đure, načelnika poljoprivrednog odeljenja kr. banske uprave i bila je podeljena: ratarstvo inž. Đurović Radovan 10 čas. — vočarstvo inž. Đakonović Vido 14 časova — povčarstvo dr. Miljušković Đoko 8 čas. — vinogradarstvo inž. Kolić Niko 8 časova — zadrugarstvo inž. Poleksić Petar 5 čas. — stočarstvo dr. Popović Jovan 5 časova, ukupno 50 čas.

Velikom predusretljivošću g. komandanta zetske divizije tečaj je dobio prostorij u kasarni 38 peš. puka »Njegoševog« gde su se tečajnici hranili i spavali. Odličnu hranu kuhalo se je u vlastitoj režiiji, život u tečaju je bio strogo internatski. Pored redoviti predavanja u slobodnom vremenu dolazila su u tečaj braća članovi župske uprave, te su svaki, sa br. Bajić Mihajlom, II. zam. starešine župe na čelu, upotrebili svaku zgodu da tečajnike u slobodnom vremenu upućuju što više u Sokolstvo. — Zaslugom g. bana omogućeno je bilo tečajnicima besplatno pohađanje svake pretstave u Narodnom pozorištu. Svaku nedelju posle podne tečajnici vršili su na mesnom strelištu gadanje pod nadzorom br. puk. Lazarevića Živorada. Za celo vreme trajanja tečaja vladala je sokolska disciplina i red, te se može kazati, da su braća bila uistinu odabrana, i da su shvatili svoju zadaću. I pored toga što su se u tečaju vršila dnevno predavanja 9—10 sati, a prema tome tečajnici nisu imali niti vremena za samoučenje, kod ispita iz svih predmeta tečajnici pokazali su opći neočekivani uspeh, a prema tome braća predavači mogu biti zadovoljni za svoj rad i trud. — Dne 1 marta, nakon obavljenih ispita, izvršeno je svečano zaključenje tečaja. Ban Zetske banovine g. Stanišić Aleksa počastio je tečajnike u tom rastanku svojom prisutnošću i tom prilikom uputio im je vrlo lepih i toplih reči, koje će sigurno tečajnicima ostati u trajnoj uspomeni. Pored g. bana prisustvovao je toj svečanosti g. komandant divizije general Maksimović Vojin, koji je također tečajnicima uputio jedan lep vojničkopatriotski govor. Sreski načelnik br. Đedić Četko, kao župski referent za seoske čete, istaknuo je u svome govoru značaj rada seoskih četa u narodu. Napokon se je oprotio bratskim rečima s tečajnicima voda tečaja, župski načelnik br. Žlūva Josip, zahvalivši g. banu za njegovu moralnu i materijalnu pomoć, g. komandantu zetske divizije za sva sredstva i susretljivost u svakom pogledu, braći predavačima za njihov trud i rad, a napokon braći tečajnicima za njihovu ustrajnost i marljivost u tečaju pozivajući ih, da ono, što su videli i čuli, prenesu u svoje selo i da na taj način šire Sokolstvo. — Za uspomenu na taj tečaj i taj dan obavljeno je zajedničko slikanje svih prisutnih. — J. Z.

ZBOR DRUŠTVENIH NAČELNIKA II OKRUŽJA

Dne 5 marta o. g. održan je zbor društvenih načelnika II okružja Sok. župe Cetinje. Od 14 društava tog okružja zastupljeno je bilo 11. Nisu bila zastupljena, niti se opravdala, društva: Ulcinj, Bar, Prečanj, Denovići. Sednicom je upravljao okružni načelnik br. Jurić Marko, a župsko je načelnitvo zastupao načelnik župe br. Žlūva. Pretresen je bio dosadašnji rad okružja koje je osnovano tek pred godinu dana. Izveštaj načelnika primljen je bez prigovora. Odlučeno je održati ove god. okr. slet i to 4 juna u Kotoru s obavezom za sva društva tog okružja s natecanjem. Teško se je udovoljilo želji br. Jurića da ne bude ponovno biran jednoglasno za načelnika okružja i to radi ozbiljne bolesti, koja ga prati već dulje vreme i tom prilikom zbor mu se je zahvalio za dosadašnji poštivni rad. Novo načelnitvo birano je: načelnik br. Klisura Andro iz Kotora (prema tome sedište okružja prelazi u Kotor), načelnica s. Padovan Marija iz Tivta, I zam. načelnika br. Jurić Marko iz Hercegno-voga, II zam. br. Zenović Aleksa iz Budve, a zam. načelnice s. Vik Tonka iz Kotora. Sednica je održana u bratskom, sokolskom duhu s čeznjom za bolji razvitak okružja u tehničkom pogledu. — J. Z.

SOKOLSKO DRUŠTVO LASTVA

Dne 5 februara održana je glavna skupština, koju je otvorio br. starešina Berne s pozdravom prvom starešini i Kraljevskom Domu. Iznasa sve vrline i nedostatke u društvu tokom 1932 god.

Načelnik općine br. kap. Tripo Matković u lepom i patriotskom govoru osudjuje poslanicu Katoličkog episkopata. Iznasa delovanje biskupa Štrossmajera za ujedinjenje svih Slovena, a ujedno izražava zahvalnost bokokotorskom biskupu g. Učelinju za njegovu simpatiju prema Sokolstvu.

Zupski delegat prof. br. Bruno Marčić pozdravlja prisutne u ime župe i pohvaljuje rad društvenih funkcionera s pozivom na što agilniji rad. Ujedno iznasa značaj Sokolstva u našoj nacionalnoj prošlosti.

Br. tajnik Koprivec pročitao je izveštaj o društvenom radu u prošloj godini i statistiku društva od svog trogodišnjeg opstanka. Porast članova je 118. Načelnik društva br. Grubišić pročitao je svoj izveštaj o tehn. radu, koji je bio u prošloj godini vrlo opsežan.

Sledi čitanje izveštaja ostalih funkcionera koji se jednoglasno primaju. Br. N. Perušina u ime revizionog odbora pročitao je svoj izveštaj i predložio, da se dade dosadanjoj upravi razrešnica, nakon čega prelazi se na biranje nove uprave u koju su birani: starešina Josip Berne, zamenik J. Marković, tajnik Tone Koprivec, načelnik Rudi Keržan, načelnica V. Matković, prosvetar Talijić Josip, blagajnik C. Poljičak, statističar Vinko Beranić, gospodar Ilko Tomičić. Odbor: R. Stanjević, G. Hirs, S. Perušina, V. Skanata, F. Mihanjek i M. Milajić. Reviziono odbor: kanonik don Đuro Perušina, N. Perušina i A. Marković. Sud časti: kap. T. Matković, Jerč Slavko, Šmid Osvald, Veličan Drago i Lukšić Luka.

Župa Kragujevac

SOKOLSKO DRUŠTVO KRUSEVAC

Sokolsko matično društvo u Kruševcu imajući u vidu specijalne prilike našeg sela prvo je osnovalo sokolsku četu na teritoriji župe Kragujevac godine 1929 u selu Veliki Šiljigovac.

S ovim osnivanjem svoje prve seoske čete, Sokolsko društvo Kruševac najživlje je nastajalo i nastoji da se njegova delatnost još više prenese u selo i neumornim i istrajnim radom, ovo je društvo izvršilo, do sada, osnivanjem u najbližjoj okolini Kruševca još 6 novih seoskih četa t. j. broj četa, koji je udvostručen prema onom iz prošle godine. Tako da ono sada ima 7 seoskih četa i to: u Velikom Šiljigovcu, Globoderu, Beloj Vodi, Konjuhu, Lomnici, Stalaču i u Bošnjane.

U tom nastojanju je Sokolsko društvo Kruševac otvorilo prvi tehnički i prosvetni tečaj za vodstvo u sokolskim četama. Tečaj je počeo 20. a završen je 26 februara u veče. Na ovome tečaju svakodnevno je držano s tečajcima

Skupština je s odobravanjem odobrila novu upravu s uverenjem, da će svi članovi agilno raditi na tome, da delovanje Sokolskog društva Lastva bude svake godine sve plodonosnije.

Br. starešina izveštio je prisutne da u pogledu umajmljivanja dvorane Jug. doma imamo najbolje nade, što će biti u korist jednog i drugog društva u dobrobit i napredak Lastve.

Zatim br. starešina zahvaljuje skupštini na poverenju i poziva prisutne na intenzivniji rad osobito u tehn. pogledu, obzirom na pretstojeći pokrajinski slet u Ljubljani. Nakon toga zaključio je skupštinu.

SOKOLSKO DRUŠTVO TIVAT

Vredne i neumorne radnice na polju Sokolstva sestre Bazeli Lucika i Bazeli Dinka, članice prednjačkog zbora Sokolskog društva u Tivtu ostavile su nas, osetlivše se svojim roditeljima u Zagreb. Za vreme svoga rada u vežbaonici odlikovale su se točnošću, disciplinom i marljivošću.

Zalimo, da su nas ostavile i da neće više s nama saradivati, ali mislimo, da će i u Zagrebu, kao i ovde, nastaviti započeti radom na polju Sokolstva, te im u tom pogledu želimo svaki uspeh, na dobro i procvat Sokolstva.

Župa Karlovac

SOKOL DRUŠTVO ČRNOMELJ

Redni obćni zbor našega društva se je vršil dne 21. januarja 1933 v Sokolskem domu ob skoro polnoštevni udeležbi. Obćni zbor je otvoril in vodil br. starosta Spiro Vranković, kateri je v lepem nagovoru pozdravil vse navzoče ter poudaril svoje veselje na vsestranskem napredku našega društva.

Baš letos, v času neosnovanih in nepatriotskih napadov na jugoslovensko Sokolstvo, smo pokazali pravo bratsko slogot ter jekleno voljo za nadaljnje sokolsko delo po naukih velikega Tyrša. Posamezna poročila funkcionarjev so izkazala vsestranski napredek odelcev. Vsi funkcionarji so pozvali sokolske delavce, da se poprimajo dela s povečano energijo ter tako najdostojneje odgovorijo na napade, katerih smo bili deležni od strani naših nasprotnikov. Obćni zbor je odposlal dve protestni brzojavki proti napadu na našo državo in Sokolstvo. Kot delegat župe je bil prisoten župni načelnik brat B. Blašković, ki nam je sporočil pozdrave bratske župe ter nas spodbujal za nadaljnje delo.

Upravni odbor je bil izvoljen večinoma stari in sicer: starosta br. Spiro Vranković, podstarosta br. Karol Müller, načelnik br. Jože Strubelj, načelnica sestra Vera Malerčić-Pnatič, podnačelnica sestra Ivana Miklave, blagajnik br. Stenina Julij, prosvetar br. Georgij Kostjukovski, gospodar br. Gustl Kramar. — Odborniki: brat Hinko Prelovec, br. Sedina Dore, br. Peršak Joško ml., tajnik Marič Alojz, br. Stariha Janko, br. Spreicer Tone, br. Gavzoda Ivan, br. Skubic Julij, br. Furlan Niko.

V najlepšem redu in vzajemni bratski slogi izvršeni obćni zbor je zaključil br. starosta s pozivom: Na delo za domovino!

po 10 časova i to 2—3 prosvetna časa, a ostali su bili tehnički. Predavalo se se ove predmete: organizacija Sokola kraljevine Jugoslavije (predavač br. dr. Tihomir Protić), 1 čas; proste vežbe, 12 časova (br. Đorđe Manojlović); vežbe u stroju, 6 časova (br. Vojin Popović); laka atletika, 12 časova (br. Aleksa Makšejev); igre, 6 časova (br. Radovan Jazić); istorija Sokolstva, 1 čas (br. Vsevolod Gusarević); zadrugarstvo u vezi sa Sokolstvom, 1 čas (br. Čeda Mladenović); vodstvo, 4 časa (br. Đorđe Manojlović); sokolska higijena i značaj telesnog obrazovanja, 2 časa (br. dr. Tihomir Protić); metodika, 3 časa (br. Đorđe Manojlović); sokolska ideologija, 1 čas (br. dr. Tihomir Protić); narodno gospodarstvo i štednja, 1 čas (br. Vlada Malešević); pismenost i knjiga, 1 čas (br. Đorđe Popović); sokolski prosvetni rad uopšte, 1 čas (br. dr. Tihomir Protić); o čuvanju prilikom vežbanja i nošenju sokolske značke, 1 čas (br. dr. Tihomir Protić); sokolska disciplina, 1 čas (br. Đorđe Popović); o širenju

I. tehnički i prosvetni tečaj Sokolskog društva Kruševac za vodstvo seoskih četa, održan od 20—26 februara 1933

ROSIIA - FONSIER • DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE • BEOGRAD

trezvenosti, 1 čas (br. Milojko Stevo-
vić); različnosti, 1 čas (br. Aleksa
Makšev); o zagušljivim gasovima i
upotreba maski, 1 čas (br. inž. Maksim-
ović).

Održano je ukupno 14 prosvetnih
časova i 44 tehnička. Čas je trajao 50
minuta. Tečajci su imali zajedničko
prenočište u prostorijama sokolskog
društva. Ishrana je bila zajednička t. j.
internatska i sav trošak oko tečaja
snosilo je matično Sokolsko društvo
Kruševac.

Vode tečaja bili su: br. načelnik
Sokolskog društva Đorđe Manojlović
i predsednik prosvetnog odbora dr. Ti-
homir Protić, a njihovi zamenski su
bili: I zam. načelnika Aleksa Makše-
v i referent za sokolske čete Đorđe
Popović.

Od kolike je potrebe ovaj tečaj
bio, vidi se iz toga, što je svaka četa
uputila na ovaj tečaj po dva pretstav-
nika-člana, osim što je iz četa Stalača
i Bošnjane bio zastupljen po jedan
pretstavnik. Među tečajcima bilo je
mnogo interesovanja i to podjednako
za svaki predmet; bilo je discipline i
bratske sloge i trpeljivosti. Da je po-
stignut ovako lep uspeh, zasluža je i
brat predavača i vodstva tečaja.

Organizacijom ovog sedmodnev-
nog tehničkog i prosvetnog tečaja So-
kolsko društvo u Kruševcu i ovom pri-
likom vidno je pokazalo da najživlje
nastoji da se njegova delatnost što vi-
še prenese u selo, u srž našeg naroda.

Župa Kranj

Spored za

ZUPNI PROSVETNI DAN

dne 19. marca 1933 v Kranju
v Narodnem domu.

Dopoldne:

Zbor društvenih prosvetarjev.

Popoldne:

Koncert.

Uvodne besede župnega prosvetarja
br. J. Spicarija.

1. Sokolska koračnica, Skupni orkestri
(br. R. Kleč).
2. J. Suk: V novo življenje. Združeni
moški zbori in skupni orkestri (br.
A. Fakin).
3. P. H. Sattner: Sv. Matija; A. Foer-
ster: Planinska. Mladinski zbor
Kranj (br. A. Fakin).
4. E. Adamič: Vragova nevesta; M.
Hubad: Potkan ples, Meš. zbor,
Jesenice (br. Fr. Sredenski).
5. A. Dvořak: Moravski dvospevi
(žen. zbor); Dr. A. Dolinar: Svata-
ba (m. zbor); A. Foerster: Povejte
ve planine (m. zbor) Kranj (br. A.
Fakin).
6. P. Jereb: O kresu; V. Vanda: V
slovo, moška zbor, Podbrezje (br.
Lapajner).
7. Gomes: Slavostna overtura. Or-
kester Jesenice (br. Kleč).
8. Dr. A. Dolinar: Moja mamica (žen.
zbor); Marinković: Na Adrijo (mo-
ški zbor), Dobrava-Podnart (brat
Lasič).
9. Vodopivec: Knezov zet; A. Foer-
ster: Z glasnim šumom kora. Meš.
zbor, Radovljica (br. Kobentar).
10. Vodopivec: O večerni uri; V. Mirk:
Na trgu. Moška zbor, Strazišče
(br. Fr. Keržič).
11. E. Adamič: Serenada, Koroška na-
rodna. Moški zbor, Skofja Loka
(br. Adamič).
12. E. Adamič: Molitev. Skupni moški
zbori. Vodi br. Fr. Adamič.
13. A. Foerster: Venec Vodnikovih.
Skupni mešani zbori in skupni or-
kestri. (Br. A. Fakin.)

SOKOLSKO DRUŠTVO BLEJSKA DOBRAVA

Čeprav naše društvo nima nikakih
prostorov in četudi so vsakojake ovire
vendar napreduje prav krepko. Res,
telovadba se sedaj v teh dveh mesecih
ni mogla vršiti, pa so v zameno tega
moški oddelki prav pridno smučali.
Dne 26. februarja t. l. je bila tekma
smučarjev na Blejski Dobravi in so se
dosegli prav lepi uspehi, tako pri čla-
nih in moškem naraščaju, kakor tudi
pri moški deci. Društvo je preskrbelo
prvakom primerna darila. Vsem daro-
valcem prav prisrčna hvala.

V učilnici stare šole smo postavili
lasten oder, na katerem smo odigrali
v mesecu januarju in februarju 2 igr
in sicer v mesecu januarju tri predsta-
ve igre »Rožmarin«, v mesecu februar-
ju pa tri predstave igre »Trije vaški
svetniki«. Medtem smo gostovali en-
krat tudi na odru bratskega društva
Boh. Bistriča. Moralni uspeh popolen.
Sedaj se prav pridno pripravljamo na
mladinsko igr »Pogumni Tonček« od
brata Spicarija. Člani pa se uče burko:
»Kontrolor spalnih voz«. Omembe vred-
no je, da ima društvo lasten film:
»Dobravski deca na smučeh in san-
kah«. V mesecu februarju je društvo
izvedlo pet kino-predstav. Zal, da
so se predstave morale vršiti v nepri-
mernem gostilniškem prostoru. Osno-
van je tudi glasbeni odsek. Sistematič-
no napredovanje društva pa se bo mo-
glo izvesti le, ko pridobi društvo last-
ne prostore. Upamo, da bo dobra volja
članstva doprinesla tudi v tem pogledu
zaželjeni uspeh. Zdravo!

Župa Ljubljana

ZUPNA GLAVNA SKUPŠČINA

V Sokolskem domu na Taboru je
imela 12. marca t. l. Sokolska župa
Ljubljana svojo redno glavno skupšči-
no, ki ji je prisostvovalo lepo število
društvenih delegatov. Skupščino je
otvoril starosta br. dr. Josip Pipenba-
cher, ki je po uvodnih formalnostih
pozdravil navzočega delegata Saveza
SKJ br. dr. Rika Fuksa in vse ostale
brate in sestre. V svojem govoru je
dal v 10 točkah navodila in smernice
za čim uspešnejše sokolsko delovanje
v župnih edinicah. Spomin preminulih
bratov in sester so zborovalci počasti-
li s Slava-klici, nakar je bil soglasno
in z odobravanjem sprejet brzojavni
pozdrav Savezu SKJ v Beogradu.

Kot prvi je podal svoje poročilo
tajnik brat Stane Flegar, iz katerga
je razvidno, da je bilo pravno delo-
vanje župne uprave skozi vse leto ze-
lo zadovoljivo in uspešno. Župa se je
udeležila vseh važnejših prireditvev v
lastni župi, pa tudi prireditvev bratških
žup in njihovih edinic. Najvažnejša
prireditvev je bil jubilejni župni zlet v
Ljubljani 4. in 5. junija 1932, ki je v
vsakem oziru lepo uspel, ter tri tedne
nato IX. vesokolski zlet v Pragi, kamor
je pohitelo kljub težki gospodar-
ski krizi in pomanjkanju denarja nad
400 pripadnikov naše župe. Končno se
je brat tajnik dotaknil tudi zadnjega
protisokolskega pastirskega lista ter
poročal, da je župa storila vse potreb-
ne korake v zaščito sokolskega imena
in Tyrseve ideje. Delovanje župnih
edinic je bilo dokaj zadovoljivo, delo-
vanje nekaterih edinic vzorno, nekate-
rih pa tudi skrajno malomarno. Po-
zival je brate delegate, da točno vrši-
jo svoje prostovoljno prevzete sokol-
ske funkcije, obenem pa se temeljito
pripravljajo za pokrajinski zlet v
Ljubljani v proslavo 70-letnice Sokol-
stva na slovanskem jugu.

Tehnično delo, o katerem je po-
ročal načelnik brat Lojze Vrhovec, je
bilo posvečeno proslavi 100-letnice
Tyrsevega rojstva in IX. vesokolske-
mu zletu v Pragi. Obe prireditvi, na
katerih je aktivno sodelovala skoro
vsa župa, sta zapustili najboljše vtise.
Zlasti imponantni vesokolski zlet v
Pragi je gotovo rodil dobre in koristne
sodave. V avgustu so se vršile župne
izbirne tekme v odbojki, in septembru
pokrajinske izbirne tekme in konec
septembra savezne tekme v odbojki v
Novem Sadu in Beogradu, katerih so
se udeležili iz ljubljanske župe člani,
članice in ženski naraščaj, slednji si
je priboril prvo mesto, ostali dve vrsti
pa drugo mesto. Za vzgojo prednja-
štva sta se vršila dva prednjaška te-
čaja za člane in članice, v mesecu ja-
nuarju 1933 članski smučarski tečaj
na Veliki Planini, konec januarja pa
prve župne smučke tekme na Ježici in
Črnučah, ki so pokazale lep napredek
te panoge v našem Sokolstvu.

Izčrpno in obsežno je bilo pro-
svetno poročilo predsednika ŽPO br.
Janeza Poharca. Prosvetno delo se ni
zajelo vseh edinic tako, kakor si je to
zamislil ŽPO, in to največ po krivdi
bratov prosvetarjev samih. Mnogi še
vedno mislijo, da je prosvetno delo v
Sokolstvu postranskega pomena in da
je edini smoter telovadba. Prosvetno,
kakor tehnično delo v vsaki edinici
mora iti roko v roki, ker le tako je
mogoče doseči uspehe v obeh ozirih.
Prosvetno delo v nekaterih edinicah
je bilo prav uspešno in se vidi, da
bratje prosvetarji z ljubeznijo in za-
nimanjem širijo sokolsko prosveto ne
le med članstvom, marveč tudi med
najširšimi plastmi našega naroda. ŽPO
je priredil v avgustu 1932 prosvetni
tečaj, prosvetno konferenco, novem-
bra zbor društvenih prosvetarjev in
konferenco prosvetarjev žup dravske
banovine. Konec decembra se je vr-
šil dramski tečaj, ki je zelo dobro
uspel v vsakem pogledu. Pri ŽPO so
se organizirali razni referati, ki skrbijo
za vsako panogo sokolske prosvete,
tako obstojajo referati za dramatiko,
lutkarstvo, kino in radio, petje in god-
bo itd. Letna poročila pošiljajo dru-
štva in čete neredno ter je prejel ŽPO
letna poročila samo od 38 edinic. Iz
poročil teh edinic je razvidno, da se je
prosveta gojila sistematično in po na-
vodilih SPO odnosno ŽPO.

Sledilo je nato poročilo župnega
blagajnika br. Cotarja, dalje gospodar-
ja in knjigovodje br. Straussa.

Iz statističnega poročila br. Milo-
sta je bilo razvidno, da je štela župa
31. decembra 1932. 51 društev in 20 čet,
v katerih je bilo včlanjeno 15.756 so-
kolskih pripadnikov.

Nato so podali izčrpna in zani-
miva poročila predsedniki posameznih
odsekov. Za gradbeni odsek je poro-
čal brat inž. Albert Poženel, za social-
no - zdravstveni br. dr. Franta Mis in
za narodno - obrambni odsek br. Joža
Baričević.

V imenu nadzornega odbora je
poročal in predlagal razrešnico bratu
blagajniku in župni upravi brat Lev

Kupimo

dve rabljeni in dobro ohranjeni
blazini, kakor tudi enega konja. —
Tozadevne ponudbe je poslati na
Sokolsko društvo Sevnica.

Franke, ki je bila soglasno in z odo-
bravanjem sprejeta.

V krasnem in jedrnatem govoru
je nato pozdravil skupščino delegat
Saveza SKJ br. dr. Riko Fuks, ki je
pohvalil uspešno delovanje župe, po-
zival na temeljito pripravo za pokra-
jinski zlet ter na smotreno in inten-
zivno sokolsko delovanje v vseh žup-
nih edinicah.

O pripravah za pokrajinski zlet je
poročal načelnik br. Lojze Vrhovec,
enako o delovnem programu za leto
1933, ki je bil sprejet na zboru dru-
štvenih načelnikov. Tudi program dela
ŽPO-a za leto 1933. je bil soglasno
sprejet in odobren, nakar je bila so-
glasno sprejeta naslednja kandidatna
lista, ki bo predložena upravi Saveza
SKJ v potrditev.

Župno upravo bodo vodili v letu
1933.: starosta br. dr. Josip Pipenba-
cher, I. namestnik staroste br. Milko
Krapež, II. namestnik staroste br. dr.
Andrej Kuhar, načelnik br. Lojze Vr-
hovec, njegova namestnika br. Boris
Gregorka in Vlado Šuklje, načelnica
sestra Silva Boltauzarjeva, njeni na-
mestnici sestri Pepca Goršičeva in
Tilka Lukeževa, prosvetar brat Janez
Poharc, tajnik br. Stane Flegar, bla-
gajnik br. Cotar Tone, člani uprave
bratje: Janko Milost, Drago Pogačnik,
dr. Fr. Kandare, inž. Poženel, dr. Mis,
dr. Baričević, inž. Bevc, Dolinšek, Sla-
na, Kajzelj, Šaplja, dr. Šubic, podpol-
kovnik Knez, Strauss, namestniki brat-
je: Accetto, Roš, dr. Krevl, Urbas,
Vrečar, inž. Završnik, Tonja, Pater-
nost, inž. Kokalj, Arko ml., dr. Kar-
ba, dr. Turato. Nadzorni odbor bratje:
Lev Franke, Kocijan, Lozej, dr. Kunc,
dr. Arko, Germek, dr. Lovšin, Ropret,
Završnik, Častno razodisčje br. dr.
Vladimir Ravnihar, predsednik, člani
dr. Dragotin Treo, Josip Janša, An-
drej Rape, Janko Blagajne, namestni-
ki bratje: dr. France Lokar, Janko
Bleiweiss in Josjo Zidarič.

Starosta br. dr. Pipenbacher se je
nato prisrčno zahvalil vsem bratom za
udeležbo, pozival na vztrajno sokolsko
delovanje v jubilejnim letu ter zaklju-
čil ob 13. glavno skupščino. — J. Her-
vat, župni novinar.

SOKOLSKO DRUŠTVO ZGORNJA ŠIŠKA

Bratu Ferdu Planičiču v spomin

Odšel si tja, od koder ni povrat-
ka. Nepriznani si nas zapustil, ni-
sma mogli verjeti kruti resnici, da ni
več Tebe, našega najživahnejšega, naj-
boljšega, najdelavnostnejšega in vedno ve-
selega brata. Stal si ob zibelki našemu
društvu, ko smo ga ustanovljali, bil
med prvimi sodelavci, bil njegov prvi
vzorni podnačelnik, ustvaril si nam
lutkovni oder, bil naš vzorni, skrbni bla-
gajnik, bil delavec, kakršni je danes
malo in kakršnega ni več med nami.
Tvoj pogreb je pokazal Tvojo pri-
ljubljenost. Krasen sončen dan se je
poslavljaj z nami vred od Tvojega
mrtega trupla. In so prišli, ne samo
celokupno članstvo Sokola, ne samo
ves naraščaj z deco, ne samo zastopni-
ki Českoslovaške obce v Ljubljani,
ampak na stotine ljudi Te je z nami
vred in z tugujajočo materjo, ki je pri-
pela iz daljnje Prage, da vsaj še ml-
rtvega vidi svojega sina, spremilo na
Tvoji zadnji poti. Peveci so Ti zapeli
žalostinko, ki je odmevala v naših sr-
cih, Tvoji bratje nosili so Te od doma
do preranega groba.

In ko je tonilo sonce za gore,
sprejela Te je bratska zemlja naša,
Tebe, sina češke zemlje, v svoje na-
ročje. Krasne so bile besede, s kateri-
mi se je od Tebe poslovil župnik brat
Lavrinc — ni eno oko ni ostalo suho.
V imenu Sokola pa se je od Tebe po-
slovil br. Poharc, ki je obljubil, da Te
ne le ohranimo v trajnem, neizbrisnem
spominu, ampak da se tudi Tvojem
spominu oddolžimo z delom, pri kate-
rem si nam vedno bil vzor.

Bil je pogreb, kakršnega še ni vi-
dela Zgornja Šiška, ki Ti je z njim iz-
kazala zasluženo spoštovanje. Bodi Ti
lahka naša bratska zemljica!

SOKOLSKO DRUŠTVO GEROVO

Sokolsko društvo Gerovo, na gra-
nici Istre, gradi početkom maja o. g.
svoj sokolski dom. Društvo se obrati-
lo ostalim bratskim društvima za mo-
žebitnu pomoč.

Razumevanje bratskih društva
pohvalno je, jedino nekoja bratska
društva v dvomici su, što im nismo
poslali poštanske uputnice.

Molimo sva ona bratska društva,
koja nas žele pomoći, da se posluže
običnom poštanskom uputnicom i no-
vac odašalju na naslov »Sokolsko dru-
štvo Gerovo«.

USTANOVNA SKUPŠČINA SOKOLSKE ČETE KOZARJE

V nedeljo, dne 12. marca se je v
bližnji ljubljanski okolici zopet za-
drala krepka sokolska edinica in to
Sokolska četa v Kozarjah. Pripravljali
ni odbor je že vse pripravil za redno
delovanje te najmlajše edinice, ki ima
že pri br. Pavloviču svojo telovadni-
co. Poleg polnoštevilno zbranega čla-
nstva čete so skupščini prisostvovali tu-
di številni člani matičnega društva Vič.
Župo je zastopal prvi podstarosta brat

Milko Krapež, ki je z vznešenimi be-
sedami pozdravil to novo sokolsko po-
stojanko, za matično društvo je govo-
ril starša brat M. Ph. Rems. Član
ŽPO br. Horvat je opozoril navzoče
na potrebo intenzivnega idejnega in
prosvetnega dela, načelnik viškega So-
kola pa je pozival vse zbrane, da pri-
stopijo v vrste telovadecih, katerim je
obljubil vso pomoč matičnega društva.
Sledile so volitve v novi odbor, nakar
je predal predsednik pripravljalnega
odbora akademik br. Artnak predse-
stvo novoizbranemu starosti br. Kest-
narju, ki se je zahvalil za zaupanje in
pozval vse navzoče, da se z veseljem
poprimajo dela.

Župa Maribor

IV. ZUPNI PREDNJAŠKI TEČAJ V PTUJU

Mariborska Sokolska župa je tudi
letos priredila 14-dnevni župni pred-
njaški tečaj v Ptuj, ki se je vršil od
12. do vključno 26. februarja. Tečaj je
bil namenjen predvsem podeželskim
društvom in četam in ga je posečalo
42 člana in dve članici. Predavanja so
se vršila, kakor prejšnja leta, v telo-
vadnici deške osn. šole in v meščanski
šoli, deloma na telovadišču. Vsi tečaj-
niki so z zanimanjem sodelovali in
redno posečali ure.

Predavali so bratje Apih, Bergine,
Hasl, Komac, Lavrenčič, dr. Mrgole,
Ogorelec, Pertot, Sedlbauer, Šterk, dr.
Vrečko in Vrunč ter s. Hinterlechner.

Razen obveznih predavanj je pri-
redil prosvetni odsek Sokolskega dru-
štva Ptuj več večernih predavanj in
debatnih sestankov. Predavali so: 12.
februarja br. prof. Veselko o vladiki
Strossmajerju; 13. II. br. prof. Irgoič
o našem jeziku in naši knjigi; 15. II.
br. ing. Terčič o temi »Kaj vidi izse-
ljencev v Argentini; 16. II. br. dr. Bren-
čič o negi zob; 20. II. br. Milko Senčar
o temi »Naš kmet in gospodarska kri-
za; 22. III. br. dr. Stuech o tuberkulo-
zi; 23. II. br. prof. Djermanović o zgo-
dovini Beograda.

Da so tečajniki videli, kako naj
vrši prosvetni odsek svoje delo med
naraščajem in deco, se je priredil dru-
žnabi popoldan za deco in naraščaj v
risalnici meščanske šole. Spored so
otvorili vsi navzoči s pesmijo Pohod
Sokolov. Za tem je čitala naraščajnica
Čuček Tatjana svoja spisa »Na trgat-
vie« in »Papanova cigareta«. Sledile so
narodne pesmi (klavir-violina) nara-
ščajnice Kogej in Vodopivec. Nato se
je vršilo predvajanje nekaterih kulturnih
filmov. Kot zadnja točka sporeda
pa je bila lutkovna predstava v režiji
br. Hasla: »Vrag in čarovnica«. Za tem
se je vršil s tečajniki razgovor o pro-
svetnem delu.

Dne 25. februarja pa je priredilo
društvo vsem tečajnikom odhodnico,
katero so se udeležili tudi vsi zastop-
niki oblasti s sres. podnačelnikom Le-
vičnikom in županom Jeršetom na čelu.
Na družabnem sestanku je predav-
val br. prof. Alič o temi »Ob 25-letnici
ustanovitve Sokolskega društva Ptuj
in septembriških dogodkov«. Večer je
potekel prav prijetno; naslednjega dne
pa so se tečajniki razšli na vse strani
obširne mariborske župe. Zdravo! —
S. K.

SMUCARSKÉ TEKME SOKOLSKÉ- GA DRUŠTVA PTUJ

Smučarstvo je našlo tudi med pri-
padniki našega društva mnogo prija-
teljev tega lepega in zdravega zimskega
sporta. Med tem ko se je v pretek-
lih letih gojila ta panoga pri naših čla-
nih in naraščaju bolj na lastno pest,
se je smučanje letos organiziralo v
društvu, seveda tako, da pri tem ni tr-
pela redna telovadba. Posle je opravl-
jal poseben odsek, ki so ga tvorili br.
Brunten, Polič, Šalamun Branko in s.
Mačusova. Priredil je nekaj skupnih
vežb in izletov. Pravi uspehi pa so se
pokazali šele na tekmi, ki jo je prire-
dil odsek preteklo nedeljo s startom
in ciljem v Švicariji v Ljudskem vrtu.
Na startu se je javilo 18 naraščajnikov
in 16 članov, med slednjimi 1 podpo-
ručnik in 3 podnaredniki tuk. poto-
nskega bataljona. Pri članicah in na-
raščajnicah je ostalo pri prvi tekmi sa-
mo pri prijavih. Člani so morali pre-
voziti progo ca 8 km, naraščajniki pa
ca 5 km. Izmed članov so dosegli naj-
boljše uspehe bratje Kafol Ciril (32'),
Šalamun Bojan (34' 40") in Geršak Iv.
(35' 15"), pri naraščaju pa Malinger
Bogdan (22' 25"), Kostonjevec Zvonko
(22' 35") in Dostal Dušan (22' 40"). Na
cilju so prispeli tudi vsi ostali, in sicer
člani z najslabšim časom 52' 50", nara-
ščaj pa s časom 26' 25". Zdravniško
službo je vršil na tekmi br. dr. Vrečko,
tekme pa je vodil br. Branko Šalamun.
Zdravo! — S. K.

SOKOLSKO DRUŠTVO DOLNJA LENDAVA

Dne 4. marca nam je Lendava nu-
dila svojevrsten užitek. Močnočuteč
muzik M. Ljubič, mlad in agilen učitelj
iz Doline, je zbral pod okriljem
našega Sokolskega društva tukajšnje
muzike in nas s prvim koncertnim na-
stopom prijetno presenetil.

Prvi del programa je bil vsebinsko
lažji. Tehnično in vsebinsko je bil za-

nimejši drugi del. Metodično ritmič-
no gibanje Boeldijevcega »Kalifa« je
bilo prav markantno poudarjeno. Ena-
ko niso šle mimo nas občutene finese
in odtenki »Hoffmannovih privedek«.
Soupejeva »Kavalerija« je primer po-
snamejočega objektivnega naturalizma
glasbe, kjer gre za predstavno-asocia-
tivno podajanje motiva, vezanega na
naturalistično sliko. Prav tako gre
»Palčkovi parad« in »Gostiji kresnice«
za ilustracijo s pomočjo posnemanja v
naravi. Vsebinski višek večera je bil
dosedan z Beethovenovim »Adagiom«.
Podajanje Alb. Kreislerjevega »Tan-
ga« in Kubelikove »Serenade« je bilo
izvedeno po violinistu Bačiču ml. Pri-
znati mu je čisto intonacijo, priporo-
čam mu pa vajo v vodenju loka in bolj
občutno intonacijo.

Pianistka ga. Fabianijeva je vse-
skozni taktno stopila v ozadje.

Ljubič kot dirigent razpolaga z vso
čuvstveno emocijo, interpretira zmi-
selno, le včasih je za spoznanje pre-
vzhičen, k čemur ga je morda silil zna-
čaj posameznih iluzualističnih točk. V
ostali zboru moremo staviti najlepše
nade. Violine so bile premalo zastopa-
ne.

Koncert je bil dobro obiskan, na-
vdušenja in priznanja je bilo obilo,
pianistka je bila nagrajena s cvetjem,
dirigent pa z vencem.

SOKOLSKO DRUŠTVO PREVALJE

Tudi letos je priredilo Sok. dru-
štvo plesno zabavo v korist fonda za
zgradbo doma. Da je bil namen prire-
ditve popolnoma dosežen, gre hvala
našim damam za darovano pecivo in
vsem, ki so prispevali k stroškom pri-
reditve.

Dne 28. februarja je društvo pri-
redilo odhodnico društvenemu blagaj-
niku br. Vrču, ki je bil premeščen k
davnici upravi v Kozjem. Polnoštevil-
na udeležba je pokazala, koliko simpa-
tij je užival odhajajoči brat, bila pa
mu je tudi priznanja za njegov izreden
trud.

Za smučarski odsek društva je bi-
la v nedeljo 5. t. m. v dopoldanskih
urah odrejena tekma iz Leš v Prevalje.
Dolžina proge je znašala za člane 8 km,
za naraščajnike 5 km in za deco 3 km.
Udeležilo se je tekme 10 članov, 8 na-
raščajnikov in 5 dece, kar je veliko
pri okolnosti, da je bil odsek šele letos
ustanovljen. Doseženi rezultati so prav
razveseljivi pri snežnih razmerah, ki
zaradi južnega vremena niso bile ugod-
ne. Pokroviteljstvo nad tekmo je pre-
vezal g. sreski načelnik, ki je s tem po-
kazal svoje zanimanje za razvoj te
zdrave panoge udejstvovanja našega
društva in mu dal nove pobude. Po
dva najboljša vozača iz vsakega oddel-
ka dobita diploma. Upamo, da bomo v
kratkem lahko postavili dobre tekmo-
valce k tekam izven lastnega društva.

DRUŠTVO RIBNICA NA POHOR- JU — JOSIPDOL

Dne 19. februarja izvedena smu-
čarska tekma je bila za nas pohorske
Sokole razveseljiv dogodek! T. O., ki
si je pravilno zamislil pomen tekmo-
vanja, je izpeljal radi propagande smu-
ške poti od vseh strani fare k skupne-
mu cilju v Josipdol. Mase domačinov
ob progi in na cilju so pričale, da sle-
di ljudstvo z zanimanjem našemu po-
četju. Nad polovico telovadecih pri-
padnikov je tokrat pokazalo na smu-
čeh vztrajno voljo po napredu in so
se pojavili tudi v dobrem času na cilju.
14 km dolga proga, po kateri so vozili
člani od Senjorjevega doma mimo
Planinke do Josipdola, je imela padca
800 m, Gosta megla, ki je tlačila ta dan
Pohorje do višine 900 m je bila vzrok
da si niso člani priborili še boljše čas.
To progo je prevozil kot prvi v 45 min.
52 sek. br. Hinko Rajšp, znani oskrb-
nik Senjorjevega doma, ki je že tudi
na lanskih župnih tekmah dosegel 3.
mesto. Le tako dalje! Ampak naša
deca in naraščaj! S temi tehnično iz-
vežbanimi in utrjenimi Sokolici, ki so
prevozili 4½ km progo v času 12 min.
11 sek. (Dečnik Franc), pa bo morala
računati pri bodočih tekmovaljih tudi
župa. Med deco, ki je tekmovala na
3½ km progi, je ostal tudi letos prvak
Škočirjev Lojze, ki je privozil na cilj
v 17 minutah. — Ker je bilo zbranih
okrog tekmovalcev mnogo domačinov,
ki se še doslej niso pojavili v naši sre-
dini, je imel prosvetar idejno propa-
gandni nagovor, v katerem je vzpo-
bujal tekmovalce k novemu delu, osta-
le pa pozval, da podprejo s pristopom
domačega Sokola v njegovem ideal-
nem stremljenju.

SOKOLSKO DRUŠTVO VUZENICA

Januarja 1932, se je osnoval v na-
šem društvu smučarski odsek, letos na
pustno nedeljo (26. II.) pa je priredil
tekmo na progi Menik — Sokolski
dom, na razdalji 5 km. Prijavilo se je
14 tekmovalcev (7 članov in 7 naraščaj-
nikov). Uspehi so bili za začetek še
dovolj dobri: prvi br. A. Andrič 17
min. 55 sek., drugi br. J. Torej 18 min.
30 sek., tretji br

Župa Mostar

SOKOLSKA ČETA FATNICA

Na 25 februara naša četa održala je zabavu »Knjaz Arvanite«. Saeg, koji je dva dana pre zabave počeo naglo da pada, padao je i na sam dan zabave, te je zatrpao puteve toliko, da brdsko stanovništvo, premda je bilo mnogo zainteresovano za uspeh zabave, nije moglo doći na zabavu.

Pored svih elementarnih nepriključa zabava je bila vrlo dobro posećena, te je školska sala bila kratko puna naroda iz najbliže okolice. Komad je odigran odlično, te su posetiooci, premda su bili mnogo zamoreni gazeći sneg, bili oduševljeni uspehom.

Zabavu je otvorio vrlo lepim govorom starešina čete br. Peleksić.

Četa namerava za uskršnje praznike održati još jednu zabavu za brdsko stanovništvo, koje zbog snega nije moglo posetiti ovu zabavu.

SOKOLSKA ČETA DIVIN

Zauzimanjem brata Svetozara Radovanovića Sokol. četa Divin noću između 19—20 februara održano je vrlo uspešno sokolsko selo. Selu je bilo prisutno preko 200 duša. Na selu je palo više govora. Od svih se govora istakao br. Radovanovića »Vera i Sokolstvo«.

Na selu je prikupljeno preko 300 Din. koja je svota namenjena za dobavak sprava. Na selu su izvođene vežbe na spravama, koje je radio brat Radovanović Svetozar. Narocito interesovanje pri izvođenju vežbi pobudio je brat Radovanović.

Župa Novo mesto

IZ ŽUPNEGA PROSVETNEGA ODBORA

V soboto 11. t. m. se je vršila v Sokolskem domu v Novem mestu — rva seja ŽPO. Po prečitanih okrožnicah SPO in dopisih se je konstituiral za to leto ŽPO, ki ga sestavljajo bratje: Zagore Franjo, predsednik; Tratar Marjan, podpredsednik in žup. novinar; Matko Drago, tajnik; Papež Ludvik, žup. načelnik; Marinček Matija, Matko Martin ref. za glasbo; Koželj Ludvik, referent za lutkarstvo; Krajec Janko, ref. za oder; prof. Jare, ref. za prosvet. naroda; Menard Vilko okrož. nadz.; Martin Šlibar in dr. Gros. Pri naslednji točki se je obravnaval program prosvetnega dela v tem letu, ki vsebuje župno prosvetno šolo, ki se bo vršila v novembru v zvezi z lutkarskim in dramatskim tečajem. Poleg teh tečajev bodo v okrožnih tečajih za vzgojo društvenih funkcionarjev in okrožni prosvetni zbori. Nadalje se bo izvršila podrobna akcija duhovne priprave članstva za zlet v Ljubljani. Izvoljen je bil nato poseben pododbor, ki bo skrbel za kader predavateljev, v katerega bodo vstopili tudi zastopniki Zveze kmetijskih fantov in deklet, da se na ta način z združenimi močmi širi prosveta med narod. To bo pa podprla tudi ZKD, ki že dosedaj prav pridno vrši predavanja v naši župi. O poročevalstvu so bili sprejeti zonet novi sklepi, katere prejmejo vsa društva in čete.

IZ NAČELNIŠTVA ŽUPE

Župno načelnštvo je prejelo iz svojih edinic razveseljiva poročila o porastu telovadnega članstva vseh katezorij, ki so v vestni pripravi za tekme in Ljubljano. V miremskem okrožju se vrši od 6. do 18. t. m. prvi pregled vaj vseh oddelkov po okrožnem načelnštvu, v novomeškem pa bo isti izvršen kasneje. Novomeško okr. načelnštvo javlja, da se vrši I. zbor načelnikov in načelnic v soboto 25. t. m. ob 9. uri v telovadnici osnovne šole, kjer se izvrši pregled vseh vaj za Ljubljano za vse oddelke. Razposlana je bila I. okrožnica, ki jo naj prečita-jo skrbno br. prosvetarji in tehničarji.

Te dni zapuščate naše vrste okr. podnačelnik N. S. O. in član Z. T. O. br. Tone Valentinčič, ki odhaja na svoje prvo službeno mesto v Črnomelj. Želimo mu mnogo uspehov, br. društvu Črnomelj pa samo čestitamo na taki odlični pridobitvi!

SOKOLSKO DRUŠTVO NOVO MESTO

Naš Sokol, matica Sokolstva novomeške župe se razvija v vseh smerah prav lepo. Številni oddelki se pripravljajo pridno pod načelnikom br. Papežem in načelnico S. Murnovo na zlet v Ljubljani. Pa tudi drugi odseki so v razveseljivem razvoju. Prosvetni odbor pod predsedstvom brata prof. Jarca, prireja številna zelo obiskana predavanja, ki se vrše tedensko v Sokolskem domu, ZKD s svojimi predavatelji prav uspešno pomaga. Zadnje predavanje je imel učitelj br. Viktor Pirnat »O dolini gradov« s skioptičnimi slikami, ki je bilo dobro obiskano. Kino prireja tedensko po tri predstave in nudi članstvu in občinstvu dovolj zabave. Vodi ga br. Pavčič. Prav lepo pa se tudi razvijata pevski odsek in orkester pod dirigentom br. Sročom. Dramski odsek prireja številna gostovanja. St. Jakobskega odra iz Ljubljane, gosti pa so bili tudi člani Viškega Sokola (Ljubljana). Pa tudi sami so se že predstavili novomeške-

mu članstvu, ko so v soboto 4. t. m. odigrali na sok. odru Dr. Doboviškovo spevoigro »Radikalno kuro« pri polni dvorani v režiji br. Milana Šile. Sicer skoro sami začetniki, so prebili led. Zato samo pogumno naprej. Odsek vodi br. Ivančič Lojze.

Pa še en odsek ne smem pozabiti, ki je tudi na delu — lutkarski. V soboto 11. t. m. je otvoril popoldan v mali dvorani Sokolskega doma to se-

Župa Novi Sad

POLOŽILI ŽUPSKI PREDNJAČKI ISPIT

Kao dopunu beleške o održanim župskim ispitima dne 28 i 29 januara o. g., objavljene u br. 11 »Sok. glasnik« od 10. o. m., donosimo, da su naknadni ispiti održani 25 i 26 februara o. g., na kojima su osposobljeni za župske prednjake i prednjačice ova braća i sestre: Borđoški Dušan, Gerić Radovan, Govedarica Milorad, Savić Milan, Babin Branka i Branovački Melanija svi članovi Sokolskog društva Senta. — Načelnštvo župe.

Župa Osijek

IZ NAČELNIŠTVA ŽUPE

I redovna sednica šireg TOZ održana 5 marta u Osijeku. Prisutni: ing. Kvapil, Safar, Babić, Kovaljska, Šulova, Ladenhauer, Hriberski, Srb Vl., Bajer, Sila Maca — i načelnici okružja br.: Glasner, Sila, Pavlović, Kalman, Kovač, Šljepčević, Mogorović, Sijanović i Radinović. Nezastupljeno okružje Vinkovci. — Od strane župe br. Retl i Čić.

Čitan i odobren zapisnik sednice od 6 XI 1932. — Primljen na znanje izveštaj načelnika župe: obišla su se sva okružja, održane su svuda sednice, tumačen program rada za 1933 i uvećane odn. ispravljene su prve proste vežbe za slet u Ljubljani. — Okružja Slatina, Miholjac, Vinkovci, Đakovo, Požega i Vukovar održala su 6 dnev. prednj. tečajev. Isti će održati još ostala okružja do konca marta. — Izdat je sav materijal za ovogodišnja župska natecanja.

Odobren predlog novog reda za takmičenje s nekim primedbama. Zaključeno sastaviti za ljubljansko takmičenje župsku vrstu višeg odeljenja i poveriti br. Hriberskom vodstvo iste. Nakon opširne rasprave odobren je raspored priredbi za I polugodište

SOKOLSKO DRUŠTVO ĐAKOVO

Sokolsko okružje Đakovo održalo je od 19 do 26 februara tek. god. II sedmodnevni okružni prednjački tečaj u Đakovu.

Na tečaju bilo je 11 polaznika, a bile su zastupljene ove jedinice: dru-

živo z »Gašperčkom — čarovnikom« pred 120 brojeću otroško publiko. Predstava je bila prav dobro. Režija je bila v rukah preds. odseka br. L. Koželja. Vloge so bile — čitane in igrane dobro, le izgovorjava naj bi bila razločnija. Kakor čujemo, se bodo vršile predstave vsakih 14 dni v soboto popoldan in v nedeljo ob 11. dopoldan. Odseku, ki je prvi v župi — mnogo uspehov!

Župa Novi Sad

SOKOLSKO DRUŠTVO BAČKO PETROVO SELO

Dana 2 marta 1933 god. održana je sednica prosvetnog odbora, na kojoj je izvršena podela rada članova prosvetnog odbora. Sednici je prisustvovao brat Pejaković Mitar, sudija iz Staroga Bečja, okružni prosvetar, koji je nakon održane sednice održao vrlo lep govor o Sokolstvu i disciplini u opšte, pred naraštajem i navedenim odborom. Posle toga je održao prigodan govor starešina brat Roman Sladić.

1933 kako sledi: 23 IV tečaj za vodnike takmičarskih vrsta u okružjima: Miholjac, Požega, Slatina, Vinkovci, Đakovo. — 30 IV isti tečaj u okružjima: B. Manastir, Sl. Brod, Našice, Vukovar, Osijek. — 15 V ispiti za suce u odbojci. — 14 V jednodnevni tečaj za suce u Osijeku (za župska takmičenja). — 21 V takmičenja u okružjima: Miholjac, Požega, Slatina, Vinkovci i Đakovo. Suce daju ostala okružja. — 25 V natecanja u ostalim okružjima. Suce daju okružja prve skupine. — 28 V rezervni dan za takmičenja za slučaj kiše 21 ili 25 V.

Izraden i odobren raspored župskog sleta i takmičenja 4 i 5 juna u Osijeku. — 3 juna popodne pokuši osječkih srednjih škola. — 4 juna takmičenje članova, naraštaja i dece, po podne pokuši dece, naraštaja i vojske. — U večer svečana akademija. 5 juna ujutro pokuši članova i članica — osveštenje zastave i povorka. Po podne javna vežba.

Odobreni predlozi za zbor župskih načelnika 19 marta u Beogradu. — Zaključeno, da okružja održavaju svoje sednice makar svaka 3 meseca. — Odobreno, da se pred gl. skupštinu župe 26 marta održi sednica zbora društvenih načelnika. Raspored će sastaviti načelnštvo župe. — Kl.

ljani i oram spomenuti, da su vežbe dosta teške za vežbače seoskih četa.

Uspeh tečaja je vrlo dobar, polaznici su unatoč preopterećenosti u radu uložili sve sile i pratili su sva predavanja i tumačenja pažljivo i sokolskom izdržljivošću, te se može nadati, da će s dobitnim znanjem kroz ovo kratko

Polaznici i predavači II okružnog prednjačkog tečaja Sokolskog okružja Đakovo održanog od 19—26 februara 1933

štvo Velika Kapanica, čete: Semeljci, Đurdanci, Budrovi, Strizivojna, Bračevići, Đ. Satnica, Đ. Selci, Gašinci i Ivanovci.

Po zanimanju polaznici su bili: 2 pisara, 1 krojač, 1 užarski pom., 1 stolarski pom., 1 železnički radnik, 1 kovački pom. i 4 zemljoradnika.

Predavači na tečaju bila su braća: Kenfelj dr. Ivan, starosta matičnog društva Đakovo, Bila Đorđe, Morić Andro, Lončarić, Karla, Pirić Milan, Gašparac Ivan i Smiljanić Milan. Pomenuta braća predavala su ideologiju, istoriju i organizaciju Sokolstva, 12 sati. Brat Najman dr. Ziga, predavao je anatomiju, higijenu i prvu pomoć, 5 sati. Brat Kraljević Pavle, laku atletiku i proste vežbe, 5 sati, i brat Kalman Slavko, načel. okružja, predavao je: općenito o sustavu, sustav u pregledu, strojne vežbe, proste vežbe, vežbe sa i na spravama, laku atletiku, igre, odbojku, dežju telovežbu i statistiku. Ukupno 46 sati i pol. Svega je održano ukupno 68 sati i pol predavanja.

Cascvi predavanja održavali su se svaki dan od 7 sati u jutro do 10 sati na večer. S tečajnicima se je radilo teoretski i praktično i date su im upute za izvođenje tehničko-prosvetnog rada u sokolskim četama.

Na tečaju učili su polaznici proste vežbe za pokrajinski slet u Ljub-

Župa Sarajevo

SOKOLSKO DRUŠTVO VARES

Sokolsko društvo Vareš priredilo je 25 februara o. g. u prostorijama »Raumskog kult. i prosv. društva Jedinstvo« svoju drugu redovnu godišnju zabavu.

Na zabavi su izvela muška deca proste vežbe s deklamacijom »U Sokole, dečeo«, a ženska vežbe s venčicama — vrlo dobro.

Brat potstarešina Drakulić Nikola održao je predavanje o karakteru i ciljevima Sokolstva u kom je ukazao na uticaj Sokolstva u pogledu kulturnog i političkog prosperiteta našeg naroda. Predavanje je od početka do kraja saslušano s mnogo interesa i simpatije, kako od strane braće Sokola, tako i od nesokola kojih je bilo u vrlo velikom broju.

Zatim su članovi Sokola izveli dramu »Amanete« od Marka Milinovića, koji je sice uzet iz ovoga kraja.

Živom slikom »Sokolstvo« prikazan je naš Sokol kao budan čuvar našeg naroda i zaštitnik jugoslovenskog jedinstva.

Iza programa razvila se je animirana zabava.

Materijalni uspeh zabave je dobar, a moralni na zavidnoj visini.

SOKOLSKO DRUŠTVO KAKANJ-ZGOŠĆA

U mesecu februaru o. g. Sokolsko društvo Zgošća Kakanj priredilo je nekoliko uspeših predavanja, nagovora i priredaba u svojim društvenim prostorijama. Bila je i velika svečana priredba na dan dra Jurja Štromajera o kojoj je već bilo govora u bratskom glasniku u mesecu februaru o. g.

Kao druga dobro uspeša priredba bila je priredba velike kostimirane dečije zabave na koju se je odazvalo preko 500 osoba sa svojom dečicom.

Sve priredbe, sela, predavanja i nagovori popraćeni su velikim interesom ne samo samih članova Sokola, nego i nečlanovima, kojih je na svakoj priredbi bilo u dosta velikom broju. U svojoj desetogodišnjoj ovoj društvu da podigne i svoj vlastiti dom, kako bi moglo u svojim prostorijama početi s još boljim i agilnijim radom.

Župa Skoplje

SOKOLSKO DRUŠTVO KOČANE

4 marta 1933 god. ovo društvo priredilo je uobičajne sokolske trke i akademiju.

Za ovaj dan od uvek je bilo veliko interesovanje, kako od građanstva iz mesta, tako i iz okoline. Ovaj dan je od starine vezan za mesto, te ga je ovo društvo uzelo za svoj praznik, da bi sačuvalo ove lepe narodne običaje. U ranog jutra Kočane je bilo preplavljeno s građanstvom iz okoline. Na određenom mestu bilo je prisutno od 3.000 do 4.000 gledalaca.

Trke su se održale posle podne u 3 čas. na prostoru od želez. stanice k selu Orizaru.

Uprava društva s celokupnim članstvom i takmičarima, a na čelu sa svojim muzikom, pošla od doma k određenom mestu za trke. Ova lepa manifestacija ostavila je najbolji utisak kod građanstva.

Trke su tačno otpočele u određenom vremenu, a prema programu:

- 1) Trka muške dece na daljini od 200 metara — pobedilac brat Jovanović Cvetan, učenik IV raz. osnovne škole; 2) Trka ženske dece na daljini od 200 metara — pobednica sestra Todorović Olga, učenica IV raz. osnovne škole; 3) Trka muškog naraštaja na daljini od 500 metara — pobedilac brat Manić Jovan, kovački pomoćnik; 4) Trka ženskog naraštaja na daljini od 500 metara pobedilac sestra Andelović Ruža, učenica građanske škole; 5) Trka biciklana na daljini od 2000 metara — pobedilac brat Mančević Jordan, trg. pomoćnik; 6) Trka na magaricima na daljini od 1.000 metara — pobedilac brat Jovanović, učenik osnovne škole iz J. Vinice; 7) Trka na konjima (mala grla) na daljini od 1.000 metara — pobedilac brat Ibović Adem, zemljoradnik iz sela Pribačevo; 8) Trka na konjima (velika grla) na daljini od 1.500 metara — pobedilac brat Maksimović Aleksandar, zemljoradnik iz sela Podlog.

Svim pobedionicima društvo je izdalo skromne nagrade, a pored toga i po jednu sokolsku knjigu »Priručnik i Trebnik« izdanje Sokolske župe Skoplje.

Uveče priredena je akademija s pozorišnim komadom. Poseta je bila obilna i akademija je u svemu uspeša.

Posle pozdravne reči starešine društva brata Đidrovića, koji je u kratkim potezima izneo značaj samog dana, govorio je i brat Antun Prohaska, artiljerijski potpukovnik iz Skoplja.

Brat Prohaska poznavajući rad ovog društva, kao bivši starešina i osnivač, u svom govoru o Sokolstvu izneo je u nekoliko reči svoje zadovoljstvo i pohvalio rad ovog društva.

Akademija se je sastojala iz sledećih točaka:

- 1) Ženski naraštaj, sletske vežbe za slet u Ljubljani; 2) Muški naraštaj, sletske vežbe za slet u Ljubljani; 3) Ženska deca, sletske vežbe za slet u Ljubljani; 4) Ženski naraštaj — balet; 5) »Duveć«, pozorišna igra u 1 činu i 6) »Mali Sokol« od Dušana Katića, recitovao je najmlađi brat Blaško od 4 god. Recitacija najmlađeg brata primljena je od celokupne publike s oduševljenjem i toplo pozdravljena.

Župa Sušak - Rijeka

SOKOLSKO DRUŠTVO DELNICE

Sokolsko društvo u Delnicama razvija intenzivnu akciju i rad na svima područjima sokolske delatnosti. Nekoliko mladih, agilnih inteligentnih i rodoljubivih sokolskih radnika (dr. Forenbaher Milan, dr. Pavić Dragutin, ing. Klaić Sašo, Ličan Vjekoslav, Hitka Franjo i t. d.) nastoje da podignu ovo društvo na zavidnu visinu, da ono bude središte i rasadište nacionalnog i kulturnog života Gorskog Kotora.

Ova inteligencija dnevno konferira, drži razna poučna predavanja, marljivo vežba i prednjači svojim idealnim radom i pregućem u svakom pogledu. U društvu se oseća jači, impulzivniji život.

Središte pažnje ovih idealista koncentrisano je na gradnju sokolskog doma u Delnicama. Potreba ovog doma je velika, naročito u krajevima blizu italijanske granice. Troškovi za gradnju doma iznose 120 tisuća dinara. Ban Savske banovine br. dr. Perović Ivo odobrio je za gradnju ovog doma Din 40.000 iz budžeta Savske banovine za godinu 1932, a Din 30.000 iz budžeta za 1933. Ban br. Perović pokazao je time koliko mu na srcu leži razvitak sokolske ideje u Gorskog Kotaru. Članovi Sokolskog društva dobrovoljno se obvezale, da će i oni od svojih malih sredstava pridoneti gradnji sokolskog doma, i upisaše svotu od Din 20.000.

Hvalje je vredan ovaj pothvat. On služi na čast njegovim nosiocima i dostojan je da se za ovim primerom povedu i drugi. — S.

Sokolsko društvo u Delnicama priredilo je 25 februara o. g. Istarsko veče. To je bila lepa nacionalna i sokolska manifestacija za našu Istru sokolska dvorana bila je dupkom puna sveta. Svečanost je otvorio starosta dr. Milan Forenbaher lepim i patriotskim govorom, u kome je istakao značaj Istre. Živim i plamenim rečima prikazao je on bolove i patnje naše Istre i pozvao je prisutne, da u sreću gaje uvek ljubav za našu zarobljenu Istru, koja će dočekati dan svoje slobode i ujedinenja sa svojom jednodruštvom braćom. Jedan Istranin održao je informativno i lepo predavanje o Istri sa gledišta istorijskog i geografskog, a posle toga je nekoliko učenika(ca) osnovne i građanske škole deklamovale pesme: »O Istri«, »Goro moja«, »Želje malih Istrana«, »Omladini Istres«, »Pozdrav Istrana o rođenju kraljevića Petra«, »Pod Učkom«. — S.

SOKOLSKO DRUŠTVO KORENICA

Na nedavno održanoj glavnoj godišnjoj skupštini ovoga Sokolskog društva izvršen je izbor nove uprave, te su izabrani: za starešinu Ivan Bujanović, direktor gimnazije; za potstarešinu Nikola Čuić, opć. načelnik; za tajnika Svetozar Vukadinović, por. činovnik; za prosvetara Milan Vujčić, upravitelj osn. škole; za blagajnika Branko Čuić, sud. činovnik; za načelnika Janko Turk, priv. činovnik. Ostala mesta u odboru, časnom sudu i u revizionom odboru popunjena su također.

Nova uprava pojačala je sokolsku aktivnost u novim pravcima, utoliko, što se prišlo predradnjama kako bi se u najskorije vreme usmogao povećati broj sokolskih četa u okolnim selima. To će se izvesti čim nastanu topliji dani budući da bi sada usled nemiranja podzemnih prostorija, po tim selima bilo teško ili nemoguće pristupiti vežbanju.

12 februara održana je, u prostorijama ovašnje Narodne čitaonice, uspeša proslava Štromajerova dana. Reljefno je, u sredini ovašnjog, koja se uvek odlikovala svojim nacionalizmom i jugoslovenskom sveuču izneseno bilo značenje velikog biskupa u predavanju starešine Ivana Bujanovića. Predavač je bio nagrađen burnim poklicima i odobravanjem.

SOKOLSKA ČETA JABLANAC

Sokolska četa Jablanac, društvo Rab, priredila je 26 februara o. g. sokolsku akademiju sa sledećim programom: 1) Pozdrav starešine; 2) »Ujedinenje«, deklamovao Tomislav Matijević; 3) Razvoj Sokolstva, predavao br. prosvetar; 4) Proste vežbe muškog podmlatka (9 vežbača); 5) »Jugoslovenska himna«, deklamovao Vinko Ažić; 6) Proste vežbe muškog naraštaja (5 vežbača); 7) Proste vežbe članstva (6 vežbača); 8) I skupina sa »Sokolskom pesmom«, deklamovao Branko Jutorac; b) II skupina s pesmicom »Jugoslovenstvo«, deklamovao Stipe Mršić.

Župa Varaždin

ŠTROMAJEROVE PROSLAVE U ŽUPI VARAZDIN

Bez naročitog naređenja, sponzato, proslavio je lep broj naših jedinica uspomenu na prvog narodnog svećenika Josipa Jurja Štromajera. Na taj način dokazale su naše jedinice i opet kako ovde, na severnoj granici naše države, visoko drže steg jugoslovenstva. Tim proslavama izbita je tvrdnja naših protivnika — klerikalaca, da smo mi Sokoli bezverci i da smo protiv svećenstva. U Dekanatu održana je proslava 12 II predavanja brata Pavleka Ivana i sestre Pavleke Marijete, deklamacijama i pevanjem. Narocito se je svidala deklamacija br. Horvata »Sokoli smo!«. U Gornjem Mihaljevcu održana je proslava 4 II. Sveukupno članstvo prisustvovalo je misi, a zatim je prosvetar, brat Keretić održao prigodno predavanje, koje je, uz deklamacije, ponovljeno i 5 II. U Ivancu održana je u počast Štromajerova rođendana 7 II proslava, koju je lepim i zanosnim govorom

otvorio starešina, brat Rožić. Pred likom neumrlog biskupa održan je veći broj deklamacija naraštajaca, a o Strosmajeru kao političaru i mecenu govorio je prosvetar brat Janaček. U Ludbregu održana je 12 II nada sve uspela proslava. Predavao je br. Šimunić, te je njegovo uspelo predavanje toplo nagradeno. Sviranjem i deklamacijama upotpunjen je program. Ogroman broj prisutnih, napose građana i seljaka, dokazao je, da su svi napadali na Sokolstvo u ovome kraju postigli samo protivni rezultat. Lep uspeh postignut je i u Malom Bukovcu, gde je na proslavi predavao brat Damić, a naraštajci su deklamovali prigodne pesme. Naročito lepo je proslavljen Strosmajerov dan u Prelogu. U sokolskom domu sakupilo se je sveukupno članstvo, koje je, kao i goste pozdravio starešina, brat br. Milenko Svoboda. On je u značajnom govoru spomenuo vrline apostola jugoslovenstva. Sestrica Višnja Svoboda i brat Evgen Singer vrlo su lepo deklamovali, a pesmu »Ljubimo te naša diko« otpievala su sokolska deca. Društveni prosvetar, brat Viktor Herman, održao je vrlo lepo predavanje. U Rasinji održana je proslava unutar članstva, na kojoj je prigodno predavanje održao brat Kurelić. Društvo Varazdinske Toplice proslavilo je rođendan velikoga vladike u sokolskom krugu. Nakon pevanja i deklamacija održao je vrlo lepo predavanje brat Dragan Šifman. Četa u Bednji također je s lepim uspehom proslavila 5 februar. Slavica Zlodulja i Mijo Bosak deklamovali su pesme »Apostolu Jugoslovenstva« i »Tebi«, a prosvetar čete, sestra Mira Gribl održala je predavanje, koje se je mnogo svidelo. Igrokomom »Naše mladanke«, što ga izveše ženska deca, završena je ova uspela svečanost. I u mestu Biškovcu proslavila je tamošnja četa na dostojan način tu slavu uz predavanje brata Gluhaka i deklamovanje sokolske dece. U četi Jalžabet održao je tog dana vrlo lepo predavanje brat Marijan Dundović. Četa Knežinec održala je proslavu 4 II predavanjem prosvetara brata Pelata i pevanjem naraštajki. U širem krugu seljaštva proslavljen je rođendan Strosmajerov u Križovljan-Cestici. Nakon govora sestre Božene Tomas odigrale su naraštajke nekoliko epizoda iz života svećara. Četa Kuzminec proslavila je taj dan predavanjem »Strosmajer i bečka vladar«. Poset je bio vrlo lep. U Ljubušici održao je prigodno predavanje prosvetar brat Denk. Četa Novi Marof priredila je u Madarevom prigodnu akademiju na kojoj su govorili braća Zuti, Flegar i Jovan. Deca su deklamovala, a nastupila su i u sokolskim vežbama. Priredbom je rukovođila sestra Vlasta Simić. Upao je u oči naročito veliki broj seljaka. Lepo je uspela i proslava u Novom Selu gde je prigodni govor održao prosvetar brat Jadrošić. U Podrutama prisustvovali su proslavi i veći broj meštana. U Podturenu, gde su gotovo sva školska deca pripadnici čete, održana je proslava u školi. Četa Remetinec priredila je proslavu odličnim predavanjem brata Jendrašića i deklamacijama Fabijana Šafrana i Leopolda Novaka. U Sračincu prisustvovali su svečanosti proslavi uz članstvo i veći broj meštana. U Strmcu održana je svečanost prigodnim predavanjem. U Svibovcu održana je svečana akademija na kojoj su, pored govora, deklamacija i pevanja, nastupili članovi, naraštajci i deca. U četi Veliki Bukovec održao je predavanje starešina brat Rihtarić. Vrlo lepo je uspela proslava u Vidovcu, gde su govorili starešina br. Rado-

van Kukuljević i br. Dragutin Rižnar. Program je upotpunjen deklamacijama i sviranjem vatrogasne muzike. U Visokom održao je predavanje brat Držić, a Anica Gegač i Kondačić lepo su recitali prigodne pesme. Uz obilan program održana je svečanost čete Vratušinec. Nakon pozdrava starešine brata Novaka održao je uspelo predavanje brat Pelikan. Mešoviti zbor čete pod ravnanjem brata Zganca otpievalo je par pesama. Nakon deklamacija nastupili su u ljubljanskim vežbama članovi, muški i ženski naraštaj, te deca. Prema obavestima održane su Strosmajerove proslave i u drugim našim jedinicama, ali do sada nisu o istim stigli izveštaji.

SOKOLSKO DRUŠTVO VARAZDIN

26 februara održana je redovna glavna skupština, koja je bila vrlo dobro posećena. Starešina Stj. Novaković upravio je u svom pozdravnom govoru svoj prvi pozdrav Nj. Vel. Kralju, koji je naše društvo u prošloj godini napose odlikovao prihvativši se kumstva novog barjaka prigodom proslave 30-godišnjice opstanka društva. Osvrnuo se i na nedavni napadaj katoličkog klera na Sokolstvo i veseli ga, da može konstatovati, da ni u Varaždinu nije taj atentat postigao a ma baš nikakvog efekta, što više, redovi varaždinskih Sokolova danas su čvršći nego li su ikada bili. Tajnik Edo Šurbeć podneo je svoj izveštaj, iz kojega se razabire obilan administrativni rad u prošloj godini. Načelnik Zvonimir Suligoj govorio je opširno o tehničkom radu, koji potpuno zadovoljava. Prosvetar Milan Kaman podneo je opširan izveštaj o održanim nagovorima i predavanjima, o tečaju za novo članstvo, o knjižnici, naraštajskom otku i društvenoj fanfari. Blagajnik Matko Rubinić podneo, je izveštaj o stanju blagajne, čiji je promet iznosio 222.452, a zaključen je s aktivom od 4036 Din. Gospodar Dragutin Cmrečki izvestio je da društvena imovina u pokušaju, spravama, glazbalima i sl. iznosi Din 59.748. Matičar Nikola Bosanac konstatuje da je napadan porast članova naročito iz obrtničkih redova te naglasuje, da baš ova činjenica najbolje pobija glasove naših protivnika, da je Sokol tobože nekakvo činovničko društvo. Društvo broji danas 948 članova, a 18 seoskih četa broji 1346 članova. Pročelnik konjičkog oteka Mato Samac podneo je svoj izveštaj s molbom na društvo i župu, da je konjičkim otecima posveti sa strane Saveza nešto više pažnje. Na kraju podneo je blagajnik Matko Rubinić još i proračun za buduću godinu u iznosu od Din 37.834. Svi su ovi izveštaji bez ikakve primedbe primljeni, a je na predlog revizionog odbora starom odboru dana razrešnica.

Po predlogu dobrog pretседника skupštine br. dr. Stjepana Stankovića izabrana je »per aklaacionem« ova nova uprava: starešina Stjepan Novaković, zamenik starešine dr. Zvonimir Milčetić, tajnik Edo Šurbeć, blagajnik Matko Rubinić, prosvetar Milan Kaman, načelnik Zvonimir Suligoj, zamenik načelnika Julije Kovacić, načelnica Ema Smrekar, zamenica načelnice Marta Brknač, članovi odbora: Nikola Bosanac, Franjo Gapit, dr. Ivo Hercić, dr. Slavko Rozgaj, Vljako Milovanović, Vlado Pongračić, Mato Samac, Hubert Vanderer, Dragutin Cmrečki i Ipaša Stjepan. Zamenici odbornika: Feliks Mesarić, Teodor Siber, Antun Zima i Aleksandar Savić. Starešina Novaković zahvalio se u ime čitavog novog odbora na poverenju, a na-

to je govorio župski izaslanik br. Mladen Belčić, koji se posebno osvrnuo na one stavke u biskupskoj poslanici, gde se napalo baš Sokolstvo na teritoriji varaždinske Sokolske župe.

Župa Zagreb

IZ NAČELNIŠTVA ŽUPE

Dne 2 februara 1933 položila su sledeća braća i sestre društvene prednjačke ispite: Baratinski Vječeslav (odlično sposoban). Dejanović Milić, Đuričić Mile, Leskošek Stjepan, Hlede Vida, Sladović Ljerka, Orlić Anika, Rožman Božena i Zmak Ljerka. — Pretsednik ispitne komisije je bio načelnik župe brat Milan Janković.

Dne 12 februara 1933 položila su sledeća braća i sestre župske prednjačke ispite: Kušar Stjepan, Novokmet Ivka, Beličević Mira, Gručić Zorica, Kozjak Zora i Koželj Marta. — Pretsednik ispitne komisije član TO Saveza brat Lojze Lubej.

ŽUPSKI PREDNJAČKI TEČAJ ZA ŽENSKO ČLANSTVO

Sokolska župa Zagreb održala je kroz tri zimska meseca tečaj za žensko članstvo pod vodstvom svoje načelnice s. Zorke Janković, koja je na sebe požrtvovno preuzela pretežni deo teoretskih i praktičnih časova. Tečaj je imao svrhu da u prvom redu poveća kadar sposobnih prednjačica, koje će same moći da vode ženske kategorije, a u drugom redu da te sestre zbliži radi zajedničkog rada u Sokolstvu grada Zagreba. Tečaj je pohađalo 18 sestara iz društava Zagreb I, III, IV i V, a svršilo ga je konačno 11 sestara. Predavale su uglavnom same sestre uz pomoć neke braće. Predavanja iz teorije i prakse bilo je ukupno do 100 časova. Tečaj je potpunoma uspeo u svakom pogledu i poželjno bi bilo, da se ovakovi specijalni tečajevi za žensko članstvo održe barem svake godine, kako bi se naše ženske kategorije sasvim ocepile od pomoći muškoga vodstva. Sestri načelnici župe, koja je začetnica ovoga tečaja i koja je za taj tečaj dala sve svoje sokolske vrline, moramo biti zahvalni za silni trud, koji je zdušno i marljivo uložila.

Od tečajnica su 2 odmah položile dobrim uspehom župski ispit, a 5 njih društveni ispit. Kod svršetka samog tečaja župa je priredila tečajnicama i predavačima oposnu večeru, na kojoj je palo više oduševljenih govora, u kojima su sestre izrazile župi svoju zahvalnost što im je omogućila ovaj tečaj, kao i svim vodama i priređivačima tečaja na čelu sa vrednom načelnicom sestrom Janković.

SOKOLSKO DRUŠTVO STARA GRADIŠKA

Sokolsko društvo Stara Gradiška održalo je dne 26 februara t. g. u sokolani zabavu s plesom. Kao prva tačka dnevnog reda bilo je predavanje o velikom Jugoslovenu biskupu J. J. Strosmajeru.

Brat prosvetar S. Durum prikazao je u svome predavanju u kratkim crtama život i rad velikog vladike, njegovu ljubav i dobrotvornost prema svome narodu, prikazavši ga kao uzor čoveka i Jugoslovena. Govornik je bio nagraden burnim odobravanjem. Nato je Sokolić br. D. Bebić recitovao pesmu »Domovina« na opšte odobravanje prisutnih.

Članovi i članice Sok. društva prikazali su igrokaz »Pokondirena tikva«

od Jovana S. Popovića, koji su izveli s punim razumevanjem i voljom.

Nakon programa razvila se animirana zabava i ples.

Prisutno je bilo oko 180 osoba, koji su i tom prilikom dokazali, da i nadalje ostaju prijatelji Sokola, ne obzirujući se na poslednja napadanja protiv Sokolstva.

SOK. ČETA MALI GRADAC

Sokolska četa u Malom Gracu održala je dana 22 januara o. g. svoju glavnu skupštinu, koja je bila u vrlo lepom broju posećena.

Skupštinu je otvorio brat Miloš Stanisavac s lepim pozdravnim govorom u kojem je naročito istakao što znači Sokolstvo i brat Soko, što je bilo pozdravljeno burnim odobravanjem.

Po tom se je prošlo na izbor uprave, te je tom prilikom izabran jednoglasno i to: za starostu br. Miloš Stanisavac, opć. blagajnik, za tajnika brat Ilija Krković, opć. beležnik, za prosvetara i za blagajnika brat Rade Marić, upravitelj škole, za pročelnika sekcije za malu mušku decu brat Miloš Milanović, upravitelj škole Veliki Gradac, a za pročelnika sekcije za malu žensku decu Marica Ilić, učiteljica u Velikom Gracu, za pročelnice muške i ženske dece učiteljice Darinka Kljaić i Sofija Vrga, za revizore računa Đoko Nikšić, trgovac, i Marko Prpić, žandarmerijski narednik.

Po objavljenom izboru društvo je otpočelo radom, te uz nastojanje naših agilnih prvaka i radnika braće Sokola Miloša Stanisavca i Rade Marića priredila je Sokolska četa na dan 15 II

svoju sokolsku vrlo lepu zabavu sa biranim programom, koja je bila vrlo dobro posećena. Davao se je jedan igrokaz koji su izveli Sokoli, a 2 igrokaza školska deca.

Petorica Sokola dali su također odmah, premda je bilo kratko vreme, vrlo uspelo svoje dve sokolske vežbe, koje su odvežbali uz pratnju tamburaškog zbora.

Po svršenom programu izrekao je zahvalu posetiocima brat starosta Miloš Stanisavac.

SOKOLSKA ČETA U SIŠCANIMA

Sokolska četa u Siščanima priredila je vrlo uspelo zabavu, iako je nedavno osnovana.

Na dan same zabave vrveo je oko školske zgrade veliki broj Sokola, koji su pripremali iznenađenje za svoje seljane. Mnogo pre samog početka programa bila je dvorana dupkom puna.

Brat starešina Ivan Obraz otvorio je priredbu govorom, a iza toga je izaslanik društva br. Mato Kikić Petrović istakao rad i važnost Sokolstva za naše selo. Brat Tomislav Rožić deklamirao je vrlo efektno pesmu: »Plava grobnica«.

Deklamacije sokolske dece, a zatim njihovi govori saslušani su s vanrednim interesom.

Pretstava komada: »Začarani ormar«, pobudila je opću senzaciju i smeh.

Da je ova priredba Sokolske čete potpuno uspela kako u materijalnom, tako i u moralnom pogledu, najviše su doprineli brat Res Koritić, učitelj, i sestra Neda Koritić.

Širite sokolsku štampul!

Svako sokolsko društvo, svaki član i svaka članica treba da nabavi

Sokolsku knjižnicu

I. sveska:	E. Gangl: O sokolski ideji.
II. "	Ing. Lado Bevc: Sokolsko prosvetno delo.
III. "	Dr. Miroslav Tyrš: Naš zadatak, smer i cilj.
IV. "	Vekoslav Bučar: Dr. Ivan Oražen.
V. "	Dr. Miroslav Tyrš: Sokolska gesla.
VI. "	Jan Pelikan: Dr. Miroslav Tyrš.
VII. "	Jan Křen: Cilj sokolskih težnji.
VIII. "	E. Gangl: Tyrševu Sokolstvo. (Sloven. tekst.)
VIII. a "	Isto. (Srpsko-hrvatski tekst.)
IX. "	Dr. Niko Mrvoš: Pogledi i misli dr. Miroslava Tyrša.

Svaka sveska stoji 3 Din

PUTEVI I CILJEVI

U tvrdom povezu 8 Din

Franjo Mačus: **ODBOJKA (VOLLEY BALL)**

U kartonu 12 Din

Franjo Malin: **Praktički udžbenik češkog jezika.**

U kartonu 15 Din

Dr. Viktor Novak: **SVESLOVENSKA MISAO**

U kartonu 9 Din

Miroslav Ambrožič: **METODIKA SOKOLSKE VZGOJE**

U tvrdom povezu 36 Din

Franjo Malin: **ČEHOSLOVACI I ČEHOSLOVAČKA**

U kartonu 15 Din

Jugoslovenska Sokolska Matica

Ljubljana, Narodni dom

Telefon 25-43 / Račun poštanske štedionice Ljubljana 13.831

»Spomen - klince«

za osvećenje sokolske zastave najbolje i jeftino izrađuje **MIRKO ŠMAT, graver** Beograd, Terazije 7 112-11

TRGOVAČKA TISKARA

V. G. KRALJETA

SUŠAK

Strossmayerova ulica 5

TELEFON BROJ 3-22

116-1

ИНДУСТРИЈА СОКОЛСКИХ ПОТРЕПШТИНА

БРАНКО ПАЛЧИЋ ЗАГРЕБ

Кр. Марје 6

Добављач Савеза Сокола краљевине Југославије

Бројавни пасов: „Трикотажа“ Загреб • Телефон интер. 26-77

Израђујем све врсте соколских потрепштина за јавни и излетни наступ

свих категорија нашег чланства и то тачно према пропису Савеза СКЈ.

Сликe у оригиналним бојама прописних одеља налазе се у књизи

„Организација Савеза СКЈ“. — Захтевајте цене и проспекте. —

Цене врло умерене, а за тачну и солидну израду јамчим.

Филијала: Београд

Балканска ул. бр. 24

Палата Хотел Праг

Телефон 2-61-01

109-12

Preporučamo tvrke, koje oglašuju u »Sokolskom Glasniku«!

PRVA JUGOSLOVENSKA INDUSTRIJA ŠPORTSKIH POTREPŠTINA

M. DRUCKER
ZAGREB, ILICA 39

Kr. dvorski dobavljač

Za kratko vrijeme izađi će iz štampe novi cijenik za lakoatletske sprave sa najpovoljnijim cijenama. • Najveće poduzeće za izradbu svakovrsne športske robe.

111-10

Tko oglašuje, taj napreduje!

KLIZEJE
vseh vrst fotografij ali risbah izevsuje najsolidnejše

KLIZARNA ST-DEU
LJUBLJANA-BALMATINOVA3

113-11

Iv. Bruščič
pleskar in ličar

se toplo priporoča vsem cenj. naročnikom. — Delo solidno! — Cene zmerni!

TELEFON št. 3476

Ljubljana

Kolodvorska ulica 23

SOKOLSTVO

U BUDŽETSKOJ DEBATI

**NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE**

U BEOGRADU DNE 19 MARTA 1933

G o v o r i :

Ministra za fizičko vaspitanje naroda:

DR. LAVOSLAVA HANŽEKA

i

narodnih poslanika

**Dr. Bogdana Vidovića, Dr. Dragana Kraljevića,
Albina Komana, Milana Dobrovoljca,
Vlade Spahića i Dr. Djure Ostojića**

Za vreme načelne budžetske debate u mnogim govorima u Narodnoj skupštini dodirnuto je pitanje našega Sokolstva u vezi sa poznatom biskupskom poslanicom. U specijalnoj debati pak — o budžetu Ministarstva za fizičko vaspitanje naroda, dne 19 marta 1933 — pale su o tome izjave, koje su od naročitog značaja i interesa i za sokolsku kao i za ostalu javnost, pa ih stoga donosimo po skupštinskim stenografskim beleškama.

Uredništvo

Skupštinska debata o budžetu

Ministarstva za fizičko vaspitanje naroda

Prezresu u pojedinostima budžeta Ministarstva za fizičko vaspitanje naroda od strane Vlade prisustvovali su: zastupnik Ministra spoljnih poslova, Ministar brez portfelja dr. Albert Kramer, Ministar fizičkog vaspitanja naroda dr. Ladoslav Hanžek i Ministar šuma i ruda Pavao Matica.

Kako je na dnevnom redu bio pretres budžeta ministarstva, pod koje potpada i Soko kraljevine Jugoslavije, na skupštinskim galerijama videli su se gotovo svi članovi Uprave Saveza SKJ, članovi Uprave Sokolske župe Beograd i članovi uprava svih beogradskih sokolskih društava.

Pretsednik g. dr. Kosta Kumanudi otvara 44 redovni sastanak Narodne skupštine, te nakon obavljenih formalnosti oko primanja zapisnika poslednje sednice podeljuje reč sekretaru skupštine Anti Kovaču, koji čita ukaz Njegovog Veličanstva Kralja, kojim se postavlja za zastupnika Ministra spoljnih poslova Ministar brez portfelja dr. Albert Kramer.

Pretsednik g. dr. Kosta Kumanudi: Prima se na znanje. Sad prelazimo na dnevni red. Na dnevnom je redu produženje pretresa u pojedinostima predloga Zakona budžeta o državnim rashodima i prihodima za 1933/34 god. Na redu je Ministarstvo za fizičko vaspitanje naroda. Reč ima g. Ministar dr. Lavoslav Hanžek.

Ekspoze Ministra dr. Lavoslava Hanžeka

Ministar fizičkog vaspitanja naroda **dr. Lavoslav Hanžek** (burno pozdravljen): Gospodo narodni poslanici, ima ih koji smatraju da Ministarstvo fizičkog vaspitanja naroda nema rezona. To su oni, gospodo, koji, rekao bih, gledajući spavaju i koji su prospavali ne samo ovo poratno vreme,

nego naročito zadnju fazu koju mi sada proživljujemo u uzbuni duhova onih, kojima mirovni ugovori nisu oživotvorili nade i očekivanja od velike svetske konflagracije i koji na putu svoga uznemirenog duha traže mogućnost da pravorek sveta promene u svoju korist, oni su našli i taj put da i u uzbuni duha svoje omladine potraže mogućnost oživotvorenja svojih ciljeva. Mi, kojima je osnov života zakon međunarodnoga mira, mi koji smo posle toliko teških muka stekli svoju slobodu i mogućnost mirnoga života, gledajući u tu uzbunu duhova drugih ne možemo stajati skrštenih ruku. Mi ne možemo prepustiti svoju otadžbinu i buduće generacije sudbini, onoj teškoj sudbini, koju smo mi samo doživeli i preživeli. Ako se mir sveta stvara spremanjem za odbranu toga mira, onda je svakako potrebno da zakon o međunarodnom miru postane moralan zakon i u našem društvu. Zato je potreban odgoj daljih generacija u takvome duhu da one mogu biti spremne da brane mir sveta. (Pljeskanje i odobravanje.) To je polazna tačka, sa koje mi želimo da u skladu sa pravorekom sveta svoj nacionalni razvitak dovedemo do onoga cilja do koga su dospeli drugi narodi. Polazeći s te tačke odgoja omladine da ona bude spremna za odbranu mira i Ministarstvo za fizičko vaspitanje postaje jedan važan deo državne i narodne politike, jer ima da priprema preduslove, koji će dovesti do konsolidacije u nutarnji i da tim osigura vanjski mir. Ministarstvo za fizičko vaspitanje osnovano je kod nas vrlo kasno. Ono je započelo svoje delo 21 januara 1932 godine. Dozvolite mi da samo letimice dam pregled rada toga Ministarstva, da bi se moglo videti pod kakovim auspicijama to Ministarstvo ulazi u buduću budžetsku godinu i svoj daljnji rad. Ministarstvo

je po osnivanju trebalo da sprovede unutrašnje uređenje i organizaciju samoga Ministarstva. Trebalo je da skupi sve potrebne podatke po svim granama fizičkog vaspitanja u našoj zemlji, koje su osnovane na privatnoj inicijativi, a koji podaci dosad nisu bili prikupljeni. Ministarstvo radilo je intenzivno na pribiranju tih podataka, a pored toga je održalo stalne konferencije sa predstavnicima naših sportskih udruženja, da se upozna ne samo sa organizacijama njihovim, nego i sa željama i ciljevima tih sportskih organizacija. Ministarstvo za fizičko vaspitanje prikupilo je podatke o fizičkom odgoju u inostranstvu, da bi moglo da se upozna sa načelima i metodama rada, koje su već na ovome polju oprobane. Posle toga svršenog posla Ministarstvo je uredilo tečajevе za izobrazbu prednjaka naših sokolskih organizacija, dalo je inicijativu za uređenje tečajeva u vojsci, spremilo je zakon o podizanju domova, organizovalo je i dalo inicijativu za organizaciju i pomoć za slet u Pragu, za veslačke utakmice u Beogradu i druge priredbe, koje su se u zemlji držale.

Kraj toga, Ministarstvo za fizičko vaspitanje je imalo i prilike da dade iz svoga budžeta znatne pomoći pojedinim društvima, za koje je znalo i videlo, da im je rad u kom kraju potreban i da su zavredila te pomoći. Na kraju pored ovoga rada, Ministarstvo je izradilo dve zakonske osnove, koje će biti od presudnog značaja za budući rad ovoga Ministarstva. Prvo, zakon o obaveznom fizičkom vaspitanju. (Pljeskanje.) Taj zakon, gospodo, nalazi se pred Ministarskim savetom i ja se nadam, da će u najkraćem vremenu doći pred ovu Skupštinu. Bude li taj zakon primljen, onda je Ministarstvu za fizičko vaspitanje dato široko polje za budući period svoga rada. Izrađen je i pred Ministarski savet donesen zakon o vatrogascima i vatrogasnoj organizaciji, toj tako važnoj ustanovi za naš javni život. Neorganizovanost, pocepanost vatrogastva, traži da se ta organizacija provede jedinstveno za celu zemlju. Pogibeljnost boja i rata, te plinova, pokazuje potrebu da se vatrogastvo stavi na savremenu osnovu. (Pljeskanje.) Bude li taj zakon, a nadam se biti će u najkraćem vremenu, primljen od Narodne skupštine, Ministarstvu za fizičko vaspitanje daće

se zadaća da provede tu organizaciju po čitavoj zemlji.

Ministarstvo radi i na zakonu o izmenama i dopunama zakona o Sokolstvu, i imaće i u tom pogledu prilike da Skupština kaže svoju reč. Što se samoga budžeta tiče, on je prema lanjskom budžetu povišen za nekih 3 miliona i 900 hiljada dinara. Ovo povišenje sasvim je prirodno, jer se posao i rad toga Ministarstva u tečaju ove godine toliko razvio, da su bila potrebna i veća sredstva. Najviša stavka povećanja otpada na izvršenje zakona o domovima. Taj zakon naime donešen je u Ministarstvu po budžetu od 1932/3 godine, u kojem sredstva za izvršenje toga zakona nisu bila predviđena. U ovogodišnjem budžetu predviđeno je jedan milion i 750 hiljada dinara. Predviđena je veća svota i za organizaciju vatrogastva, kao i za reorganizaciju pojedinih ustanova za fizički odgoj omladine. Mogu da istaknem kod toga, da od čitavog toga budžeta na lične rashode otpada jedna upravo minimalna svota, koja je i ove godine još i snižena. Glavni deo je budžeta doprinos Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije sa 8 miliona dinara, koji se autonomno budžetira, a druge stavke materijalnih rashoda jesu pripomoći za pojedina društva, kao i troškovi oko osnivanja tečajeva za nastavnički kadar za fizičko vaspitanje i organizaciju samoga fizičkog vaspitanja.

Ako budu izvršene nade koje ja polažem u rad ove Narodne skupštine: ako budu zakoni koje sam napomenuo doneseni, ja, gospodo, mislim, da će se tim zakanimа proizvesti jedan osnovni preporodaj čitavog našeg socijalnog života. Ako uspe Ministarstvo fizičkog vaspitanja naroda da u cilju svesnoga fizičkog odgoja, telesnoga i moralnoga, u cilju stalnoga odgoja u svesti državljanjskih dužnosti, u svesnom nacionalnom jedinstvu i nacionalnih naših zadaća — uzmogne skupiti svu omladinu našu od 12 do 20 godine, ako ova bude u stalnom kontaktu u sistematskoj naobrazbi u čitavoj zemlji — ja smatram da neće trajati dugo, da taj čitavi naš narodni problem bude stavljen na sasvim drugu osnovu i da bude rešen u smislu onih načela koje mi ovde zastupamo! (Aplauz.) Radeći na ovim poslovima i sa ovim ciljevima, gospodo, Ministarstvo se nada da i sa

ovim minimalnim sredstvima postigne najveći mogući efekat i ja vas molim da glasanim za ovaj budžet odobrite ovaj rad i dade te poverenje Vladi. (Aplauz.)

Pretsednik g. dr. Kosta Kumanudi:
Ima reč g. dr. Vidović.

Govor dr. Bogdana Vidovića

Gospodo i braćo, fizičko vaspitanje naroda igra u životu narodnom veoma važnu ulogu, kojoj se mora obratiti naročita pažnja. Budžet Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda, koji se pred nama nalazi, tako je neznatan i mali, da postoji opravdana bojazan, da se njime neće moći udovoljiti onim velikim potrebama, koje ovaj važni resor iziskuje. Ovaj budžet, koji iznosi 11,729,377 dinara, isto je toliki kao budžeti pojedinih odeljenja drugih ministarstva.

Sudeći prema visini ovoga budžeta, koji u nizu budžeta drugih ministarstava izgleda kao kakvo pastorče, čini se, da ovome resoru nije poklonjena dovoljna pažnja.

Delokrug Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda je mnogo opsežniji, raznovrsniji, nego što mu je omogućen prema ovom budžetu. Dužnost toga Ministarstva bila bi da svojim blagotvornim radom sačuva i prikupi sve snage narode, da tu snagu organizuje i da od nje stvori jednu nepobedivu vojsku narodnu. Dužnost toga Ministarstva bila bi da, u saradnji sa privatnom inicijativom a naročito sa Sokolom kraljevine Jugoslavije, zajednički saraduje na kulturnom prosvetivanju naših širokih masa, iskorenjivanju rdavih navika u našem narodu, da bi time narodne mase prosvetili i preporodili te zajedničkom saradnjom stvorili novi tip jugoslovenskog čoveka, koji će biti večiti i najbolji čuvar narodnog i državnog jedinstva.

Takvom novom jugoslovenskom politikom uspećemo, gospodo, to, da ćemo da svi širom naše lepe domovine, od onih iz malenih seoskih kućica pa sve do Kraljevskog dvora, budemo zajedno na braniku naše zajedničke domovine, na braniku našeg narodnoga i državnoga jedinstva. (Pljeskanje.) Bez takvog jednog reformatorskog rada, gospodo i braćo, biće mnogi naš trud uzaludan i donošenjem mnogih zakona bespredmetan. Mi treba svim

silama da radimo kod našega seljaka i sugradana da od njih stvorimo čestite građane, koji su prožeti sokolskim idejama, mi treba da ih priviknemo na pametan rad i štednju. Uzalud će biti donošenje zakona o zaštiti zemljoradnika, ako u ovome pravcu ne radimo. Taj celokupan pametan rad na telesnom odgoju moći će da stvori od onih naših mališana, koji sad polaze školu i sede u klupama osnovne škole, svesne građane, dobre, čestite i valjane Jugoslovence, koji će, kad dođe vreme za to, stupiti u našu vojsku da budu branitelji onih svetlih ideala na koje ih mi upućujemo. Time ćemo mi učiniti i do velikog dela moći omogućiti da eventualno skratimo i vojni rok, pa da time oteretimo i naš državni budžet. Od kolike je važnosti Sokolstvo, ja držim da je ono to bezbroj puta pokazalo svojim plemenitim radom, svojim nesebičnim radom na podizanju kulture i prosvete u našem narodu. Ali kao najbolji dokaz za to, pored ostalih dokaza, može da nam posluži to, što su svi naši neprijatelji i oni sa strane i oni iznutra najviše uperili svoje strele na tu našu najbolju, na tu našu najplemenitiju, na tu našu najuzvišeniju zajednicu i organizaciju. (Čuje se: Tako je!) U ovome domu bilo je već više govora o raznim napadajima i neki od naših drugova su izneli i svoje mišljenje i govorili o tome pitanju Sokolstva. Ali, gospodo, treba svako da zna, da Sokolstvo, na koje je učinjen ovaj i ovakav napadaj, ne traži nikakve pomoći. Ono je dovoljno snažno i jako ne samo da se odbrani od ovih neprijatelja odavde (Čuje se: Tako je!) nego i da se odupre i svakom drugom napadaju, ma od kuda on dolazio. (Burno pljeskanje i odobravanje.) Ali, gospodo, Sokolstvo zato traži malo više razumevanja i ljubavi za njega i za sokolsku uzvišenu stvar. Žao mi je, ali moram podvući, da se dešavaju često puta nemili i nepojmljivi slučajevi, koji moraju vrlo nelagodno da deluju na svakog čestitog Sokola i na svakog čestitog saradnika Sokolstva.

Često puta moramo moljakati da se premesti ovaj ili onaj sokolski radnik u jedno mesto gde nema sokolskih radnika. Često puta ostaju napuštene zgrade i objekti državni izloženi nevremenu i propasti, a prema birokratskim odredbama i propisima ne mogu one da se ustupe sokolskim društvima

i četama, koje vapiju za tim zgradama i kojima je potreban krov nad glavom. Gospodo, nas ne bole i ne zabrinjavaju napadi sa strane neprijatelja, ma od kuda oni dolazili, ali nas ovakvi slučajevi duboko u dušu diraju, i zadaju nam bol. (Čuje se: Tako je!) I ja molim sa ovoga mesta kao Soko Kraljevsku vladu, kao i ostalu g. g. ministre da o ovim sokolskim potrebama povedu računa.

Sa ovoga mesta dato je ispred nekolicine braće, a i ostali naši drugovi dali su razne izjave u pogledu tih napadaja, a ja, braćo, uzimam sebi slobodu, da zajedno sa ostalom braćom, sa ovoga mesta, osudim te napadaje i da ispred nas 70 Sokolova, koji se nalazimo u Skupštini, doviknem svima onima, da sa indignacijom prelazimo preko svih niskih podmetanja, koja obeduju naše Sokolstvo, koje teži samo za uzvišenim idealima, koji idu za boljitak i napredak našeg naroda. (Pljeskanje i uzvici: Tako je!)

Braćo, nigde nije jasnije označeno stanovište našeg Sokola, nego u »Putevima i ciljevima«, gde je tačno naznačeno mišljenje o tome, kako se mogu članovi Sokola opredeljavati. Sokolstvo naročito poštuje i svako versko uverenje i osvedočenje, jer smatra, da je vera najsvetiji deo unutrašnjeg života svakog pojedinca. I kad Sokolstvo ovako otvoreno, iskreno i ovako napredno govori, onda, braćo, oni napadaji, koji se na nas stavljaju, imaju sasvim druge motive, nego odbranu svojih verskih principa i svoje vere. Nikad, ni u kom slučaju, nije dokazano, niti može ko da kaže, da je jedan vernik, pripadao ma kojoj konfesiji, pod uticajem Sokolstva istupio iz redova ma koje veroispovesti. Pokušano je da se ovo ublaži, pa su oni koji su napadali Sokolstvo, dali drugo tumačenje izjavama. Mi znamo ono što smo čitali i protestujemo protiv toga, da bi metode našeg sokolskog rada u telesnom odgoju bile nazadne. One su najnaprednije, one nisu samo delo Tirševog, već delo čovečanstva, počevši još od Grka do oca Jana, i do današnjeg vremena, i nisu samo metodi sokolski i slovenski nego su svečovečanski. (Pljeskanje.)

I čudim se, braćo i gospodo, kako mogu ovi naši neprijatelji da nas napadaju tek sada, kad je to Sokolstvo s tim istim Tirševim idejama kod nas

uzelo korena u 1862 godini. Zar je trebalo tim vernim pastirima 59 godina, da sada, kad se Sokolstvo za tih 59 godina ni u čemu u glavnom nije menjalo, da tek sada uvide, da je opasno po veru i jedino spasavajuću crkvu? Mi Sokoli nemamo i nećemo više šta da odgovorimo; naš najodređeniji i najbolji odgovor biće naš neumoran, istrajan i nesebičan rad, na prosvetivanju naših masa, i svojim pozitivnim radom mi ćemo najbolje odgovoriti svima, i ovima i onima tamo. (Pljeskanje.)

Gospodo, prisiljen sam i smatram za svoju dužnost da podvučem ovde još jedan prigovor i jednu neopravdanu kritiku. U budžetskoj debati naš uvaženi drug dr. Kraft sa ovoga mesta izveo je također kritiku i dotakao se Sokolstva i sokolskog rada. On ističe, da se i u škole manjina, kojima je opstanak i rad zajamčen zakonom, unosi Sokolstvo, odnosno sokolski odgoj i da će to možda štetno delovati, ističući, da ga pri tom ne rukovode nikakvi motivi, jer je i on sam bio Sokol i vežbao u Hrvatskom Sokolu kao gost, nego da on to govori onako iz svog uverenja, da bi to zaista bilo štetno, da se Sokolstvo uvodi i u nemačke škole. Onaj Hrvatski Sokol u kome je on vežbao, držao se potpuno Tirševih principa, koji nisu ni danas izmenjeni i tada se mladi naš drug Kraft, kada je vežbao u Hrvatskom Sokolu, pridržavao tih istih uzvišenih ideala. A danas, kada se evolucijom taj Hrvatski, Srpski i Slovenački Sokol promenuo u jedan jedinstveni Sokol, idući sa duhom vremena, kada je od tri Sokola postao jedan, radeći pod Tirševim metodama i principima, njegova deca ne mogu vežbati u Sokolu. Naš uvaženi drug Kraft traži u istom govoru jednaka prava pri postavljanju u državnu službu i zamera što se u tom pogledu daje Sokolima prednost. Mi možemo na to da odgovorimo samo time, da u ovoj državi ko hoće da ima jednaka prava, mora da ima i jednake dužnosti. (Odobranje.) Ja izjavljujem, da se mi ograđujemo od ovakvih netačnih i neispravnih prigovora i ostajemo nepokolebivo na našoj liniji, kojom smo i do sada išli.

Gospodo, na kraju moga govora moram da naglasim, da smo mi Sokoli bili prvi koji smo 1920 godine odbacili sva plemenska imena i obeležja i prvi primili uzvišeno ime jugoslovensko. (Odobranje.) Pa i ako danas posto-

je još mala kolebanja u shvatanjima, ipak, pošto je naša državna i nacionalna politika pošla sokolskom stazom, nadamo se, da ćemo se uskoro naći svi na kraju krajevca u zajedničkim redovima u borbi za napredak i blagostanje ove države. Mi Sokoli smo za jedinstvo, večito i nedeljivo Jugoslovenstvo. (Odobranje i pljesak.) Mi ne primamo nikakva istorijska ni bilo kakva druga tumačenja. Jugoslovenstvo je naše. Vjeruju, sa njim stojimo i padamo. I kad je naša državna i nacionalna politika došla na tu platformu, prišao je veliki broj naše braće Sokola, da svesni teških prilika u kojima se naš narod nalazi, iskreno, nesebično, bez koristi i slave doprinesu konsolidaciji prilika u našoj zemlji i učine što god mogu za napredak i procvat naše zemlje i to kako u ovim klupama tako i tamo u narodu.

Gospodo, mi nismo nikada pravili razlike između jednih i drugih, između mladih i starijih, nego smo uzdigli uzvišeni naš ideal narodnog i državnog jedinstva i naše lepo jugoslovensko ime, i nama je najmiliji onaj brat, koji je bio, eventualno u zabludi ranijeg partizanstva, kasnije odbacio sve rdavo iz prošlosti, te stupio u naše redove da se zajedno s nama bori za te uzvišene ideale. (Odobranje.) Stoga mi Sokoli sa bolom u duši posmatramo izvesne nemile pojave koje su posledica naših nedaća u nedavnoj prošlosti. Krajnje je vreme da se prenememo i prekinemo sa nesuglasticama i zadevicama, koje nisu dostojne nas braće, i da sve sile upregnemo i da svi zajedno saradujemo na ozbiljnom i teškom poslu konsolidacije naših teških ekonomskih i narodnih pitanja. Nema za nas pitanja ni srpskog, ni hrvatskog ni slovenačkog, za nas postoji samo pitanje sređivanja naših unutarnjih prilika, pitanje poboljšanja naše administracije, pitanje rešavanja ekonomskih problema i pitanje uništavanja dinđušmanina naše države, a to je korupcija. Kada rešimo ove probleme, mi ćemo od naše države napraviti najsretniju državu i uz naše zastave integralnog Jugoslovenstva okupiti sve konstruktivne elemente ovoga naroda, koji će stajati uz nas kao čvrsta stena, od koje će se odbijati sve navale neprijatelja i spolja i iznutra. U nadi, da će i Kraljevska vlada doprineti svim silama da se ovi važni problemi našeg narod-

nog života što bolje reše, ja odavde kličem našem dičnom mladom starešini bratu Prestolonasledniku Petru i Njegovom dičnom babajku naš sokolski »Zdravo!«. (Svi poslanici ustajući dugotrajno odobravaju uz burne uzvičke: Živeo!)

Pretsednik g. dr. Kosta Kumanudi: Reč ima g. dr. Kraljević.

Govor dr. Dragana Kraljevića

Gospodo narodni poslanici, kako ste videli iz ekspozee g. Ministra kao i iz govora brata Vidovića, od čijeg se mišljenja ni ja ne odvajam, naše Sokolstvo stoji na jednoj ispravnoj liniji i ono od te linije ne odstupa. Međutim, ja sam ustao da kažem nekoliko reči, pošto nisam imao prilike da govorim u generalnoj debati.

Neću stoga zlorabiti vašu strpljivost i prelazim odmah na pojedine ustanove, koje su tome Ministarstvu dodeljene i kojima je to Ministarstvo ne samo kontrolni organ nego organ koji pomaže i nastoji prokrciti teške puteve, posejane zaprekama i kojima ovo Ministarstvo nastoji svim svojim autoritetom, svom svojom snagom osigurati prosperitet i napredak.

U prvom redu tu je Soko kraljevine Jugoslavije.

Gospodo narodni poslanici, što znači Sokolstvo za naš narod u prošlosti, gde se je pod raznim državnim tvorevinama razvijao, ne trebam posebno napominjati, samo znadem jedno, da je Soko uvek znao idealima svojim poleteti u azurne plave visine našeg nacionalnog neba na kojem nisu bile u takvim momentima označene granice država, na kojem se nije znalo za pojedine materijalne, tuđinske imperalističke težnje, već je leteo slobodno nošen na krilima vlastite snage svoje, a koja je uvek težila i stvarno i realno ujedinjenju svih južnih Slovena. Ne mogu, gospodo, tom zgodom a da ne spomenem stari »Slavonac« od 1863, u kojem moj ded u pozivu na pretplatu piše ovo: »Naročito ćemo krčiti i braniti put književnom narodnom jedinstvu južnih Slovena, jer vidimo, da je samo na tom temelju jedina budućnost za nas moguća.«

To je, gospodo, pisano pre 70 godina, a moram i ponovo da spomenem stihove koje je isto napisao moj ded u

istom listu gde navodim sledeće: »Gde je meda te Hrvatske, gde Srbije te junčke, jesu-l umke pometali, kad su amo došetali.« U ono vreme već je Sokolstvo u duhu opstojalo, gde su sve težnje najboljih sinova težile za jedinstvom kulturnim, kasnije državnim, jer su samo u tome predosećali pojačanje svojih snaga a ujedno znali su, da je u toj čvrstoj falangi najjača odbrana protiv svih najezdi neprijatelja.

Osnutkom Sokola kraljevine Jugoslavije oživotvorena je u praksi ova ideja, koja je dobila i materijalne forme time, ne da to bude samo svrha, nego da po tome svome rezultatu bude jedan od najvažnijih faktora u rešavanju i vodenju naše državne politike.

To Sokolstvo, ili bolje reći Soko kraljevine Jugoslavije, dobio je sve attribute viteštva, snage i ponosa narodnog, i najveći ponos i uzdanica naroda je naš sokolski starešina Nj. Vis. Prestolonaslednik Petar.

Niti pojedinac, a kamo li društvo, ne može da odmeri snagu svoju dok se ne ogleda u borbi i na taj način može da vidi i oseti kolika je snaga njegova. I Sokolstvo naše nije trebalo dugo da čeka pa da takvu borbu primi i održi.

Život je uzburkano more, na kojemu se nalazi daska za koju se dvojica hvataju. Samo jedan može da se pomoću iste održi na površini, a drugi mora da potone. To je zakon o samoodržanju, zakon prirodni, pa ne održava se onaj, koji je slabiji, nego onaj koji je jači. Tu ne pomažu nikakvi psaltiri, niti brojanice, nego samo snaga volje i snaga mišica.

Lepo nam narod govori: »Ne vojuje svetlo oružje, već vojuje srce u junaka,« pa prema tome sam siguran, da je pobeda bezuvetna i definitivna na strani Sokolstva, koje imade koren u narodnoj duši, a razgranjen po svima delovima naše države, a na čijim granama podrhtava veselo zeleno lišće — omladina naša, uzdanica naša. Znamem i uveren sam, da će konačna pobeda toga Sokolstva biti izvojevana, a ja tvrdim, da je to već i danas.

Ma što došlo, Soko imade otvorena oka, hrabra srca da dočeka i druge navale, jer je samo na taj način njemu osiguran onaj raison d' être, koji mu žele neprijatelji njegovi osporiti.

Pod ovo Ministarstvo fizičkog vaspitanja naroda spada sport i ja neću imenovati pojedine grane toga sporta,

samo znadem, da je on potreban, jer se viteški duh našeg naroda kultivira, jer će samo tim viteškim duhom moći naša Jugoslavija zauzeti položaj među kulturnim državama, koju ona i po pravu prirodnom i božjem ima da zauzme.

Jedino što bi se imalo u tome primetiti, da bi se u sportu moralo više paziti na zdravlje i da bi lekari bezuvetno morali biti tako reći dirigenti toga narodnoga orkestra, jer se na regrutacijama opazilo mnogo slučajeva da se preteranim teranjem sporta pokvarilo srce ili nerazmerno neki organi zaostali tako, da dotični ne pretstavlja jaku jedinicu našeg naroda, nego da je već u mladim godinama fizički postao manje vredan individuum nego što bi to bilo za želiti.

Znamem, da i sama sportska udruženja i savezi nastoje tomu zlu da doskoče, a poznato mi je, da je briga ovoga Ministarstva da se to po mogućnosti popravi.

Najstarija viteška organizacija je u Japanu, za koju se može reći, da je stara 4000 godina pre Hrista i ta organizacija još i danas postoji — »Samuraj«. Koliko je ta organizacija delovala na snagu nacije, to ne treba naročito ni naglasiti, jer se to zna.

Pod ovo Ministarstvo spada i vatrogastvo, koje stvarno nije nikakav sport, ali imade svoj sopstveni zadatak kulturni, koji je u drugim državama mnogo bolje sproveden nego kod nas, i vrednost vatrogastva opazili su drugi narodi već davno pre, te su mu dali valjane zakone da se može razvijati u onoj meri i u onoj potrebi kako to sama okolica zahteva. Kulturno i moralno vatrogastvo je u glavnom ideal bližnjemu u nevolji i to ljubav spram bližnjega, koja vodi na delotvorno izvršenje. To oplemenjuje srca i potpomaže viteštvo. Nehotice mi pada sada na pamet pesma Viktora Igoa, koja počinje: »Mon père au sourir si doux«. A govori o tome, kako je otac Viktora Igoa, kako sam početak pesme kaže bio junak sa smeškom na usnama i kada ga je jedan ranjenik Maur molio da mu dade piti, i dok se on njemu približio, isti je potegao na njega kuburu, ali ga nije pogodio, a otac Viktora Igoa rekao je svome slugi: »Donne lui tout de même à boire« (Daj mu svejedno piti. — unatoč toga što mu je ovaj kidisao na život.

Takove značajeve imade naše vatrogastvo, da odgaja i dok bude tu svoju zadaću vršilo, vršiće jedan nacionalan zadatak, jer mi ne želimo samo imati ljude sa jakim mišicama, nego ljude srčana i plemenita srca, što je u vatrogastvu neophodno potrebno, jer samo tako može svaki pojedini vatrogasac da vrši svoju službu i svoj lepi poziv onako, kako to leži u samoj ideji te institucije. A sada, što bi rekli stari Rimljani »Paulo maiora canamus«.

Nisam imao prilike i, otvoreno govoreći, nisam hteo uzimati reč u generalnoj budžetskoj debati i to s razloga, što je bilo previše gospode govornika, a nije mi namera bila da otegnem budžetsku debatu, jer je izglasanje ovoga budžeta potreba naše države, pa ću stoga sada da nekoliko reči napomenem.

Čitao sam u staroj jednoj knjizi, i opet u knjizi moga deda 1863 godine, gde je navedeno sledeće: »1863 godine imala se otvoriti izložba zemaljskih plodina i ruktvorina i odmah u početku, — kako piše moj ded, — nastala je rasprava o nazivu izložbe same.« Moj ded se osvrće na to sa sledećim mislima: »Šta će reći drugi narodi, kada vide u kakvoj smo neslozi. Sama imena neće nas spasiti. Šta nam hasni i ime hrvatsko i srpsko i slovenačko ako mi stvar ne postignemo za kojom težimo, a budući je stvar velika, za kojom idemo, to se ista može samo postići u velikoj ljubavi i Srba i Hrvata i Slovenaca. Ili mi zbilja ne vidimo šta drugi narodi čine; koju korist mogu očekivati od nas oni kad se mi sami međusobno ne možemo sporazumeti i zar mi zbilja želimo ostati robovi u podnožju tuđih naroda.« Tad nas, gospodo, rasvetli svetlom ljubavi hrišćanske, istinske i bratinske, a na drugom mestu stoji sledeće: »1863 godine Hrvatsko Pjevačko društvo u Slav. Požegi je na Cvetkovo pjevalo misu u rimo-katoličkoj crkvi, gdje su došla mnoga pravoslavna gospoda, gospode i djevojke, a drugi dan na hrišćansko Đurdevo isto je to društvo pjevalo Stankovićevu misu u pravoslavnoj crkvi, gdje su se vidjela mnoga katolička gospoda, gospode i djevojke.« I ded dalje konstatuje sledeće: »To je ponovni dokaz naše međusobne ljubavi i sloge i da ovo općinstvo ništa ne mari za Bogu mrsku prepirku o Srpstvu i Hrvatstvu, mi još jednom velimo našim novinarima za

vazda: naš narod imade mnogo više nužde i tegoba, nego svadati se za imena. Više se on brine za svoje materijalno stanje nego za imena. Mi ništa drugo ne želimo no da narod ovaj postane ugledan, sretan, moćan i slavan, a da li da se to postigne pod imenom srpskim, slovenskim ili slavonskim, to je nama svejedno, — glavno da se postigne. Tko drugo što veli, a specijalno koji raspiruje mržnju, neka znade da nikakova poziva takovi ne nalaze u narodu ovome, nego samo prezir pobuđuje, taj neka nečistim svojim perom ne obeščašćuje svetu riječ rodoljuba.«

Gospodo narodni poslanici, toliko nauke iz knjiga staroslavnihi iz moje Sl. Požege. To su reči moga deda, koga više nema na svetu i koga nisam poznao, nego samo po ovim recima, pa mi je čast izjaviti, da se ja ne odričem ni jedne minute od onih ljudi, a ponajmanje od vas, gospodo, koji ste posedili u politici, jer sam uveren u to, da je svaki od vas pojedini želeo ovoj državi, kao i celom narodu, dobro, i što ste vi pokazali nama mladima puteve, kojima mi treba da idemo. Da nije bilo vas, a s vama i onih koji su poginuli za ovu državu, ne bi ni mi mogli sada ovdje, u slobodnoj našoj domovini, saradivati na boljitak njezin.

Gospodo, poštivam iskustvo vaše, kao i vas same, jer mi mladi iskustvo ne možemo steći, koje samo treba vreme, i nema te knjige, koja bi mogla zameniti ovaj deo vremena sproveden u nacionalnom radu, a iskustvo se iz knjiga ne uči. Zato je život sa svim svojim tegobama jedini koji to može dati.

Ali, gospodo, nemojte zameriti ni ti onima koji su dalje pošli sve pod vašim skiptrom i po vašoj nauci i koji su prešli preko sitnih stvari, a koje vi usled svojih godina zaboraviti ne možete. Mi izgrađujemo, gospodo, nov dom naš, gradimo kuću, bolje reći tvrđavu, i šta mislimo, da li smo na zidu ili krovu. Mi imademo da siđemo u temelje ove naše tvrđave i na nama tek će se podizati prvi zidovi i što mi čvršći budemo u temeljima, tim će stalnije stajati zidovi na nama. Zato je i pozvano Sokolstvo, kao jedna nacionalna organizacija, da uzdižući se na krilima svojih ideala nastoji izjednačiti poglede u ređenju naše države, i kada bude sa požrtvovanjem svaki pojedinac, bio on star ili mlad, sišao dra-

govoljno da podmetne svoja leđa za izgradnju ove naše velebne zgrade, onda nemojte, gospodo, zaboraviti, da će ih biti i takovih, koji će silom prilika morati silaziti u temelje. U ostalom to je imperativ, to je zapoved današnjega vremena i sve ove teškoće kroz koje naš narod prolazi, bile one ekonomske, socijalne ili kulturne, ništa nisu nego strogi ispit o našoj vrednosti. Naš narod želi odlične poteze, pa bili oni ne znam kako bolni za pojedince, jer samo u odlučnosti i radu mogu se stvarati nova dobra prema onoj francuskoj: »Tout bonheur se fait de courage et de travail«.

Zato, gospodo, mora biti ovde jednih koji zapovedaju i vode, a drugi koji slušaju i ove slede. Samo tako u jednoj disciplini narodnoj može se govoriti o napretku. A budući ovo Ministarstvo obuhvaća sve što je najbolje, najnacionalnije, najidealnije, imade ne samo pravo na opstanak, nego je, gospodo, to Ministarstvo diktirano iz narodne duše, iz narodne volje.

Stoga vas, gospodo narodni poslanici, molim i stare i mlade da poradite svaki u svome delokrugu i kraju i tako ćete naći onu pravu leguru, koja je potrebna da naša mlada i snažna država Jugoslavija postane još snažnija, jača i čvršća pod skiptrom Kuće Karadorđevića.

Čast mi je, gospodo, izjaviti, da ću za ovaj budžet, koji je g. Ministar ovde razložio, da ću glasati i potpuno i u pojedinostima s tim, da je taj budžet uvek premalen za velike ciljeve i svrhe za koje je određen, ali se nadam, da će g. Ministar, koji je dosada učinio sve što je god mogao, a mogu reći, gospodo, da je učinio gotovo skrajnjim naporima sa celim Ministarstvom ono što je učiniti mogao, da je učinio više nego što se moglo i nadati. (Burno odobravanje).

Pretsednik g. dr. Kosta Kumanudi:
Ima reč g. Albin Koman.

Govor Albina Komana

Gospodo narodni poslanici, nacionalna ideologija i program Sokola Kraljevine Jugoslavije poznat je svima i jasan je. Osobito je jasan što se tiče stava, koji zauzima prema konfesijama. Zbog ove jasnoće i važnosti programa, Soko je u svima delovima naše

države prihvaćen kao najsimpatičnije i najomiljenije društvo.

Izuzetak čini jedino Slovenija, gde je Soko najstariji i najzaslužniji za podizanje nacionalne svesti kod Slovenaca, a gde ima u isto vreme i najjače protivnike. Ti protivnici su mahom oni krugovi, koji su hteli sve vanpartijske i vanpolitičke organizacije, dakle organizacije koje služe celome narodu, podrediti svojoj političkoj stranici. To su bili vođe bivše Slovenske ljudske stranke.

To im je bio i glavni razlog, da su, ne mogavši podrediti Sokola svojoj političkoj partiji, osnivali zasebnu vitešku gimnastičku organizaciju »Orla«, koja je organizacija nosila eminentno strančarsko obeležje. Kao takvi Orlovi su morali biti na osnovu zakona raspušteni.

Ovi politički krugovi bivše S. L. S. još i danas vode javnu i potajnu borbu protiv Sokola, i baš ta borba Sokola dala im je pobudu, da sam uzeo reč u debati Ministarstva fizičkog vaspitanja, da skrenem gospodinu Ministru pažnju na vanredno važnu ulogu, koju igra Soko u Dravskoj banovini, pa ga molim, da mu pokloni svu pažnju i ukaže svaku pomoć u njegovom radu.

A ne samo Sokola, treba da pomognete, g. Ministre, i ostale nacionalne organizacije, i to osobito one po našim selima. Po našim selima snuju se društva seljačke omladine, koja imadu svoj Savez sa sedištem u Ljubljani. Pomenuta društva osobito su važna zbog toga, što osim vaspitavanja seljačke omladine u nacionalnom duhu gaje u prvom redu kod seljačke omladine ljubav do seljačkog rada i seljačkog staleža. Uče seljačke momke da budu sposobni radnici u kulturnim, gospodarskim i stručnim organizacijama.

Poznate su utakmice pomenutih organizacija seljačke omladine. Tako utakmice kosača i utakmice žeteljica, utakmice tesača, dalje utakmice za najrazličitije seljačke radove.

Ove organizacije seljačke omladine dopunjuju rad Sokola po selima i rade isto onako kao i seljačke sokolske čete u Bosni i drugim banovinama.

Zbog toga Vas molim, gospodine Ministre, da istu pažnju, koju poklanjate Sokolu, obratite i organizacijama naše seljačke omladine.

Preporučujem gospodinu Ministru dalje naše vatrogasce, da im izade u susret s isto toliko pažnje koliko i ostalim organizacijama, jer oni, uprkos opasnosti, vrše svoj zvanični rad napram svome bližnjem bez razlike bio ko iste partije i vere ili ne.

Izjavljujem, da ću glasati za budžet Ministarstva fizičkog vaspitanja. (Pljesak i burno odobravanje).

Pretsednik g. dr. Kosta Kumanudi: Ima reč g. dr. Đura Ostojić. (Jedan glas: Nema ga).

Pretsednik g. dr. Kosta Kumanudi: Ima reč g. Ministar za fizičko vaspitanje.

Narodni poslanik Milan Dobrovoljac: Gospodine Predsedniče, ja sam se javio za reč.

Pretsednik g. dr. Kosta Kumanudi: Kome ste se javili?

Milan Dobrovoljac: Potpredsedniku g. dr. Kostu Popoviću.

Pretsednik g. dr. Kosta Kumanudi: Ima reč g. Dobrovoljac.

Govor Milana Dobrovoljca

Sve države, gospodo narodni poslanici, ozbiljno su se privatile u ovo vreme posla i rada oko jačanja omladine.

I sveti otac Papa u svojoj enciklici o kršćanskom uzgoju mladeži dopušta da se omladina šta više odgaja i u vojničkom duhu. »To dakako«, veli sveti otac Papa, »ne isključuje da se države zbog valjane uprave javnih poslova i zbog unutrašnje i vanjske odbrane mira — stvari, koje su tako nužne za opšte dobro i koje traže posebnu sposobnost i posebnu spremu, ipak drže osnivanja i upravljanja sličnih škola za neke svoje službe napose za vojničku«.

I vi znate, da g. Duče, Musolini, odgaja one najmanje, balilu, i one veće, avangardiste sa drvenim puškama i drvenim sabljama da se vežbaju.

Mi imamo za odgoj mladeži, za fizičko vaspitanje Ministarstvo, i u to Ministarstvo spada naš Soko Kraljevine Jugoslavije. Ali dok drugde blagosivljaju oni koji se drže svetog oca pape, ta društva koja odgajaju mladež, kod nas se puca na Soko na razne načine i sa poslanicama i proglašuje se taj naš Soko Kraljevine Jugoslavije za

jedno bezversko protiv-krišćansko i bezbožno društvo.

Tako su ga proglasili i gospoda biskupi u svojoj poslanici. Ali da su gospoda biskupi znali za slučaj Jansenov, za jedno istorijsko zbitije iz XVII i polovine XVIII veka, oni ne bi izdali poslanicu. A ko je to bio Kornelius Jansen? To vam je bio profesor u Lauvenu, a posle biskup u Ipernu. Taj vam je napisao jedno učeno delo **Augustinus** ili nauka svetoga Augustina o zdravlju, bolesti i medicini duše. I u tom delu na osnovu spisa sv. Augustina pokušao je on da dokaže, kako je svaki čovek začet u istočnom grehu zao, i zato se može spasiti samo po Božjoj milosti. I taj Kornelius Jansen, stari profesor, on vam je uopšte jedan veliki poštenjak, i nije nikako mislio da bi s tom svojom knjigom nekoga uvredio ili da bi nekome učinio kakvo zlo. Ali posle njegove smrti, po onoj našoj narodnoj poslovice: »Besposleni pop i jariče krsti,« započeo se besposleni klerici, teolozi, psiholozi svadati o tom delu. Na jednoj strani bili su jansenisti a na drugoj jezuiti. Jansenisti su hteli dokazati, da je Jansenova nauka ispravna, a jezuiti, da je bezverska. Jedan je jezuita međutim video, da jedni i drugi svadljivci nisu čitali Jansena, da i jedni i drugi i brane i napadaju isto delo, a da ga ni čitali nisu, pa je sastavio izvadak iz toga dela u pet članaka, u kojim je napisao kako su Jansenove ideje bezverske. I sada se našlo 88 biskupa, koji također nisu čitali niti Jansena niti su imali pojma o njegovoj nauci, pa su pisali Sv. ocu Papi Inocentu X, koji također nije čitao Jansena, da prokune Jansena kao krivoverca. (Smeh). Sada Sv. otac Papa s kardinalima, premda nisu Jansenovo delo čitali, ali pošto su videli da toliki biskupi tako uporno traže prokletstvo — izdao je bulu »Cum occasione«, u kojoj je jednostavno proglasio Jansena krivovercem i bezbošcem.

Sada su ustali jansenisti i ustvrdiše, da ta načela istina zabacuju kao bezverska, jer Papa tako hoće ali da ta načela sadržana u Jansenovom delu nisu Jansenova, nego da ih je napisao Sv. Augustin. (Smeh).

Mislilo bi se sada, da će se stvar izviditi na najprostiji način tako, da se potraži to delo — pročita i prosudi, da će doći do toga, da Sv. otac Papa i kar-

dinali bar uzmu toga Jansena i čitaju i na temelju vlastitih opažanja izreknu svoj sud, Ali šta se dogodilo. Najednput je svađa krenula drugim pravcem. Sad su počeli razmišljati, da li je Papa nepogrešiv u činjenicama (de fait) ili samo u pitanju vere (de droit). Ova svađa nastala je radi toga, jer su jezuiti došli u nemogućnost da dokažu, da ti artikuli u Jansenovom delu postoje, pa su mislili, da je najjednostavnije i da je najbolje reći ovako: makar i da ne postoje u Jansenovom delu, ipak moraju za svakog katolika postojati, jer Sv. otac Papa tako hoće. Tada se Volter tome silno smejao. I kad, poštovana gospodo narodni poslanici, uspo-redimo poslanicu onda dolazimo mi u istu nepriliku, kao što su došli i gospo-da biskupi sa Jansenom, gledajući kako Katolički episkopat osuđuje delo Tirševo kao bezversko na osnovu pisa-ca iz Tirša, a sve to po ekspertu od pet artikula, koje je u svojim brošurama napisao jezuitski učenik, krčki biskup dr. Srebrnić. I sada mi moramo da žalimo samo to, da episkopat nije znao za onu veliku nepriliku sa Jansenom, da se nije setio ove istorijske blamaže iz XVII veka, jer sam siguran da ne bi izdao tu poslanicu i ne bi tako lako-umno izrekao anatemu nad Tiršom i njegovom ideologijom. Jer, kako sam već rekao u načelnoj debati, veliki za-četnik Sokola nije bio bezverac. Tirš se je ispovedao i pričešćivao svake go-dine i rimo-katolička crkva ga je po-kopala sa svim rimo-katoličkim crkve-nim obredima. Njegova ideologija nije bila bezverska, ona nije bila ni protiv hrišćanske ni protiv rimo-katoličke crkve. Taj Tirš u svojoj ideologiji poš-tivao je svako versko uverenje i nigde ništa nije napisao protiv rimo-katoli-čke crkve a ni protiv hrišćanstva. Go-spoda biskupi nisu naveli nijedan citat u poslanici iz Tirševih dela, kojim bi svoju tvrdnju mogli dokazati. Ali, go-spoda rimo-katolički biskupi smatrali su da je potrebno da se Soko Kraljevi-ne Jugoslavije prglasi bezvernim dru-štvom. Ja ću, gospodo narodni poslani-ci, po ovoj: facta locuntur, faktima do-kazati, da Soko Kraljevine Jugoslavije nije bezversko društvo, jer fakta govo-re. Tko je bezverac, taj ne traži bla-goslov crkve. Sokolska društva Sokola Kraljevine Jugoslavije tražila su da rimo-katolički svećenici blagoslove nji-

hove zastave i da prigodom njihovih svečanosti čitaju svetu misu. Čujte, go-spodo narodni poslanici, prvi dokaz. Sokolsko društvo u Krku zamolilo je svojim dopisom od 29 aprila 1932 go-dine br. 24 da biskupski ordinarijat prigodom durdevskog uranka odredi svećenika koji bi održao svetu misu, a g. biskup krčki dr. Srebrnić odgovorio je dopisom br. 569 od 30 aprila 1932 godine ovako: »Sokolskom okružju u Krku. Na Cjenjeni dopis toga naslova od 29 ovog mjeseca br. 24 1932, čast je potpisanom odgovoriti, da u smislu Kanona 822 § 4 crkvenog zakonika i raspisa svete kongregacije sakramen-ta od 26 srpnja 1924 ne može dati os-novne dozvole kad se radi o kojem profanom slavlju, a uranak sigurno je slavlje čisto profanog karaktera, i t. d. Biskup dr. Srebrnić.«

Ja držim, gospodo narodni poslani-ci, da Sokolsko društvo u Krku, kad traži svetu misu, ne može biti bezver-sko.

Čujte dalje. Sokolska župa Varaž-din obratila se dopisom od 11 jula 1932 br. 1271 na preuzvišenog g. Nadbiskupa zagrebačkog s molbom, da dozvoli da se sokolski društveni barjak crkveno blagoslovi. G. Nadbiskup odgovara do-pisom od 14 jula 1932 godine da ne može dozvoliti blagoslov bariaka, jer se Sokol osniva na Tirševoj ideologiji, a ovaj da je bio bezbožac i protiv ka-toličke crkve. Niešova je ideologija protuverska, na bi blagosiljanje takvog bariaka značilo preporučivati verski indiferentizam.

Sokolsko društvo u Vinčovcima zatražilo je od biskupskog ordinarijata u Đakovu dozvolu, da bude barjak dru-štveni crkveno posvećen. Biskupski or-dinarijat u Đakovu, dopisom svojim od 7 juna 1932 god., potpisan po g. biskupu Akšamoviću, otklonio je tu molbu radi toga što se Sokol Kraljevi-ne Jugoslavije drži Tirševe ideologije i rimo-katolički episkopat odlučio je da se pretstavnici katoličke crkve apsti-niraju od posvete zastave takvoga dru-štva.

Sokolsko društvo u Valnovu pod-nelo je biskupskoj kancelariji u Đako-vu molbu za posvetu društvene zasta-ve, a primilo je ovakvo rešenje: »Bis-kupski ordinarijat Đakovo br. 181—1932, a a. Velečasni RKT. žnnski ured Valnovo. Na zamolbu sokolskog dru-štva u vašoj župi u predmetu posvete

društvene zastave izvolite pretsjedništvu društva dati slijedeće priopćenje: S razloga što je »Sokol Kraljevine Jugoslavije« ideologiju dr. M. Tirša za duševni odgoj proglasio u godini 1931 svojom društvenom ideologijom za odgoj svojih članova i toga pravca posvete, koji je kršćanstvu skroz protivan, nije do sada promjenio, — Jugoslovenski katolički episkopat je odlučio, da će se pretstavnicima katoličke crkve apstinirati od posvete zastave istoga društva. Ideologija dr. Tirša nijeće opstojnost duhovnog svijeta, a posveta (blagoslov) pripada u red duhovnih dobara, pak se logički može primjenjivati u životu onih društava koji ideologiju kršćanske nauke priznaju i na vjeru u opstojnost duhovnog svijeta temelje svoju prosvjetnu akciju. U vezi s tim je i hrvatski mitropolita dr. Bauer 14 jula 1932 izdao rješenje kojim se uskraćuje crkvena posveta zastave društva. — Biskupski ordinarijat ne može da odredi bilo kojega svećenika đakovačke biskupije za posvetu zastave »Sokolskog društva«, dok prednja zabrana postoji. Đakovo, dne 26 septembra 1932, dr. Antun Akšamović v. r.«

A g. biskup u Dubrovniku piše župnim uredima: »Ako Sokoli žele zahvaliti dragome Bogu, kažite im da mogu u nedelju i blagdane prisustvovati župskoj misi, jer će svaki pojedinac zahvaliti Bogu (t. j., ne kao društvo). — Sokolski barjak nije crkveni barjak, prema tome ne treba ga blagosiljati.«

Ali g. biskup Carević blagosilja vatrogasne barjake i šprice i barjake pevačkih društava, makar da ta društva pevaju: »Kladilo se momče i djevojčice«. — (Smeh u dvorani). I ta društva nemaju crkvene barjake.

Kada su Sokoli krčki prigodom Vidovdanske proslave došli u katedralu i postavili se kraj odra, Sokolsko je društvo dobilo dopis od župskog Ureda u Krku pod br. 126 od 30 juna 1932, u kome piše ovo: »Ako Sokolsko društvo u Krku od ove ili one zgrade dođe sa svojom zastavom u Stolnu Crkvu, njegovo je mjesto, u koliko se tiče zastavonoše, na strani evanđelja, između propovjedaonica i stupa. dok se ostali članovi mogu poporedati iza zastavonoše u pobočnoj lađi.«

Kako vidite, iz ovih navedenih primjera ti bezumni Sokoli Kraljevine Jugoslavije, koji se drže Tirševe ideolo-

gije, neprestano mole blagoslov od biskupa, guraju se u crkvu, a biskup ih gura u kut, kad u crkvu dođu. U tome dopisu župskog Ureda u Krku ima i ovakav pasus: »Neugodno se je također opazilo što su ženske članice naslova došle u crkvu odjevene na način koji ne odgovara propisima hrišćanske čednosti, prema kojima ne smiju biti odjevene ni u javnosti a kamo li pred Kristom Bogom, u svetohraništu i t. d.« Međutim vi ćete dalje videti, da taj Soko Kraljevine Jugoslavije nije tako bezverski, kao što hoće da prikaže Rimokatolički episkopat. Iako se taj Soko Kraljevine Jugoslavije drži ideologije Tirševe, vi ćete se, gospodo, začuditi, da se rimokatolički biskup, a to je dr. Srebrnić, buni protivu Sokola Kraljevine Jugoslavije, a to zato, jer se na ovo bih hteo samo spomenuti to, da kad se u Uršulinski samostan primaju devojkice i žene, da je tamo pred biskupom jedan obred u crkvi gde kandidatkinje nisu ni napola tako obučene kao one Sokolice u Krku... Više o tome nije zgodno reći! — Taj Soko Kraljevine Jugoslavije ne drži dovoljno ideologije Tirševe po nahođenju biskupa! Kada je Soko Kraljevine Jugoslavije odredio polovicom decembra pretprošle godine da se proslava stogodišnjice rođenja dr. Miroslava Tirša po svima sokolskim jedinicama održi u subotu 5 ili u nedelju 6 marta prošle godine, biskup krčki poslao je svima sokolskim društvima jednu poslanicu i u toj poslanici — pazite ovo — veli ovako: »Ima pak ima stvari koje pripadaju Tirševoj ideologiji ali ih Jugoslovensko Sokolstvo niti ne spominje ni ne naglašuje, premda naglašuje, da je prihvatio sokolsku Tirševu misao uzgoja i Tiršovu ideologiju u čitavom opsegu. Tirš je na primjer bio protiv toga da se ikoga sili u Sokolstvo, branio je poviše slobodu javne kritike nad sokolskim radom, u političkom pogledu bio je demokrata i radi toga odlučno protiv političkih nasilja, bio je republikanac. Sve to prikazuje česki sokolski pisac Jandasek u svojoj najnovijoj knjizi »Dr. Miroslav Tirš učitelj demokracije«. Ali sve te momente Jugoslovensko Sokolstvo iz programa svoga rada isključuje, premda »Putevi« ističu da se Tiršova misao uzgoja prihvatila u čitavom njegovom opsegu. No sigurno je, da se u

čitavom opsegu provada Tiršova misao uzgoja u koliko je ona bezvjerska.

Dakle, biskup krčki dr. Srebrnić želeo bi da naš Soko Kraljevine Jugoslavije propoveda ideju republikansku. (Čuđenje u Skupštini i protesti). Ali ja sa ovoga mesta odgovaram g. biskupu dr. Srebrniću, da Soko Kraljevine Jugoslavije ispoveda ideju Jugoslovenstva, a Jugoslovenstvo znači naše jedinstvo, našu slogu, našu ravnopravnost, naše ujedinjenje sanjano od naših pesnika, naš neprelomni front protiv bilo kojeg tuđinskog prepadu, znači novo slavno istorijsko poglavlje pod junačkom dinastijom naših Karadorđevića! (Burno i oduševljeno odobravanje i pljeskanje). Znači nepokolebivu vernost i ljubav Kralju našem Aleksandru I, jer je On »Oro beli koj' ognjem dugina venca iz katakomba gde vlada samrtni steg, izvede Srba, Hrvata, Slovenca, na sjajni sunčani breg oslobođenja, ujedinjenja i spašenja«. (Burno odobravanje i pljeskanje).

To je g. biskupu Srebrniću nerazumljivo, jer on čita »Katolički list«, koji je napisao 22 X 1926 godine uvodni članak, koji je svršio ovaako: »U borbu dakle sa devizom: nemamo Kralja, nego Krista Gospoda«. On bi radi mesto Sokola imao Orlove, koji su imali geslo: »Isus Krist Kralj Orlova i Kralj orlovske organizacije«.

Gospodo narodni poslanici, ja vas pozivam, da mi kao poslanici jugoslovenskog parlamenta odgovorimo g. biskupu kratkim ali značajnim odgovorom: Imamo Kralja Aleksandra Prvog! Živeo Kralj! (Burno i oduševljeno odobravanje i pljeskanje sa jednodušnim uzvicima: Živeo Kralj!).

Tvrđi se, gospodo, da Soko Kraljevine Jugoslavije napada rimo-katoličku crkvu. A ja ću vam dokazati obrnuto primerima šta govore rimo-katolički sveštenici o našem Sokolu Kraljevine Jugoslavije.

Kapelan Josip Šercer iz Tovarnika uzeo je Ivanu Lukiću, sokolskom naraštajcu, sokolsku značku, slomio je sa rečima: »Šta ćeš ti kao Hrvat u sokolskom društvu? To je srpsko društvo«.

Rimo-katolički župnik Dragutin Teodorović u Velikoj Kopanici, održao je 31 jula propoved, u kojoj je mladeži kazao, da zabranjuje stupiti u društvo Sokola, jer on upropašćuje mladež.

Župnik Gerstner Ferda u Slavonском Brodu kazao je: »Sokol se protivu Hristu i Rimu dok ne bude čisto hrvatski Sokol.«

Župnik Komerički Vinko u Desiniću, uskratilo je sahranu Petra Korena, člana Sokolskog društva, rečima: da ako budu Sokoli učestvovali u sahrani, da on neće učestvovati, jer su Sokoli društvo bezversko i protiv katoličke crkve. Sokoli su morali usled toga da se maknu sa sahrane, da bi omogućili crkvenu sahranu.

Župnik Mirko Hranilović iz Krapine izjavio je na sastanku školske dece, da ne smeju ići u Sokol, jer je on od vraga. (Smeh).

Pavao Pašiček, veroučitelj osnovne škole u Novoj Kapeli, srez Nova Gradiška, zabranio je školskoj deci da ne smeju biti članovi Sokola i zapretio im, da im neće deliti sakramente ako budu u Sokolu. Govorio je, da katolici ne smeju biti u Sokolu.

Biskupski ordinarijat u Dubrovniku 28 XI 1932 god. uputio je župnim uredima raspis, kojim im zabranjuje posvećivanje sokolskih barjaka.

Na otoku Braču, Hvaru i Korčuli od strane katoličkog klera vodi se akcija protiv Sokola i svećenici govore, da neće davati poslednja pričešća niti blagoslov kod sahrane onima koji će biti Sokoli.

Župnik Tadija Mihalčević iz sela Komušine u Bosni izjavio je sa propovedaonice, da ko će ostati u Sokolu, ne treba dolaziti u crkvu.

Župnik u Tuzli završio je propoved rečima: »Proklet bio ko ide u Sokolski dom!«

Hitrec Teodor, veroučitelj iz Križevaca, za vreme obuke veronauka govorio je šegrtima, da ne idu u Sokol, jer da tamo čovek izgubi stid, jer se uči besramnostima.

Premda nije zgodno u kući obešnjaka govoriti o konopcu, navešću ipak jedan primer. Župnik Bubanić u Novom Marofu izjavio je u propovedi, da što je više Sokola, to je više nezakonite dece. (Smeh.)

I tako vam ima, gospodo, bezbroj ovakvih primera.

A sada, gospodo, da čujete još jedan najnoviji pamflet, koji se širi po Sloveniji protiv Sokola.

»Sa ogorčenjem smo saznali, da su vam vaši vaspitači-pedagozi pod priti-

skom prosvetne vlasti pročitali lažne dokaze o vernosti i iskrenosti spram vere Sokola Jugoslavije i time kanili izbrisati porazne posledice muževnih reči našega Episkopata. Drznuli su se i na takvu bestidnost, da su u okružnici po srednjim školama tvrdili, da katolički biskupi lažu i da to sve rade radi svojih naročitih ciljeva. Ovaj napad je toliko ogavan, da ga mora celokupna slovenačka omladina jednodušno otkloniti, osuditi i na njega dostojno odgovoriti!

Zato ti, slovenačka omladino, pokaži izdajicama, da si još uvek slovenačka, da si katolička! Klikni u vas glas: Dovoljno vremena ste tlačili naš narod, bičevali ga i isisavali. Mi njegovi sinovi znali smo za sve to, ali ste nam zapušivali usta, ali glas srca niste nam mogli nikada udušiti a niti ćete to ikada postići. Upamtite, krvopije i izdajice vlastitoga naroda, da se u školama ne sme čitati sokolska okružnica, neka se u buduće ne usudi ni jedan profesor da tera našu omladinu u Sokol, jer u dušama našim mrzimo ovu lažnu organizaciju, koja je u istini banda bezidejnih slovenačkih liberalaca, kako bi njezinom pomoću ostali što dulje na korist.

Drugovi, dignite glave jer naše spasenje približava se. A dotle svi u boj protiv hidri i izdajicama našega naroda, među koje spada viteška organizacija Sokolstva kraljevine Jugoslavije.

Svi u složan boj protiv izdajicama i uništavačima katoličkog slovenačkog naroda.

Nesmilen boj Kramerovoj bandi (smeh), koja je konfinirala borce za slovenačku slobodu! (Glasovi: Živeo Kramer! Pljeskanje.)

Živela slobodna i samostalna Slovenija!

Pitam ja sada gospodina Ministra za fizičko vaspitanje naroda, što kani Kraljevska vlada i gospodin Ministar da učini, da ti napadaji na Soko kraljevine Jugoslavije već jednom prestanu od popovske strane i što kani poduzeti, da naš Sokol može nesmetano da radi za Kralja i za Jugoslaviju?

Hrist je rekao: »Dajte Bogu što je božije a caru što je carevo.« Ja bih zamolio gospodu biskupe, kada se već brinu toliko za Soko kraljevine Jugoslavije, da se pobrinu i za to, da njihovi svećenici to ispunjuju i da daju Bogu što je božije a caru što je carevo.

Jer evo, ja ću navesti samo dva primera, kako njihovi kapelančići daju Bogu što je božije a caru što je carevo.

Jurić Mijo, župnik u Podravskom Kloštru, srez Durđevac, rekao je 19 februara 1933 godine u crkvi ovo: »Hvaljen Isus, braćo Hrvati i Hrvatice; ne mogu vas nazvati Srbima ni Rusima, već vas moram nazvati junačkim čilim Hrvatima što i jeste. Sve su to hulje u Parlamentu i sve će to za kratko vreme izgledati kao u Rusiji.« (Zgražanje dvorane i protesti.)

Kordić Marko, kapelan u Novalji, srez Rab, stavio je učenicima osnovne škole pitanje, koga bi trebalo pre spasavati u slučaju teške pogibelji: Madžara katolika ili Srbina pravoslavna. Kada su deca odgovorila da treba Srbina, jer je on jedno s Hrvatom, kapelan Kordić tumačio je deci, da treba spasavati Madžara koji je katolik. (Protesti i uzvici: Skandal! Jedan glas: Šta je uradio g. Ministar unutrašnjih dela?)

Matija Horvat, župnik u Svetom Martinu pod Okičem, srez Samobor, govorio je opštinskom odborniku Miji Žitkoviću, da naša država nije stalna i da za 14 dana može doći Italija ili Madžarska ovamo, pa će Jugoslavije nestati. Onda još i to, da ne priznaje našeg Kralja, i t. d. (Protesti.)

U Sv. Mariji Magdaleni, opština Pušća, zagrebački srez, 7 avgusta 1932 godine bilo je prošćenje. Narod je izvesio na crkvu državnu zastavu, a župnik je odredio da se skine. Kad zvonar to nije učinio, župnik je mesto svečane pevanje mise održao tiho, a po podne nije održao večernju.

U Starim Mikanovcima, srez Vinokovci, rekao je župnik Likanac sakupljenom narodu pred crkvom posle održanog blagodarenja na dan Ujedinjenja: »Vidite kako je to lepo kada dolazite u crkvu, ali na žalost, treba da vas je stid i sramota, kad poštujete više državnu vlast i zakone nego Boga. Bog je ostavio nedelju, da se ide u crkvu i da se moli Bogu.« Žao mu je bilo što narod dolazi u crkvu na dan Ujedinjenja.

Gospodo poslanici, vreme je poodmaklo, a ja sam vas možda umorio iznoseći ova fakta. (Glasovi: Niste, niste.) Ja ću samo spomenuti još jednu tužnu činjenicu. Naš uvaženi drug stari istarski borac i veliki patriota g. Spinčić... (Burno odobravanje, plje-

sak i uzvici: Živeo) ... časni svećenik, koji je nedavno čitao svoju dijamantnu misu, stavljen je pod istragu od strane senjskog biskupa dr. Starčevića zato što je rekao, da ga je biskupska poslanica protiv Sokola zaprepastila i jer se pohvalno izjavio o Sokolu. Sada traži Episkopat da g. Spinčić bude dignut a divinis, t. j., da mu bude zabranjeno čitanje svete mise. Naš uvaženi i sedi starina g. Spinčić neće više smeti da svojim staračkim drhtavim rukama diže telo Hristovo, neće smeti pred oltarom da sagiba svoja drhtava staračka kolena na poklon Hristu samo zato, jer je prigibao kolena svoja na poklon i pred onom idejom, koja je svakom Sokolu Kraljine Jugoslavije draga i sveta, a to je Jugoslavija i Jugoslovenstvo. (Dugootrajan buran pljesak i uzvici: Živeo!) Ovo što su učinili rimokatolički crkveni poglavari za najveću je osudu, jer, gospodo, to su muke kakvima je nekada Torkvemada mučio telesa. Tako oni danas muče dušu Spinčića. O zdravo Spinčiću, naš drugi Sedeju! (Burno pljeskanje.)

Gospodo, ja vam hoću iz »Hrvatskog Sokola« od 1926 godine spomenuti samo to, da je protivu g. Spinčića provedena istraga zbog Sokola. Na strani 419 »Hrvatskog Sokola« stoji: »Službu božju obavio je uz asistenciju monsijor g. Dr. Ivica Starčević iz Senja, koji je i obavio posvetu vrlo lepe zastave, kod čega je izrekao vjersku, ali i nadasve domoljubnu hrvatsku prigodnu propovjed, koja je ostavila na sve prisutne dubok dojam.« Sad razumem zašto je onda posvećivao barjak, a tu psuje i isključuje Spinčića zbog Sokola. Gospodo narodni poslanici, ja ću glasati za budžet Ministarstva za fizičko vaspitanje naroda, jer se ono brine za naš Soko kraljevine Jugoslavije, jer se ono brine da se dižu sokolski domovi, a svaki je sokolski dom hram gde se po Tirševoj ideologiji propovedaju drugim rečima samo Hristove reči: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe«, jer se u svakom sokolskom domu uči: »Brat je mio, koje vere bio!«, jer se u svakom sokolskom domu propoveda: »A da je proklet tko rad vere, na svojega reži brata, jer nesreća koja izvire, samo iz toga kalna blata.« (Burno odobravanje i pljeskanje od svih prisutnih.)

Ja ću glasati za taj budžet Ministarstva za fizičko vaspitanje naroda, jer pod njega spadaju one crvene košulje, i tim crvenim svojim košuljama pokazuju, da je u njima žar ljubavi za Kralja i Otadžbinu, pa da su spremni svi da svojom krvlju zacrvene granice ove zemlje, da ih brane protivu crnih, protivu smeđih i bogzna kakvih drugih košulja. (Pljeskanje i burno odobravanje.) Ja ću glasati za budžet Ministarstva za fizičko vaspitanje, jer dok protivnici Sokola imaju samo načelo »Omnia ad maiorem Dei gloriam« — »Sve na veću slavu Božju«, — Sokoli imaju uz ovo i drugo načelo: »Omnia ad maiorem Dei et regis Aleksandri Jugoslavieque gloriam« — načelo: »Sve na veću slavu Boga i Kralja našeg Aleksandra i naše drage, večne i ujedinjene Otadžbine Jugoslavije«. (Dugo oduševljeno pljeskanje i odobravanje. Poklici: Živeo Kralj! Živeo Jugoslavija! Burne manifestacije i pljeskanje u dvorani. Govorniku čestitaju.)

Pretsednik g. dr. Kosta Kumanudi:
Ima reč g. Vlado Spahić.

Govor Vlada Spahića

Gospodo narodni poslanici, obrazovanje Ministarstva za fizičko vaspitanje naroda, nesumnjivo će pridoneti mnogo pitanju podizanja našeg općeg kulturnog nivoa. Dokaz za to ja neću da tražim u dosadašnjem delovanju ovoga Ministarstva, jer je ono i suviše kratko funkcionisalo, da bi se moglo govoriti o njegovim uspesima, nego ću upozoriti na činjenicu da, što je god jedan narod na višem kulturnom nivou, njegova je fizička kultura razvijenija, njegovi su uslovi za opstanak širi, mogućnost njegove nacionalne ekspanzije i vitaliteta neosporniji. Na primer kod Engleza, Francuza, Amerikanaca i Nemaca, fizička kultura je na zamašnoj visini, pa nije čudo da se oni računaju u prve države sveta. Ja ovde mislim na fizičku kulturu u svim njezinim oblicima, počevši od osnovne fizičke higijene do najraznovrsnijih sportova. Kod naroda bez jako razvijene fizičke kulture, slučaj je potpuno obrnut.

Mi sa dokazima u rukama možemo da utvrdimo, da naš narod ima mnogo interesa za sve oblike fizičke kulture. I tako je odmah po sretno svršenim

ratovima i završenom Ujedinjenju počeo i nagli razvoj našega sporta. Koliko smo u tome napredovali, vidi se iz fakta, da smo u toku nekoliko posljednjih godina uspeli da se plasiramo i u internacionalnom pogledu, što je za naš kulturni prestiž od ne malog značaja. Sport je širom sveta učinio čast zemlji i naciji, a naročito Sokoli dr. Stukelj i Primožić, prvaci sveta na svima olimpijadama u Štokholmu i Parizu, futbaleri također čine čast zemlji ponovno u Montevideu, i prošle godine kod svetskog natecanja u veslanju Gusarev osmerac iz Splita postao je prvak sveta i učinio takođe čast zemlji. Postojala je, dakle, neka vrsta preduslova za fizičku kulturu, postojali su činoci koji su je omogućivali i to još od ranije. Jedan od tih važnih preduslova ispunjen je obimnom akcijom, koju je vodilo naše Sokolstvo, o kome hoću da progovorim kao stari Soko.

Viteški duh našega naroda, tako sjajno oličan u guslarskom desetercu ispolinske narodne borbe za slobodu i nezavisnost, neravna borba sa iskonskim neprijateljima našega naroda i potreba koncentracije nacionalnih, fizičkih i duhovnih energija, diktovani su formulaciju jedne ideologije, koja će, ispovedajući fakat, da samo u zdravu telu može da postoji zdrava duša, skupiti oko sebe zdrave nacionalne snage i povesti ih u borbu za nacionalni prestiž. Besmrtni Tirš, opkoljen svojim sumišljenicima iz svih delova Slovenstva, dao je osnove ovoj organizaciji, pa već 1863 godine osniva se prvi Soko u Sloveniji, 1874 u Hrvatskoj, 1882 godine u Srbiji, 1903 u Bosni i Hercegovini, 1904 u Sremu. Neću ovde da pominjem slavna imena pokretača ovih sokolskih organizacija, jer su ona dobro znana i poštovana. No reći ću samo, da je slobodarski duh sokolski, njegova težnja za nacionalnom slobodom, njegovo isticanje sveslovenskog bratstva i uzajamnosti, bilo prvi predznak osvarenja Jugoslavije i Jugoslovenstva, bio prvi zračak krvavo iskupljene slobode svih Slovena. Idejno sokolsko jugoslovensko ujedinjenje izvršeno je 1912 godine, i to baš u časovima kada je herojska Šumadija, pred burnim i krvavim događajima, skupljala sve svoje snage da se, sokolskom brzinom i hrabrošću, baci na svog velikog neprijatelja i zada mu takav udar

da ga više nikakva sila nije mogla spasiti.

Pa su došli, gospodo narodni poslanici, oni teški ratovi, dugogodišnji i krvavi; došla je 1914 godina, koja je Sokolstvu zapretila svom bezdušnošću jednog varvarskog istrebljivača. Sokoli ne treba da se busaju u prsa da dokažu svoje patnje i napore u tim danima. Sokolske organizacije tada nije bilo, ali je bilo Sokola jedan bezbroj, požrtvovanih, borbenih narodnih radnika, koji su, svaki na svome mestu, činili sve što im je snaga i um davao za pobedu nacionalne svesti.

A kada su došli dani slobode, Sokoli su bili prvi koji su tražili ujedinjenje Srba, Hrvata i Slovenaca i pokušali da na toj bazi stvore ujedinjenje Sokola Srpskog, Hrvatskog i Slovenačkog u jedan jedinstveni Jugoslovenski Soko, što je provedeno još 1919 godine, na Vidovdan, u Novom Sadu. Na tome Sokolskom Saboru je jasno istaknuto, da se Sokolstvo mora oslanjati na nacionalnu državu i raditi u duhu njenih intencija i velikih zadataka koji su pretstojali mladoj, tek stvorenoj narodnoj državi. Tom prilikom već potražena je i ustanovljena stalna veza sa Ministarstvom vojske, narodnog zdravlja i prosvete, a naročito podvučeno, da se sokolski rad ima nastaviti i po udaljenim selima našim, jer su pojedini sokolski radnici baš u tome seskoskom radu imali i pre ratova znatnih uspeha.

No uskoro nastupiše partijske svađe, političke prilike počele su da podrivaju i Sokolstvo odvođeci mu članove u pojedine plemenske sokolske organizacije. Tako je jedan deo članstva otišao u Hrvatski Soko, dok su klerikalci u Sloveniji odveli veliki deo omladine u Orlovski fabor, u kome se u ime vere širilo nesokolstvo i nebratstvo. Ove — da ih nazovem — »prkos sokolske« organizacije činile su sve što je bilo moguće da jugoslovensko Sokolstvo unište i to je tako trajalo do 1929 godine, kada su ove »prkos« organizacije ukinute zakonom o Sokolu kraljevine Jugoslavije, čiji je postulat bio da se one dosadašnje organizacije, koje ne pristupe ovome Sokolu, ukinu.

Stari jugoslovenski Sokoli sa svim svojim brojnim organizacijama i članovima stupili su u ovu novu organizaciju i time je Soko kraljevine Jugo-

slavije, u stvari, prvi i jedini naslednik i nosilac ranijeg sokolskog rada u našoj državi. Svesni članovi drugih dveju organizacija postali su članovi zajedničkog Sokola, pa je prkosa i partizanstva nestalo iz sokolskih redova.

Ova državna intervencija u Sokolstvu, ma koliko da je docnije oštro kritikovana od onih, koji nisu imali smisla za realni sokolski rad, u stvari, bila je i potrebna i korisna. Ona je, gospodo narodni poslanici, bila upravo spasonosna. Nama nisu potrebne verske gimnastičke organizacije, a dva Sokolstva u jednoj državi donose samo politički i moralni deficit. Kada je naša država uzela Sokolstvo pod svoje okrilje, znači da se ona identifikovala s njim, s njegovim idejama i načelima, načinima njegova rada i ciljevima, koje je Soko sebi postavio, to je gospodo, fizički i kulturni preporod našeg naroda. Ono što je učinila naša država nije izuzetak, jer i svaka svetska moderna država pomaže svaku privatnu inicijativu, koja je rukovodena ovim ili sličnim načelima, pomaže svaki visoki i svetao zadatak kao što je fizički i kulturni preporod narodnih masa. Razume se po sebi, da je naše staro Sokolstvo zaslužilo ovakvu pažnju i nagradu, koja je i došla samim tim faktom, što mu je na čelo došao naš prvorođeni Princ Nj. Vis. Naslednik-Prestola Petar (Uzvici: Živeo! — Aplauz) — Prvi Soko i izdanak stare Karadorđeve loze, kojoj je tradicija, da s narodom za narod, u ratu i u miru, krči nove puteve i uklanja prepreke za svestrani razvoj svoga naroda.

Država je, dakle, dužna, da i dalje pomaže Sokolstvo u punoj meri. I kada ja ovo kažem ističem jednodušnu želju svih Sokola da ta pomoć bude ne samo izdašna nego i organizovana i dobro smišljena. Samo u organizovanom i dobro smišljenom radu mi vidimo mogućnost da se sve dobro i na vreme iskoristi. A isključena je svaka bojazan, da će se u Sokolstvo, ma kada i ma u kome obliku, zacariti nerad ili nesloga. Sokolski rad je uvek otvoren, on se daje uvek rado kontrolisati, u njemu se ne ističu ličnosti niti strče individualiteti, jer od toga rada, a to zna svaki Soko, nema ni ličnih koristi ni slave. Mi slavimo ljude tek onda kad dođu u svoj zaslužni mir, kada o njima možemo da govorimo respektivno, ka-

da dodemo u položaj da izmerimo njihov rad i odmerimo im hvalu po učinjenim koristima na opštem narodnom radu. A ako se u redove Sokola uvuče po neko ko strči, po neko ko traži lične koristi, neka brzo nestane iz sokolskih redova. To se, gospodo, događa po principu izvesne naše — da kažem — čisto sokolske selekcije, koja ne dozvoljava da se naš harmonični rad prekida, bilo da to želi izvesna ličnost, bilo da se za to zalaže ma ko.

A sada, gospodo, narodni poslanici, hoću da vas sa ovoga mesta upozorim na jednu posebnu granu našega Sokolstva, na njegov rad na selu, daleko od varoške buke, tamo gde je najpotrebnije na izvoru naše snage i naših nadanja.

Rad na Sokolstvu u selu mi smo u Heregovini počeli nekoliko godina pre svetskog rata i bili među prvim pokretačima tog rada. Ovo seosko Sokolstvo u toku rata trpelo je zajedničku sudbinu sa Sokolstvom u varošima. Po oslobođenju taj rad je nastavljen mnogo intenzivnije tako da sad imamo na stotine četa, koje su se osobito istakle na prošlim sletovima u Beogradu i u Pragu, gde su bile predmet osobite pažnje i divljenja. No ja neću, gospodo narodni poslanici, da vam te čete predstavljam sa njihove — da kažem — formalne strane, i neću da govorim kako one izgledaju u nepovoljnom sokolskom poretku. Moj je cilj da vam prikažem njihov unutrašnji rad, njihove napore po selima, da se, kada to čujete, zajedno sa mnom radujete novim danima, u koje ulazi naše selo, zahvaljujući radu seoskih četa.

Sokolski rad na selu nije dakle običan i gimnastički rad, obično gombanje, želja za senzacijama. Naprotiv, ovaj rad je početak velikog zamaha od istorijskog značaja, zamaha za našu fizičku i duhovnu kulturu. Ovaj rad pravi most za izravnavanje i spajanje jaza između sela i grada, on je buđenje iz učmalosti na selu, gde se danas seljak organizuje i priprema prosvetnim i privrednim radom, da što bolje odgovori zadacima koji mu pretstoje. To što ga očekuje, to je delo narodnog preporoda, to je delo veliko i teško, to je posao, za koji smo i mi, gospodo, ovde pozvani.

Radnici na seoskom Sokolstvu smatraju, da je tip varoških sokolskih

organizacija nepraktičan za selo i da ne odgovara seoskim potrebama. Ritam vremena traži ubrzan rad i formiranje seoskih masa u obranbene falange, ne samo take koje će braniti narodnu čast i štiti otadžbinske vitalne interese, nego i take, koje će objaviti rat mraku i neznanju, koje je do sada pašovalo po našim selima. Mrak i neznanje, destrukcija i neorganizacija, isti su takvi i još žešći neprijatelji od onih koji stoje na našim granicama. I radi toga smo, gospodo, u sokolski rad na selu uneli nove metode rada, udarili na sokolske zastave nove zavete i pečate i t. d. Zato naše seoske čete osnivaju mnogobrojne rasadnike, knjižnice, čitaonice, raznovrsne zadruge na zadrugarskim osnovama, a otpočeta je i akcija za upis udela u zadrugu Sokola privrednika. Ovo je novi tip zadruge, čije je sedište u Mostaru, a njezini članovi će biti seoske sokolske čete kao i pojedinci na teritoriji te župe i van nje. Tim i takvim radom od pasivnog izgrađujemo aktivno i nastojimo da čitavu jednu pokrajinu privredno i kulturno dignemo tako, da se možemo nadati, da će u brzim vremenima nestati pasivnog kukanja.

Samo ću vam ukratko dokazati šta je za ovo nekoliko godina po uputama Sokolstva učinjeno u higijenskom pogledu. U higijenskom pogledu učinjeno je, da je napravljeno 1187 nužnika i 5000 pljuvaonica, a kuća je okrećeno opet na našu inicijativu do sada 13.989, a zatim je napravljeno 205 modernih dubrišta. Sav taj rad obavljen je po uputama i pod nadzorom Sokolstva.

Isto tako veliku, ako ne najveću pažnju, posvetili smo upućivanju seljaka u bolji i moderniji način obradivanja zemlje. Prilike su bile takove, da smo u neke krajeve uvodili kao novinu izvesne kulture kao i poljoprivredne sprave i umetna gnojiva. Tako smo do sada uspjeli da za članove sokolskih četa nabavimo i to: 7883 kg čilske salitre, 25.303 komada voćaka sadnica razne vrste, 12 komada bagremova, 2500 komada kalem grančica, 58 komada plugova i trijer, 1459 kg semena deteline lucerke, 593 kg semena kravlje repe, 48 kg semena futoškog kupusa, 116-50 kg semena repe sijalice, 180 kg drugih raznih semena.

Na ovom ogromnom narodnom poslu svi su naši radnici vrlo prilježni.

Radnike koje šaljemo na selo i uvodimo ih u ovaj rad, biramo selekcijom, jer moramo biti vrlo obazrivi pri tome, koga možemo da pošaljemo. U tome pogledu nama država izlazi ususret, ali, moram naglasiti, ne u onoj meri ukoliko je to potrebno. Ja bih ovde mogao nabrojati nekoliko primera koji to najbolje dokazuju ali ću Vas, gospodo poslanici, poštediti od toga u uverenju, da članovi Kraljevske vlade imaju na sruu interese Sokolstva i da nikada neće dozvoliti da se ti interesi krnje. Naročitu pak važnost polažemo na to, da nam se Sokoli, naši stari i novi članovi, koji se nalaze u državnoj službi, ne razmeštaju, i na taj način onemogućuju u sokolskom radu. Na žalost ima i takvih slučajeva, a naša bi želja bila da ih sasvim nestane. Kad je već država uzela Sokolstvo pod svoje okrilje, onda je dužnost njezinih organa, a naročito pak Ministarstva prosvete, da o činovnicima, koji rade na Sokolu, naročito pak na seoskom Sokolstvu, vodi posebnu evidenciju, pa da se ti mladi sokolski radnici, bez disciplinske i lične krivice, ne premeštaju po mestima u kojima njihove sposobnosti ostaju neiskorišćene. To je, ujedno, dužnost svih ministarstva, a naročito u ovo doba kada se pokušava da se na Sokolstvo baca drvlje i kamenje, kao što je učinio pre nekoliko nedelja Katolički episkopat.

Akcija Kat. episkopata nije uticala negativno na Soko i na sokolske radnike. Taj događaj je samo učvrstio sokolske redove, doneo mu nekoliko hiljada novih članova i još više ih nanoštrio za borbu protiv mraka i neznanja. No ja bih sa svoje strane učinio predlog Presv. Gospodinu biskupu mostarskom, u čiju nadležnost spada moj izborni srez, da zajedno sa mnom, o mom ruhu i kruhu, pode po Hercegovini, u koji god hoće srez, da obidemo seoske sokolske čete, pa da se na licu mesta uveri, ima li u njihovom radu ičega što bi bilo bezbožničko i ispod dostojanstva bogobojažljiva čoveka. Ako taj biskup primi ovaj moj poziv koji mu šaljem iz ovog visokog Doma, uveriće se, kao što su se i mnogi drugi biskupi uverili, da je poslanica Kat. episkopata bila izlišna, da je, gospodo, neosnovana, i da su gospoda biskupi bili u velikoj zabludi.

Koristeći ovu debatu slobodan sam da u interesu bržeg i daljeg razvoja podnesem Kr. Vladi nekoliko pregleda od čijeg realizovanja će taj daljni rad u mnogome zavisiti.

To su ovi predlozi:

1) Da se u svim učiteljskim školama osnuje sokolska četa kao jedinica, u kojoj će se učiteljski kandidati spremati i za praktičan rad u seoskim sokolskim četama. Istima bi održavali tečajeve za stručna vaspitanja i vodenje sokolskih četa spremni sokolski radnici, tako da kandidati kao učitelji u prvom redu u početku svoje karijere mogu biti sposobni radnici u četama.

2) Da se svima sokolskim četama dade državno zemljište za podizanje sitnih rasadnika, i stručni saveti poljoprivrednih referenata.

3) Da Ministarstvo poljoprivrede izdaje poljoprivredne alate, semena, voćne sadnice i priplodna grla isključivo preko seoskih sokolskih četa, a to isto da čine i banovine.

4) Da se u rudnike, fabrike duvana i slične državne ustanove primaju prvenstveno članovi sokolskih četa, ako im je i takva zarada potrebna.

5) Da se sve sokolske jedinice oslobode poreza na sokolske priredbe i u slučaju ako bi se uz takve priredbe održavala sokolska igranka ili kakav pozorišni komad.

6) Da se pri Ministarstvu poljoprivrede osnuje praktična poljoprivredna škola, u koju bi se godišnje primalo bar tri stotine mladih seljaka iz seoskih sokolskih četa, koji su svršili stručni sokolski tečaj, u kojima bi im se davalo stručno poljoprivredno obrazovanje a ujedno bi se usposobljavali i za vodenje sokolskog zadrugarstva i zadrugarstva uopšte.

7) Da se Sokolskoj župi u Mostaru, koja je prva i otpočela ovaj rad na selu, dodeli nekoliko državnih činovnika stručnjaka za ove poslove, a po njezinom izboru.

8. Da se Mostarskoj župi dade besplatno drvena grada za potrebe sleta sokolskih četa, jer se taj slet ne može prirediti bez ove pomoći, a koji će se još ove godine održati.

9) Da se sokolskim seoskim četama Mostarske župe dade za podizanje domova potrebno drvo i besplatno palenje krečana.

Govoreći o potrebama Mostarske župe ja sam imao na umu i potrebe ostalih župa, naročito onih, koje su razvile intenzivan rad na selu. Te potrebe su, gospodo narodni poslanici, na selu svuda iste, pa važe koliko za Mostarsku isto tako i za Sarajevsku župu, u kojoj se seosko Sokolstvo također vrlo intenzivno razvija. Kao primer navešću, da baš u Sarajevskoj župi onaj, koga to interesuje, može naći i takve seoske čete u kojima su članovi isključivo katoličke veroispovesti.

Ističući ove potrebe seoskih sokolskih četa, ja sam potpuno uveren, da ću kod Kraljevske vlade naći za njih volje i razumevanja. Staranje o ovim predlozima ja predajem gospodinu Ministru za fizičko vaspitanje te Ministru prosvete, poljoprivrede i šuma, koji i sa svoje strane znaju da ocene, kako vrednost seoskog sokolskog rada, tako i one ogromne koristi koje taj rad donosi.

U časovima kada se organizuju grupe i staleži, karteli i profesije, kada su već organizovani amali i kuvarice, kada već imamo kompletno moderno radničko zakonodavstvo, treba da se učini sve što je potrebno, da se i naše selo organizuje, da i kroz njega prostruji novi duh i novi polet.

Baza za taj rad je naše seosko Sokolstvo, i ja, bez preterivanja, mogu reći, da će za naše selo biti najzaslužniji onaj, koji ga pomogne u ovome pravcu.

Ja mogu otvoreno i slobodno reći, da su naše sokolske čete i u poljoprivrednom i u kulturnom i u higijenskom pogledu učinile već do sada više nego sva druga nastojanja poslednjih nekoliko desetina godina. Osnovali smo čak i četne sokolske hambare, koševe, tako da nam poznata i dugo paćena glad neće više zakucati na vrata sela u kom deluje sokolska četa.

Ovo što sam istakao to je samo kolektivan rad, rad pojedinih četa i time nije rečeno da mi ne radimo i individualno sa pojedincima na intelektualnom podizanju pojedinaca. Kao što bi sokolski rad na selu bio skup luksuz ako bi se ograničio isključivo na vežbanje, isto tako ne bi me zadovoljio samo kolektivan rad. Ličnost je, gospodo narodni poslanici, danas isto tako važna, ličnost čista, svesna, vaspitana, osposobljena za život i razvoj.

Radimo dakle i na usavršavanju pojedina a i u tome pravcu naši napori daju zadovoljavajuće rezultate.

Gospodo narodni poslanici! Sokolstvo sa svojim blagotvornim radom kulturno vaspitava naš narod i fizički izdela tako da postane zdrav, krepak, čio i svestan prema sebi i otadžbini. Sokolstvo je jedino kadro da dokrajči delo narodnog oslobođenja i ujedinjenja i ono baš zato zaslužuje svaku pažnju i obzir od svih onih koji vole narod i otadžbinu svoju.

Tvrdo verujem u svetliju i bolju budućnost naše mile otadžbine Kraljevine Jugoslavije, za koju je pala jedna čitava generacija i koja je stvorena od mora krvi, planina kostiju naših najboljih sinova. Verujem zato, jer nikad nije izgubljena stvar za koju je pala jedna čitava generacija. Glas grobova jači je od topova, pošto ga čuju i budući vekovi i večno će ga čuti savest naroda. Ma ne znam šta da se dogodi, mada se nebo na zemlju sruši, odgovor će biti savesti: Živeće te ostati verni mrtvima. I mi ćemo ostati verni dok od nas jedan traje i visoko ćemo dignuti naš barjak na kome će se vijati: Narodno jedinstvo, rad i napredak Jugoslavije. (Burno plejskanje.)

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Reč ima narodni poslanik g. dr. Đura Ostojić.

Govor dr. Djure Ostojića

Gospodo narodni poslanici, priključujući se u svemu govornicima braći Sokolima, ja ću samo sa nekoliko reči da podvučem značaj sokolskog pokreta na selu. Brat Spahić izneo je pregledno i sa podacima mnogostruki rad naših sokolskih četa na selima. Gospodo, Sokolstvo u zemlji, gde je ono niklo, u sredini bratskog češkoslovačkog naroda, niklo je u prvom redu kao nacionalni pokret, kao jedan prvoklasni nacionalni pokret, koji je imao cilj da osvesti narod, da ga ujedini, ojača i osposobi za sva iskušenja a naročito da ojača sokolski ideal slobode i nezavisnosti. Taj ideal sokolski u bratskom češkoslovačkom narodu toliko je usaden u duše pojedinaca i u tolikoj meri raširen u narodu, da je postala poznata izreka: »Co Čeh, to Sokol«.

Tu blagotvornu ideju preneli su i naši prosveteni sinovi u našu otadž-

binu i postepeno počeli da rade na njenom razvijanju. Ali tek posle oslobođenja Sokolstvo je na putu da postane opšti nacionalni pokret. Gospodo, poznato je dovoljno stvar da 80% našega naroda živi na selu i da se prema tome nikakav pokret ne može nazvati nacionalni dok nije obuhvatio široke seoske mase. Zbog toga ja vidim ogromnu važnost u sokolskom radu baš ovih poslednjih godina kad je Sokolstvo sa razvijenim svojim barjakom krenulo na rad u selo. U seoskoj sredini Sokolstvo je prva i jedina organizacija koja unosi oblike civilizacije u zapuštena sela. Prirodna stvar, da su prilike krive da na selu vlada nepismenost. Na Sokolstvu je sada da preuzme funkcije prosvetitelja i kulturnog vaspitača našeg seoskog naroda. Sokolstvo je danas košnica svega naprednog rada na selu. Ono širi pismenost, održava knjižnice i čitaonice, mora da zamenjuje i zemljoradničke zadruge, gde ovih nema, jer treba da podiže i poljoprivredu isto onako kao što mu je dužnost da vodi računa i o zdravlju seljaka i o čistoći njihovih domova i t. d. Sokolstvo je preuzelo na sebe pionirsku ulogu na selu i sa takvim članom da mi možemo pouzdano očekivati, da će Sokol na selu obaviti veliku misiju pa će se onda moći iz seoskih četa odvojiti zdrave nacionalne organizacije kada se i selo kulturno podigne i diferencira. U cilju da ovaj rad ojačamo, jer trebamo biti svesni da organizam pored srca ima i stomak, potrebno je naročito u današnjoj teškoj ekonomskoj krizi da i država svestrano pomogne Sokolstvo na selu. Time se ne traži nešto naročito nego jedino to, da država učini svoju dužnost prema Sokolu zbog toga što seoske čete vrše upola državni program, koji bi trebali da izvršuju njeni prosvetni i privredni sanitetski i drugi organi. Seoski Sokoli u ovoj privrednoj krizi traže samo rada i zaposlenja kako bi u ovim teškim prilikama besposlice i neimaštine mogli da zaradom pomognu svoje zadruge. Oni ne traže ni'akvih privilegija, nego da teškim i fizičkim radom za svoje familije zarade najpotrebnije.

Gospodo, povodom ovog amandmana za Sokolstvo izašla je od strane uprave Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije jedna izjava. Pošto se u njoj pominje i moje ime, slobodan sam da

izjavim, da je daleko od mene bila i pomisao da, zalazući se za taj amandman, tražim neke privilegije za Sokole. Za Sokole tražim samo pravdu i jednakost. Ali je u interesu same državne uprave da pri jednakim kvalifikacijama prima u službu prvenstveno članove Sokola, jer sokolski moral i organizacija pružaju najbolju garanciju za svoje članove kako u pogledu moralnom tako u pogledu odnosno državnoj ideji, pouzdanost u službi i savjesnost u vršenju dužnosti. To je bio smisao ovog amandmana a ne da se za Sokole stvaraju neke privilegije koje bi možda i razni spekulativni tipovi pokušali da iskoriste stupajući u sokolske organizacije.

Gospodo, Soko treba da bude moralna radionica u našem društvu. Sokolstvo u današnjim vremenima mora da napregne sve svoje sile i da raširi svoju organizaciju tako, da prima sve članove našega naroda i da ih tamo moralno preporodi i osposobi za velike nacionalne zadatke sadašnjosti i budućnosti. Stoga se Soko ne treba da boji čak ni lošijih elemenata, jer će ih u svojoj organizaciji obraditi, obrazovati i stvoriti od njih dobre Sokole i dobre Jugoslovene. Ko bi bio toliko zapušten i pokvaren da se više ne da ni popraviti Sokolstvo će ga iz svojih redova isključiti. A sve druge svoje članove Sokolstvo će u svojim redovima preporučiti i učiniti sposobnim za uzvišenu službu Kralju i Otadžbini.

Gospodo, i druge grane sporta i fizičkog vaspitanja važne su pa mi je drago, da raspravljajući budžet Ministarstva za fizičko vaspitanje naroda, mogu da istaknem, da i u tim drugim granama fizičkog vaspitanja provjeda duh jedinstva, sloge i ljubavi. To je, bez obzira na zatrovane naše prilike i bez obzira na to što se veštački unosi nesloga u narodne mase, jedna vrlo lepa pojava, da sportiste rade svi zajedno, da su u zajedničkom savezu i da svakom prilikom istupaju kao jedna celina. To u prvom redu čini futbol, najraširenija grana sporta, koja oduševljava mase gradskog stanovništva. Oni rade svi u slozi i ljubavi i viteški se nadmeću ko će biti bolji i prvi. Ovu radosnu pojavu trebalo je ovde istaći i javno pohvaliti.

Gospodo, ja ću naravno glasati za ovaj budžet sa željom, da se on iz go-

dine u godinu povećava kako bi ovo Ministarstvo moglo potpuno da zadovolji potrebe našega naroda u pogledu fizičkog vaspitanja.

Gospodo, dozvolite mi na kraju da učinim nekoliko konstatacija povodom jučerašnjeg govora g. Miloša Lazarevića. Dok sam ja radio u finansijskom odboru g. Lazarević osvrnuo se na moj govor u budžetskoj debati. Ja neću ulaziti u polemiku sa g. Lazarevićem nego ću samo učiniti ove tri konstatacije:

1) Stvaralačke političare iz oslobodilačkih ratova ne samo da nisam napao ili omalovažio nego sam ih s priznanjem pomenuo, primajući citiranu misao pok. Ljube Jovanovića, da su oni trebali da povedu politiku u oslobođenoj i ujedinjenoj Otadžbini.

2) Oslobođenje je izvojevao oružani narod sa hrabrom vojskom pod mudrim vodstvom Kralja — Heroja.

3) Kao jedinka naroda i ja sam u velikom oslobodilačkom pokretu izvršio svoju dužnost. (Pljeskanje i odobravanje u dvorani.)

Pretsednik g. dr. Kosta Kumanudi:
Reč ima Ministar za fizičko vaspitanje naroda.

Govor Ministra za fizičko vaspitanje naroda dr. Lavoslava Hanžeka

Gospodo narodni poslanici!

Izjava Predsednika Kraljevske Vlade, dana u Skupštini 16 marta o. g., obeležila je jasno stav Kraljevske Vlade u pitanju pravnih i političkih odnosa naše Kraljevine prema katoličkoj crkvi. Naročito je podvučeno, da Kraljevska Vlada ni pre poslanice Episkopata od 17 novembra 1932 godine nije vodila politiku progona nego naprotiv najvećih povlašćenja prema katoličkoj crkvi i da Kraljevsku Vladu od tog stalnog pravca državne politike nije odvratila ni akcija Katoličkog episkopata niti delovanje jednog dela katoličkog klera. (Aplauz.)

Treba još naročito u pogledu fizičkog odgoja omladine dodati, da Kraljevska Vlada u smislu odredaba Ustava ove Kraljevine, zbog valjane uprave javnih poslova zbog normalne izgradnje nacionalnog jedinstva a i unutrašnje konsolidacije, zbog odbrane

zemlje i vanjskog mira ne može i neće dozvoliti, da bi se fizički odgoj mladeži vršio na isključivo verskom osnovu. (Burno pljeskanje i složni usklici: Živeo!)

Neutraliziranje ovog odgoja u interesu je svih vera i crkava, kao i naroda svake veroispovesti, jer je jedini način da se izbegnu verski sukobi i borbe.

Ipak zato verski odgoj nije isključen, niti su stavljene bilo kakve zapreke, da bi se pojedinci u svrhu postignuća moralnog savršenstva u punoj meri mogli služiti i onim srestvima što im u tom može dati njihova vera. — Od ovoga načela ne može biti otpustanja niti se mogu iznuditi povlašćenja bilo za koju veru i crkvu, ma kojim srestvima borbe. Jednako ali ostaje stalnom brigom Kr. Vlade da u vršenju fizičkog odgoja ne bude povređeno ničije versko osećanje niti bilo ko prikraćen u pravima verskih dužnosti. (Glasovi: Tako jel!)

Ako posle toga kao resorni Ministar imam čast i dužnost odgovoriti vam na tolike primedbe i pitanja koja su mi stavljena o delovanju SKJ u pogledu verskom i ćudorednom, molim vas da pre svega uzmete na znanje, da sam i ja u izvidanju o optužbama protiv SKJ i o svim spornim pitanjima radio na ustanovljenju objektivne istine isključivo u cilju, da sve, što bi u pogledu načela ili rada SKJ moglo dati bilo kakovo pravo na žalbu i pritužbu, bude uklonjeno i ispravljeno.

Ja sam vrlo zadovoljan što ću danas moći pred vama rezultatima moga izvidanja utvrditi s jedne strane kako su tužbe Katoličkog episkopata stvarno bile bez dovoljno razloga, a s druge strane, kako je SKJ svojim radom pravdao u potpunosti ono poverenje, koje su mu dali celokupni narod i država za rad na području fizičkog i moralnog uzgoja jugoslovenske omladine.

Episkopska poslanica tvrdi, da je osnivač Sokola dr. Tirš bio bezverac i da je to svoje bezverstvo uneo i u sistem sokolske odgojne metode i u ideologiju Sokolstva.

Budući je SKJ taj Tiršev sokolski sustav i tu Tirševu sokolsku ideologiju preuzeo kao osnovu svoga delovanja, poslanica tvrdi, da je SKJ bezversko i protuversko društvo pogibeljno za ćudoredni odgoj naše omladine.

Da najpre vidimo kako stoji s tim Tirševim bezverstvom.

Pravilno bi bilo, kad bi se tvrdnja da je Tirš bezverac dokazivala pismenim ili usmenim izjavama njegovim, iz kojih bi to bezverstvo izlazilo, ili kad bi se ukazalo njegovo bezversko delovanje u provođenju njegovog privatnog ili javnog života.

Ustanovljujem da biskupska poslanica nije pružila nijedno od tih mogućih dokaza.

Biskupska poslanica tvrdi, da su to »dokazali pisci iz redova njegovih vlastitih pristaša« i to što ti pisci, istražitelji, komentatori o Tiršu iznose, smatra punim dokazom njegove krivice.

Za svakoga ko je navikao pravično izricati svoje sudove jasno je, da se krivnja i odgovornost meri samo po vlastitim rečima i delima i da se ne može zasnivati na izjavama i mišljenju drugog nekog lica.

Istina je ima čeških sokolskih pisaca, koji Tirševe nazore tumače u pomenutom smislu, tražeći iz njegovih dela upotrebljene reči kao dokaz njegovog bezverstva. Međutim u većini slučajeva ta literatura plod je političkih borba ili literarnih pretenzija pojedinaca, dakle vrlo malo podesan da bude osnov ispravnog mišljenja i pravičnog suda. Kraj toga ali imade i mnogo pisaca koji o Tiršu tako ne sude, i njegove nazore tumače sasvim na drugi način. Primerice mogu navesti kao dokaz reviju »20 vek«, eminentno katoličku reviju, u kojoj se nalaze članci svećenika koji Tirša uzdižu i hvale kao idealna čoveka i priznavaju mu da je zasnovao i za svoga života vodio Sokolstvo u verskom pogledu besprekorno.

Za čudo je što poslanica Episkopata nije uzela u obzir i ocenu ove pisce katoličke svećenike, nego su im autoritetom postali »pisci iz vlastitih pristaša« Tirševih.

Za čudo je što katolički Episkopat i njegov ekspert ne znadu, da su ti pisci »iz vlastitih pristaša« u većini iz one grupe češke sokolske opozicije, koja oficijelno češkom sokolskom vodstvu predbacuje natražnjaštvo, dapače i klerikalizam i tu literaturu stvara u cilju da dokaže kako sokolsko vodstvo nije ostalo verno Tirševim načelima.

Za čudo je što Episkopat ne zna da katolički pisci baš tim radikalnim

sokolskim elementima predbacuju, da su »počinili izdajstvo volje i načela Tirša i Fignera«, »jer su si utisnuli na čelo pečat bezverstva« i »u idealno zasnovani Tiršev Sokol uneli duh židovskog, slobodno-zidarskog internacionalizma«.

Ja neću slediti primer Episkopata niti se priklanjam bilo kojem delu Tirševih posmrtnih komentatora i istražitelja, jer je to, vidi se, jedan jalov i skoro neozbiljan posao. Meni je savršeno svejedno kako će se taj papirnati boj svršiti i koje će mesto Tirš u filozofskoj sistematici silom autoriteta tih njegovih sudija morati zauzeti.

Za mene je dostatno to, da episkopska poslanica Tirševog bezverstva nije dokazala i da je za tu tvrdnju o bezverstvu i pruženi surogat dokaza sasvim sumnjive vrednosti.

A život i rad Tiršev šta nam on kazuje? —

Roden kao katolik za celog je života vršio i svoje verske dužnosti kraj velikih dužnosti češkog patriote i javnog radnika.

Ništa nije učinio u životu protiv vere i crkve, ali je svojim delovanjem mnogo doprineo onom istom cilju za koje se i crkva bori. Umro je kao katolik i sama mu je crkva dala svečan pokop i svoj blagoslov za večni mir. Zar i to mogu oboriti ili drugojačije protumačiti »pisci iz vlastitih pristaša«?

Na kraju kad se radi o Sokolstvu sasvim je sporedno što je Tirš o drugim pitanjima mislio, koji su mu privatno verski nazori bili, a odlučno je koje su i kakve misli došle do izražaja u njegovom sokolskom sistemu telesnog vežbanja i u sokolskoj ideologiji.

U prosuđivanju ovoga pitanja merodavni su njegovo delo »Osnovi telesnog vežbanja«, koji sadrži njegov sokolski sistem, načela i metodiku telovežbe.

Pozivajući se na ovo delo mogu pozitivno da tvrdim, da u tom delu nema ništa bezverskog.

Idejni osnov Sokolstva nalazi se u Tirševom članku »Naš zadatak, smer i cilj«.

Mogu pozitivno ustvrditi, da i u tom delu nema ništa bezverskog. U ovim delima Tirš naučava ljubav prema bližnjemu, pravo na život, slobodu

i napredak svakom pojedincu i narodu, potrebu usavršavanja čoveka u telesnom, moralnom smeru u cilju istine, dobrote i lepote.

U Tiršovim dakle delima, koja se odnose na sokolski telovežbeni sistem i idejni osnov Sokolstva, Tirš ne izlazi pred nas kao bezverac, nego naprotiv kao propovednik i pobornik istih onih ideala koje je, kako poslanica sama priznaje, »već od svoga početka naučavala kršćanska vera i najsajjnije primere svojim sledbenicima dala.«

Pošto je Sokolstvo uopšte, a tako i SKJ, od Tirša preuzelo jedino i samo njegovu sokolsku ideologiju, a u ovima Tirš nije nigde unesao bilo kakvu bezversku misao, jasno je, da Sokolstvo nije osnovano na bezverskim načelima i protiv verskoj nauci.

Sokolstva se ništa ne tiče što je Tirš mislio ili pisao u ostalim svojim delima, koja se odnose na razna područja ljudskoga znanja ili umeća, pa bi bilo upravo apsurdno dovesti Sokolstvo u bilo kakvu vezu sa tim mislima i pogledima Tirševim.

Dr. Miroslav Tirš bio je profesor estetike i pisao je o mnogim pitanjima sa raznih područja znanja i umeća.

Samo je po sebi jasno da Sokolstvo niti je upoznato, niti se rukovodi pomislama i pogledima iznešenim u tim Tirševim delima, recimo o »Poliktetu« ili o »Laokonovoj grupi«, o »Gotskom stilu«, ili o »Muhamedu i njegovoj religiji«. (Glasovi: Tako je!)

Sokolstvo poznaje samo Tirša kao osnivača, organizatora i vođu Sokola, kao autora telovežbenog sokolskog sistema i autora sokolske ideologije.

U tome i takvom Tiršu Sokolstvo nikada nije gledalo niti ateistu, niti panteistu, niti naturalistu, niti materijalistu, i to sve može da zanima kakvog dokonog literarnog istoričara ili teologa, ali Sokola nije nikada zanimalo niti je on zato pitao, niti je to vršilo na njega kakve posebne uplive.

Još treba nešto napomenuti! U verskom pogledu istina Tirš je naučavao slobodu veroispovedanja i strogu versku toleranciju. To je prihvatio Sokol kao svoje načelo od svoga prvog početka pa do danas. Ima ih koji smatraju da je ta tolerancija veliki greh za svakog katolika. Ako je to tako, mi taj greh na sebi nosimo od prvog časa postanka Sokolstva do danas. Mi taj

greh ne možemo ostaviti. Ja i vas, gospodo, i naše Sokolstvo i celokupni naš narod pozivam da ustrajno grešimo dalje, ljubeći se i poštivajući jedan drugom svetinje koje u srcu svome nosimo, u punom pouzdanju, da će nam Bog taj greh oprostiti radi Božjeg mira i ljubavi koje tim »grehom« našim stvaramo! (Dugotrajno i burno pljeskanje.)

Ocenjujući SKJ kao organizaciju sasvim je prirodno da će nam biti merodavna konkretna načela na kojima se osniva sokolska organizacija. Ova načela sadržana su u zaključku skupštine Sokola od 29 marta 1931 god. i izdana pod naslovom »Putevi i ciljevi« kao oficijelni program SKJ.

U § 29 rezolucije Sokola pod naslovom »Vera« govori se ovako:

»Sokolstvo priznaje slobodu uverenja i misli svakog pojedinca. Sokolstvo poštuje svako versko uverenje i osećanje, jer smatra da je vera najintimniji deo unutrašnjeg duševnog života. Sokolstvo usvaja načelo verske trpeljivosti.«

U poglavlju »Sokolstvo i vera« razrađene su ove misli, te se iznosi ovo:

»Sokolstvo naročito poštuje i svako versko uverenje i osećanje, jer smatra da je vera najsvetiji deo unutrašnjeg života svakog pojedinca. I taj bitni deo čovekovog naziranja na svet Sokolstvo ceni i poštuje. Usled toga je Sokolstvo dužno da jednako poštuje i svako ispoljavanje verskog uverenja i osećanja.«

»Svaki pripadnik sokolske organizacije može slobodno da izvršuje zapovesti i propise svoje crkve i vere.«

»Ovo nije samo naša formalna izjava, već to ima svoj duboki koren u našem unutrašnjem životu, koji mora da bude prožet sokolskim vrlinama lepote, dobrote i istine, a što mora da se svuda i uvek kod svakog pojedinca ispoljava iz same njegove duše. U smislu sokolske ideje i sokolskih nauka svaki pripadnik sokolske organizacije mora da bude borac za istinu i pravdu, za sve što je dobro i lepo.«

»Svaki naš pripadnik neka nastoji da se uvek što više približi najvišoj apsolutnoj Istini i Pravdi, Dobroti i Lepoti.«

»U svrhu postignuća tog idealnog cilja svakome su na raspolaganju i sredstva koja mu pruža njegova vera i crkva.«

To je, eto, bezverstvo našeg Sokola i radi takve nauke, radi tih načela SKJ je zaslužio anatemu naših katoličkih episkopa.

Gospodo, ja mislim, da tome ne može biti nikakvih komentara, i da je u tome pun dokaz, da naš Soko bez obzira na Tirša i njegovu ideologiju nije bezversko i protuversko društvo.

Ako je to uzeto iz Tirševe nauke, onda je jasno, da i njegova nauka nije bezverska i protuverska.

Episkopska poslanica, polazeći sa nedokazane pretpostavke Tirševog bezverstva, da je to bezverstvo manifestirao »Češki Sokol« i nekadašnji »Jugoslovenski Sokol« i da se SKJ potpuno identificirao sa gledanjem Češkog i Jugoslovenskog Sokola pa je i on time priznao da je protuversko društvo. Poslanica tvrdi, da je Češki Sokol izjavio 1922, da Soko ne može biti pristasa Rima: »Mi jesmo i moramo biti protiv katolicizma.«

Ustanovljujem, da takove oficijelne izjave Češki Sokol kao organizacija nikad nije dao. (Burno pljeskanje.) Ova je izjava uzeta iz članka jednog privatnog lica i pretstavlja samo privatno mišljenje pisca.

Ja se, gospodo, suzdržavam da bilo kojom reči okvalificiram ovaj postupak, ali ustanovljujem, da članak privatnog lica, nije oficijelna izjava Češkog Sokola i da Češki Sokol takove izjave nije nikada dao.

Biskupska poslanica tvrdi, da je Jugoslovenski Sokol u Hrvatskoj i Slavoniji isto izjavio i da to pokazuje i jasna reč »jednog Jugosokola« u listu »Novi rod« od 1 III 1920 g.

Ustanovljujem, da časopis »Novi rod« nije sokolski časopis, nego časopis franjevca Miloševića, koji je u Zagrebu pokrenuo narodnu crkvu za kulturu duše. Da li je pisac toga članka slučajno Sokol ili Jugosokol bio, nije poznato. Međutim jasno je ovo: Članak je privatnog lica oštampam u jednom časopisu religioznog pokreta i pitam, je li dopušteno to podmetnuti kao oficijelnu izjavu Jugoslovenskom Sokolu u Hrvatskoj i Slavoniji?

Na tim pretpostavkama i takve vrednosti gradila je poslanica zaključak da je i SKJ takvođa mišljenja, jer da je svečano proglašeno, da je SKJ naslednik ranijeg Jugosokola.

Nema trunke dokaza, da je Tirš bio bezverac. Naprotiv kat. crkva ga je do poslednjeg momenta njegovog života smatrala kao svog vernog sina.

Dokazano je, da u sokolskom sistemu i u sokolskoj ideologiji nema ništa bezverskog.

Dokazano je da Češki Sokol citirane izjave nije dao.

Dokazano je da Jugoslovenski Sokol citirane izjave nije dao.

Što ostaje onda od tvrdnje da i SKJ ne može drugačije, jer je isto kao i bivši Jugosokol, da će isto onako raditi kao bivši Jugosokol?

Eto, u ovo se rasplinula teza gospodina Srebrnića, parafrazirana u episkopskoj poslanici o bezverskom duhu i načelima SKJ, i radi te, tako neobičnom metodom fundirane skolastičke šimere, naši su dobri biskupi bona fide i ad maiorem dei gloriam dali svoje časno ime da bace anatemu na vlastiti svoj narod!

U dokaz svojih tvrdnja poslanica se poziva na život i delovanje SKJ, koji da ide za tim, da članstvo odvrati od vere i crkve.

Poslanica navodi, da imade prepuno primera, da je doista SKJ pod takvim protuverskim načelima i takvim protuverskim tendencijama radio i delovao. Od ono malo primera što je navela, prema rezultatima apsolutno objektivnog i pouzdanog proveravanja, mogu ustvrditi, da ti dokazi protuverskog delovanja Sokola nisu tačni.

Poslanica tvrdi, da je SKJ u Splitu odgovorio biskupu, koji ih je pozvao na sudelovanje kod Teloške procesije da »sokolska društva ne mogu sudelovati kod takvih svečanosti.«

Istina je samo to, da je Sokolsko društvo odgovorilo: »društvo je u nemogućnosti da u kroju sudjeluje sa sokolskom glazbom u svečanom opходу.« U kroju, znači u svečanoj odori. Još dodaje, da je: »uprava primila sa zahvalnošću učtivi poziv i preporučila svome članstvu da se cijenjenom pozivu odazove i prisustvuje svečanoj službi Božjoj i procesiji.«

Pa što ima u tome protuverskog i protu crkvenog?

Poslanica tvrdi, da je uprava Sokolske župe uskratila da članovi sokolske glazbe Sokolskog društva na Visu za sebe a ne kao Sokoli sudeluju na proslavi sedamstogodišnjice Sv. Antu-

na, a samo da su zamolili da se dozvoli upotreba glazbala.

Nije tačno, da je kod toga Sokolska župa išta uskraćivala. Tačno je, da je zahtev za posudu glazbala odbila društvena uprava Sokola u Visu godine 1930, stojeći na stanovištu, da su glazbala kao vlasništvo Sokolskog društva isključivo za uporabu u sokolske svrhe i da članovi Sokoli ne mogu kao sokolski glazbari sa sokolskim glazbalima sudelovati u bilo kakvim priredbama kao privatna glazbena grupa.

Ovo je stanovište uprave sa gledišta društvenih pravila posve korektno.

Uprava 1932 g., međutim, istoga društva stala je na gledište, da se takova posuda članovima može dozvoliti, pak su oni sudelovali sa sokolskom glazbom prigodom Uskrsnuća. Ova dozvola sa gledišta pravila nije korektna, ali ona dokazuje, kako je uskrata dozvole od g. 1930 bila uopšte bez ikakvih verskih tendencija i da se radilo samo o različitosti shvaćanja društvenih pravila. Pripominjem, da uprava Sokolskog društva u Visu 1930 godine nije dozvolila niti uporabu glazbe za Durdevdanski uranak, koji su priredili stanovnici pravoslavne veroispovesti u Visu.

Pa gde je u tom protuverska tendencija Sokolskog društva?

Poslanica tvrdi, da je u jednoj župi kraj Varaždina Sokolsko društvo, koje je prisustvovalo svim crkvenim svečanostima, na prigovor Sokolske župe u Varaždinu to sudelovanje moralo napustiti. Radi se o Sokolskom društvu u Varaždinskim Toplicama. Ovo je društvo u Varaždinskom tedniku »Jugoslavija« od 18 sept. 1931 g. obelodanilo dopis, u kojem je opisan sokolski rad toga društva.

Sokolska župa u Varaždinu nije prigovorila tome društvu njegov rad, ni sudelovanje kod uskrsne procesije, nego je dala upustvo, da se u buduće sve objave za sokolsku i dnevnu štampu imadu slati putem župskog novinara i da društvo nema prava izveštaje o svome radu obelodanjivati samo. To je sokolska župa učinila sasvim ispravno i na osnovu postojećih propisa sokolske organizacije.

Dakle, Sokolsko društvo nije moralo napustiti svoje sudelovanje kod crkvenih svečanosti, niti je to sa bilo koje strane zabranjeno.

Biskupska poslanica iznosi, da kod velikog sokolskog sleta u Splitu nije bio niko od Sokola u crkvi osim članova Poljskog Sokola, jer da on jedini stoji na katoličkim načelima.

Istina, prigodom sokolskog sleta prisustvovali su starešine Poljskog Sokola Zamojski i Samolinski sv. misi, ali niko nije prečio ni ostale sokolske članove da udovolje svojoj verskoj dužnosti.

Ovde dozvolite da učinim dve napomene:

Ističe se, da je Poljski Sokol katoličko društvo, a opće je poznato, da je Poljski Sokol organizovan na osnovu Tirševog telovežbenog sistema i na osnovu Tirševe sokolske ideologije. (Burno odobravanje i aplauz.)

Na tom osnovu bio je osnovan i bivši Hrvatski Sokol. (Glasovi: Tako je!)

Na tom osnovu, iako se ne pominje ime Tirša, bili su osnovani i Orlovi. (Glasovi: Tako je!)

Poljski Sokol je, dakle, isto toliko katoličko društvo koliko je i Češki Sokol, koliko i SKJ. (Glasovi: Tako je!)

Što se tiče pitanja sudelovanja Sokola kod crkvenih obreda, začudo je što poslanica govori u takvom smislu kao da bi Sokolstvo imalo dužnost da svome članstvu naloži sudelovanje.

Episkopat po svoj prilici nije upoznat sa odredbama Ustava zemlje u kojoj živi i ne zna, da čl. 11 Ustava od 3 novembra 1931 godine određuje:

»Niko nije dužan da svoje versko osvedočenje javno ispoveda. Niko nije dužan da sudeluje u verozakonskim aktima, svečanostima, obredima i vežbama.«

Kad bi on to bio znao, mogao bi razumeti i to, zašto Sokolstvo ne može nalagati svome članstvu prisustvovanje crkvenim obredima, nego svome članstvu to može samo preporučiti i da korporativno sudeluje samo u koliko se članstvo složi da se tako postupa. (Uskliki: Tako je!)

Biskupska poslanica tvrdi, da sokolska društva odvrćaju vernike od crkve, jer drže u nedelje i blagdane svoje sletove.

Istina je, da se to događa u većini slučajeva, ali ne u svrhu i radi odvrćanja članstva od crkve, nego samo zato, jer su to jedini za to podesni dani.

Navedeni slučaj u Novoj Gradišci nije tačno prikazan. Radi se o slučaju od 20 juna 1931 godine kad se održao okružni slet u Novoj Gradišci, a kojeg dana je bio nadbiskup dr. Ante Bauer u istom mestu na osvećenju kamena temeljca doma milosrdnih sestara. Taj slet bio je zaključen i određen još koncem godine 1930, a oglašen mesec dana pred tim javnim oglašima.

Svečana misa nije bila oglašena osim u crkvi i to mnogo kasnije. Od strane župnika nije stiglo nikakovo upozorenje, da će se držati toga dana crkvena svečanost, kojoj bi mogla sokolska priredba smetati. Župni ured čak je iznajmio Sokolskom društvu vežbalište za 200 Din, i prodao 10 odora bivšeg Hrvatskog Sokola SKJ za svotu od 2000 Din (Pljeskanje i smeh.), da sokolska glazba bude tom prilikom u kroju. Povorka je prolazila običajnim pravcem kroz glavne ulice. Glazba nije uopće svirala prolazeći kraj crkve. Pojedini članovi su bili u crkvi kod službe Božije, a jedan član Sokola svirao je čak na orguljama prilikom mise.

Niko, pa ni župnik Nove Gradiške, u tome nije našao ništa neobično. Najmanje kakvim izazovom ili smetnjom za crkvu.

Slučaj naveden u poslanici u Boštanju na Savi, nije tačno opisan.

14 maja 1931 godine misija je odredila po podne propoved za matere. Tome izlet omladine nije ništa naškodio, jer omladina nije smela toj propovedi prisustvovati. (Glasovi: Tako je!) Izlet se nije mogao odgoditi, jer je to bio jedini dan koji je još bio slobodan pre okružnog sleta da se vežbe sprovedu.

Ne stoji da su deca vežbala u dvorištu gostione niti da su sudelovala na plesu. Deca su vežbala u jednom vrtu za to određenom i nisu dolazila u gostionu.

Interesantno je, da su na prvi dan misije 10 maja tamošnji vatrogasci držali svoju veselicu, ali to nije nikoga smetalo. (Pljeskanje.)

Slučaj u Krapini sasvim je netačno prikazan. Skupština održana na glavnom trgu nije ni primetila običnu povorku hodočasnika koja nema nikakav oficijelni karakter.

Govornici na trgu govorili su o Sokolstvu i o Ljudevitu Gaju, ne pomenuvši ni jednom reči ni veru ni

crkvu. Ni jedan poklik nije pao protiv vere i crkve. Posle vežbi govorio je jedan govornik u dvorištu Sokolskog doma o značenju Sokolstva i o radu na verskom zbliženju. On je spomenuo slučaj netrpeljivosti verske jednog župnika. Prigodom tog govora jedan je čovek iz publike viknuo: »Dole «crna internacionala». Ne stoji, da je govornik upotrebio proste reči, bilo koga grdio, kao što nije istina ni da je uporedio Tirša sa Hristom i ovoga stavio pred Hrista.

Kako se vidi, svi ti navedeni slučajevi sasvim su netačno prikazani; svima je podmetnuta neka naročita tendencija, svi su osetljivo uveličani i prikazani tako, da su vrlo daleko od prave istine i nikako ne pružaju dokaz da bi Sokolstvo u svojem delovanju vršilo bilo kakove protuverske akcije.

Još je gore sa tvrdnjom, da sokolski sastanci redovito svršavaju sa plesom i pijankom, da se daju pretstave sa nemoralnom sadržinom, da se širi golotinja u vežbi, jer su to u poslanici samo tvrdnje bez ikakvih dokaza. Tu se dapače ni konkretni slučajevi iz onog mnoštva ne mogu navesti.

Ipak sam ja i ovu općenitu tužbu proverio, i mogu kazati, da nisam mogao naći ma baš ni jednog slučaja koji bi bio i nalik na iznešene tužbe.

Gospodo narodni poslanici!

Ja sam morao sve to da iznesem pred vas, da bi vas kao nadzorni organ SKJ zvanično obavestio o stvarnoj neopravdanosti tužbe biskupske poslanice.

Kako vidite, od svega toga je ostalo vrlo malo ili skoro ništa što bi moglo da opravda ovakav stav Katoličkog episkopata, i što bi moglo objasniti neobičan način za kojim je Episkopat u ovo teško vreme posegnuo protiv SKJ a time i protiv prestiža državne vlasti.

Mogu da ustanovim ponovo: SKJ ne osniva se na protuverskom i protu-crkvenom duhu, on nije ništa učinio ni proti crkvi, on nije pogibelj ni za veru ni crkvu, ni za moralni ni za verski odgoj naše omladine. (Aplauz.)

Istina, moglo se dogoditi da bude pojava koje bi se tako mogle tumačiti, ako se uzme u obzir kakvim su izazovima, poniženjima i pogrdama Sokoli bili izvrgnuti, što je malo pre nabrojio narodni poslanik g. Dobrovoljac.

Ipak, i toga nije bilo ni pre ni posle poslanice.

SKJ zadržao je svoj mir i dostojanstvo, svestan velike zadaće koja mu je poverena, zahvaljujući visokoj disciplini koja u njemu vlada. (Aplauz).

To se u mnogom ima pripisati u zasluge i vodstvu i članstvu.

Ja to konstatujem i držim, da je to najveća hvala Sokolu, koji, radeći pod geslom »Bez koristi i slave«, i ne traži da se javno pohvali, da je izvršio svoju dužnost. (Burno i dugotrajno odobravanje).

Uvelike mi je dokazom, da je Sokolstvo naše na pravom putu i izjava solidarnosti sokolskih saveza češkog i poljskog, koja je nedavno dana našem Sokolskom savezu baš povodom napred pomenute poslanice. Solidaran je i poljski savez koji nosi blagoslov Sv. Oca Pape i koji je po poslanici besprikorno katoličko društvo.

Mi, gospodo, možemo biti zadovoljni s našim SKJ, jer je u ovoj buri, zadržavši na svojim grudima napad na sve nas, dao dokaza, da je sposoban da na sebi nosi veliku brigu države za fizički odgoj naše omladine (Opći usklici: Tako je!).

Zato ne mogu primiti ni traženje ni sugestije da se SKJ po nečijoj volji preudesi, bilo u pogledu načela, bilo u pogledu organizacije. Onima, koji to traže, mogu odgovoriti onako kako je na slično zahtevanje jezuitski general odgovorio papi Klementu XIII: »Sint ut sunt, aut non sint!« Dugotrajn aplauz sa općim usklikima: Živeo!).

Sokol kraljevine Jugoslavije treba da bude kakav jest ili da ne bude! (Burnan aplauz).

Gospodo narodni poslanici,

Ma da je udar protiv Sokola došao neočekivano a uperen na najosetljivije područje unutrašnjeg života jednog dela našeg naroda, ostao je na sreću gotovo bez učinka. I hvala Bogu i njegovoj providnosti koja i zlu ne dopušta da uvek radi zlo, mi smo u toj opasnosti dobili divan primer naše narodne vrednosti i nepobitne dokaze naše narodne kohezije i snage!

Veliki naš plemeniti narod, iako razdeljen po verama, toliko je po zdravoj svojoj prirodi prožet poštivanjem svoje i svačije svetinje, da ga nitko ne može nagnati na borbu protiv ma ičijeg

Boga, pa dolazio taj poziv i u ime Božije! Za to on otklanja i ne prima versku borbu!

Divni naš mukotrpní narod, stekavši svoju slobodu i svoje ujedinjenje nakon toliko teških i stoletnih muka i patnji, toliko je svestan da je ova Kraljevina jedini mogući osnov života, jedini sigurni štit narodnih tečevina, a unutarnji mir, ljubav i bratstvo svih delova naroda jedini uslov državne i nacionalne samostalnosti, da ga niko ma pod kojom parolom ne može zvesti na bratoubilački rat.

Zato on otklanja i ne prima versku borbu!

I ova Kraljevska vlada, koja svoju narodnu i državnu službu vrši poverenjem Vrhovnog čuvara verske slobode, Njegovog Veličanstva Kralja, poverenjem celokupnog našeg jugoslovenskog

naroda — crpeći svoju snagu i svoje misli iz tih dubokih i nepresušnih narodnih izvora, videći koliko opasnost nosi u sebi nepromišljeni čin preteranih verskih osetljivosti, procenjujući kako bi teškim i štetnim posledicama mogla uroditi svaka verska borba — otklanja i ne prima borbu u interesu države i crkve, u interesu celokupnog našeg naroda. (Uzvici: Živeo! Aplauz.)

Ja vas, gospodo narodni poslanici, molim da i vi budete solidarni sa ovom Kraljevskom vladom i da njezin stav i u ovom pitanju svojim glasanjem za budžet odobrite. (Dugotrajno odobravanje i usklici: Živeo! Poslanici ustali sa svojih sedišta sa usklícima: aklamacijom, aklamacijom!)

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi:
Budžet Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda primljen je aklamacijom.

Izdanje i naklada Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije. — Tisak Učiteljske tiskare
u Ljubljani (pretstavnik Francé Štrukelj)